

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZİANTEP

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DUYGUSAL ZEKÂ VE BENLİK SAYGISI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERYA DELİKOYUN

GAZİANTEP - 2017

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DUYGUSAL ZEKÂ VE BENLİK SAYGISI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERYA DELİKOYUN

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. MÜCAHİT ÖZTÜRK

GAZİANTEP - 2017

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın yürütülmesinde yardımını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Mücahit Öztürk'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışma sürecimin her aşamasında beni daima motive eden, maddi ve manevi desteğini esirgemeyen başta sevgili annem Sevgi Delikoyun'a ve aileme, tezimi yazmamda yardımlarını esirgemeyen yiğenim Onur Şahin'e, araştırmanın veri toplama aşamasında katkıda bulunan tüm öğrencilere, Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde yapmış olduğum yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli hocalarıma sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Gaziantep, 2016

Derya DELİKOYUN

ÖZET

Yapmış olduğumuz çalışmada duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Gaziantep Üniversitesinde eğitim gören toplam 199 üniversite öğrencisinden 123'ü kadın ve 76'sı erkek olmak üzere çalışma gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin cinsiyetine, yaşa, sınıfa, medeni duruma, üniversitede kalınan yere, ailenin ekonomik durumu, anne ve babanın eğitim durumuna göre duygusal zekanın alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış olup demografik değişkenlere ilişkin verilerin toplanması amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini ölçmek için Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği, benlik saygı düzeylerini ölçmek için ise Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 16.0 paket programı ile yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde Mann Whitney U testi, Pearson Korelasyon, One Way Anova ve Post-Hoc testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, yüzde dağılımlar verilmiştir. Parametrik olmayan ikili gruplara ilişkin karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, parametrik olan çoklu gruplara ilişkin karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin ortalamasının üzerinde, benlik saygılarının ise yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda, genel duygusal zeka düzeyi ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ancak duygusal zeka boyutlarından kişisel farkındalık boyutu ile benlik saygısı arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Benlik Saygısı, Duygusal Zeka, Üniversite Öğrencisi

ABSTRACT

The investigation of the relationship between emotional intelligence and self-esteem has been aimed in this study. Also this study examined relationship between sub-dimension of emotional intelligence and gender, age, class, marital status, place they live, economic condition of family, educational state of mother and father of university students. For this purpose, a total of 199 Gaziantep university students 123 women and 76 men were included into the study. Questionnaire method was used for data collection and personal information form was used to get demographic variables. Bar-On Emotional Intelligence Scale for emotional intelligence level of the student and Rosenberg Self-Esteem Scale for self-esteem level of the students have been used. Mann Whitney U testi, Pearson Korelasyon, One Way Anova ve Post-Hoc test was used for analysis of data in the research. The statistical analyses of data obtained from the study have been carried out by SPSS 16.0 Package program. analizinde Mann Whitney U testi, Pearson Korelasyon, One Way Anova ve Post-Hoc test were applied to this analyze data Mean, standard deviation and percentage distributions were given as descriptive statistics. Mann Whitney U test was used in comparisons of the non-parametric dual groups and one way analysis of variance was used in comparisons of the parametric multiple groups. Pearson's Correlation analysis has been used in order to determine the relationship between emotional intelligence and self-esteem. As a result of the analyses it has seen the emotional intelligence level of the students is over the mean value and self-esteem level is sufficient. As a result of the study no significant difference was found difference between general emotional intelligence level and self-esteem but negative, significant and low strength relationship has been detected between self-esteem and personal awareness dimension.

Key words: Self-Esteem, Emotional Intelligence, University Student

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLO LİSTESİ.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
GRAFİK LİSTESİ	xi
KISALTMALAR.....	xii
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Konu ve Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı ve Hipotezler	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
BÖLÜM II	4
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1. Zeka Kavramı.....	4
2.2. Duygu Kavramı.....	7
2.3. Duygusal Zeka	8
2.3.1. Duygusal Zekânın Tarihçesi	11
2.3.2. Duygusal Zeka Modelleri.....	13
2.3.2.1. Mayer ve Salovey Modeli	14
2.3.2.2. Bar-On Duygusal Zekâ Modeli	15
2.3.2.3. Cooper-Sawaf Modeli	17
2.3.2.4. Goleman Modeli.....	18
2.3.3. Duygusal Zeka Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	19
2.3.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	19
2.3.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	21
2.4. Benlik Saygısı Kavramı	23
2.4.1. Tanımı ve Tarihsel Gelişimi	23
2.4.2. Benlik Kuramları.....	29
2.5. Benlik Saygısı	30
2.5.1. Benlik Saygısının Gelişimi	31
2.5.2. Benlik Saygısının Bileşenleri.....	32
2.5.2.1. Başkalarının Saygısı	33
2.5.2.2. Yeterlik	33
2.5.2.3. Kendilik.....	33
2.5.3. Benlik Saygısı Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	34
2.5.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	34
2.5.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	35
BÖLÜM III	37
3.YÖNTEM.....	37
3.1. Araştırmanın Amacı.....	37
3.2. Yöntem.....	37
3.2.1. Evren ve Örneklem	37
3.2.2. Veri Toplama Araçları	37

3.2.3. Verilerin Analizi	39
BÖLÜM IV	40
4.BULGULAR VE YORUM.....	40
4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	40
4.2. Duygusal Zekaya İlişkin Bulgular	47
4.3. Benlik Saygısına İlişkin Bulgular	84
4.4. Duygusal Zeka ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki	84
BÖLÜM V	92
TARTIŞMA	92
SONUÇ VE ÖNERİLER	99
KAYNAKÇA.....	100
EKLER.....	109
Ek 1: Kişisel Bilgi Formu	109
Ek 2: Bar-On IQ Ölçeği	110
Ek 3: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği.....	113

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Zekayla ilgili eski ve yeni bakış açıları.....	6
Tablo 2. Bilişsel zeka ile duygusal zekanın operasyonel olarak karşılaştırılması	11
Tablo 3. Goleman'ın Duygusal Zeka Modeli.....	19
Tablo 4. Yüksek ve düşük benlik saygısı arasındaki farklar	31
Tablo 5. Katılımcıların cinsiyetine göre dağılımı	40
Tablo 6. Katılımcıların yaş ortalaması	41
Tablo 7. Katılımcıların medeni durumuna göre dağılımı.....	41
Tablo 8. Katılımcıların buldukları sınıfa göre dağılımı	42
Tablo 9. Katılımcıların üniversitede yaşadıkları yere göre dağılımı.....	43
Tablo 10. Katılımcıların üniversite öncesi yaşadıkları yere göre dağılımı	44
Tablo 11. Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumuna göre dağılımı	44
Tablo 12. Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı	44
Tablo 13. Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre dağılımı	46
Tablo 14. Duygusal zeka ölçeğinden elde edilen puanlar	47
Tablo 15. Cinsiyete göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	48
Tablo 16. Cinsiyete göre duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması.....	48
Tablo 17. Cinsiyete göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	48
Tablo 18. Cinsiyete göre duygusal uyum yeteneği boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	50
Tablo 19. Cinsiyete göre genel ruh hali boyutu ve altboyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	51
Tablo 20. Cinsiyete göre genel olarak duygusal zeka düzeyi ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	51
Tablo 21. Yaş ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	52
Tablo 22. Yaş ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	52
Tablo 23. Yaş ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	52
Tablo 24. Yaş ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	53
Tablo 25. Yaş ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	53
Tablo 26. Yaş ile genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişki.....	54
Tablo 27. Medeni duruma göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması.....	54
Tablo 28. Medeni duruma göre duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması.....	55
Tablo 29. Medeni duruma göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması.....	55
Tablo 30. Medeni duruma göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması.....	57
Tablo 31. Medeni duruma göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması.....	58

Tablo 32. Medeni duruma göre genel olarak duygusal zeka düzeyi ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	58
Tablo 33. Sınıf ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	59
Tablo 34. Sınıf ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	59
Tablo 35. Sınıf ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	60
Tablo 36. Sınıf ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	60
Tablo 37. Sınıf ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	60
Tablo 38. Sınıf ile genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişki	61
Tablo 39. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	61
Tablo 40. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	62
Tablo 41. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	63
Tablo 42. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	64
Tablo 43. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	65
Tablo 44. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanların karşılaştırılması	66
Tablo 45. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	66
Tablo 46. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	67
Tablo 47. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	68
Tablo 48. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	68
Tablo 49. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması	69
Tablo 50. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanların karşılaştırılması	70
Tablo 51. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması	71
Tablo 52. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması	84
Tablo 53. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması	72
Tablo 54. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması.....	72
Tablo 55. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması	73

Tablo 56. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanların karşılaştırılması	74
Tablo 57. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	74
Tablo 58. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	75
Tablo 59. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	76
Tablo 60. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	77
Tablo 61. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	78
Tablo 62. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	79
Tablo 63. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	79
Tablo 64. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	81
Tablo 65. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	81
Tablo 66. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	82
Tablo 67. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	83
Tablo 68. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri puanların karşılaştırılması	84
Tablo 69. Benlik saygısı ölçeğinden elde edilen ortalama puanlar	85
Tablo 70. Cinsiyete göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	85
Tablo 71. Yaş ile benlik saygısı arasındaki ilişki	85
Tablo 72. Medeni duruma göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	86
Tablo 73. Sınıf ile benlik saygısı arasındaki ilişki	86
Tablo 74. Üniversitede kalınan yere göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	87
Tablo 75. Üniversite öncesinde kalınan yere göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	87
Tablo 76. Ailenin ekonomik durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	88
Tablo 77. Anne eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	88
Tablo 78. Baba eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması	89
Tablo 79. Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	89

Tablo 80. Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	90
Tablo 81. Benlik saygısı ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	90
Tablo 82. Benlik saygısı ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	91
Tablo 83. Benlik saygısı ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki	91
Tablo 84. Benlik saygısı ile genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişki	91

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Benlik kavramı boyutları 25

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Katılımcıların cinsiyetine göre dağılımı	40
Grafik 2. Katılımcıların medeni durumuna göre dağılımı	41
Grafik 3. Katılımcıların buldukları sınıfa göre dağılımı	42
Grafik 4. Katılımcıların üniversitede yaşadıkları yere göre dağılımı	43
Grafik 5. Katılımcıların üniversite öncesi yaşadıkları yere göre dağılımı	44
Grafik 6. Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumuna göre dağılımı	45
Grafik 7. Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı	46
Grafik 8. Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre dağılımı	47

KISALTMALAR LİSTESİ

EQ: Duygusal Zekâ

IQ: Bilişsel Zekâ

SPSS: Statistical Package For Social Sciences

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Konu ve Problem

Psikolojideki çeşitli konular arasında insanın duygusal boyutu en yoğun biçimde üzerinde durulan ve irdelenen bir konudur. Biliş ile duygu arasındaki ilişki ve birbirleri arasındaki etkileşimi psikolojinin önemli tartışma konularından biri olup bu bağlamda araştırmalar sonucunda duygusal zeka da duygusal yapının temel taşlarından biri olduğuna dair değerlendirmeler son zamanlarda psikolojinin ilgi alanlarından birini oluşturmaktadır. Günümüzde aile içi iletişimde, sosyal yaşam, iş hayatı, kariyer gelişimi gibi hayatın her alanında bireylerin hayatını kolaylaştırabilmesi ve daha sağlıklı ilişkiler kurabilmesi için kendi ve çevresindeki insanların duygularını anlama, ifade edebilme ve empati kurabilmesi oldukça önem kazanmıştır.

Duygusal zeka 20.yüzyılın tamamında merak ve tartışma konusu olurken son çeyreğinde metamorfaza uğrayarak değişim geçirmiştir. Bu değişim zekanın duygunun bir bileşeni ya da duygunun da ayrı bir zeka göstergesi olarak kabul edilmesi gerektiği konusundadır. Zeka kategorileri arasında duygusal zeka tam olarak kategorize edilmemiştir. Buna rağmen zekanın kategorilerinin kapsamına bakıldığında ortak bileşenleri olduğu kabul görmektedir. Duygusal zeka bireyin düşünce ve bu düşünceleri doğrultusunda sergilemiş olduğu eylem ve faaliyetlerine rehberlik eden bilgiyi en uygun ve doğru şekilde kullanmayı, bireyin kendisinin ve karşısındakilerin duygularını kontrol edebilme kabiliyetini kapsayan sosyal zeka türlerinden birisidir (Salovey ve Mayer, 1990: 188). Zekanın anlam vermek adına uygun bir metafor olup olmadığını ve duygusal zekanın temelini teşkil eden kabiliyet ve mekanizmaları geçmişte olduğu gibi günümüzde de tartışılan konular arasında yer almaktadır.

Son dönemlerde benlik kavramı kişilik üzerinde etkili olan güçlü faktörlerden birisi olarak psikologlar tarafından yoğun bir şekilde incelenmeye başlanmıştır. Bir kişinin kendini ve çevresini algılama şeklinin, onun genel tutum ve davranışlarını önemli oranda etkilemektedir.

Benlik kişilik üzerinde önemli etkiye sahip olmakla beraber kişilikten biraz farklı manaya gelmektedir. Benlik, kendi kişiliğimize dair kanılarımız ve kendi kendimizi görüş tarzımız olup bu bağlamda kişiliğin öznel yanı olarak ifade edilebilir (Baymur, 1994: 26).

1.2. Araştırmanın Önemi

Duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik çalışmaların sayısı ülkemizde oldukça yetersizdir. Üniversite öğrencilerinde bu iki kavram arasındaki ilişkinin tespit edilmesiyle duygusal zekalarını geliştirmeleri ve daha sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi mümkündür. Aynı zamanda günümüz koşullarında yaşanan çoğu problemlerin temelinde insanların birbirleriyle olan iletişimini göz önünde bulundurduğumuzda duygusal zeka ve benlik saygısı gelişiminin farkındalık kazandırılması da önemli olmuştur.

1.3. Araştırmanın Amacı ve Hipotezler

Bu çalışmada öğrencilerin duygusal zekaları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hipotezler belirlenmiştir:

H1: Üniversite öğrencilerinin çeşitli demografik değişkenlere göre duygusal zeka ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H2: Üniversite öğrencilerinin buldukları sınıf ile duygusal zeka ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H3: Üniversitede kalınan yere göre duygusal zeka ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H4: Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H5: Demografik değişkenlere göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H6: Üniversitede kalınan yere göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H7: Üniversite öncesinde yaşanan yere göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

H8: Duygusal zeka ve alt boyutları ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Çalışma yalnızca üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.
- Çalışmaya toplam 199 öğrenci dahil edilmiştir.
- Çalışmaya yalnızca Gaziantep Üniversitesi'nde eğitim gören öğrenciler dahil edilmiştir.
- Çalışma yalnızca Gaziantep ilinde gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Zeka Kavramı

Türk Dil Kurumu tarafından zeka bireylerin düşünme, akıl yürütme, algılama ve değerlendirme gibi üst düzey becerilerinin toplamını olarak tanımlanmaktadır. (<http://www.tdk.org.tr/TR/sozbul>, 2016). Zekâ denildiğinde ilk akla gelen alan bilişsel zeka fakat bu alan zamanla zeka alanları üzerinde yapılan bilimsel çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre yerini farklı zeka alanlarına bırakmıştır.

Zekâyla ilgili kuramlar, konuyla ilgili yapılan bilimsel çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre zeka eğitim ve çevreyle geliştirilen bir potansiyele sahiptir. Bunun yanında biyolojik temellerin de zeka üzerinde etkili olduğu söz konusudur. İnsanın doğuştan sahip olduğu becerileri kalıtım vasıtasıyla nesiller arasında aktarılmakta ve çeşitli uyaranların etkisi, deneyim yaparak, yaşayarak ve öğrenerek çevreden kaynaklı etkenlerle şekillenen bir bütün olarak kabul edilmektedir (Otacıoğlu, 2009).

Zekâ pek çok faktörden etkilenmekte olup bunlar arasında anne karnındaki ve doğum sırasındaki faktörler, ateşli hastalıklar, travmalar, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi ve eğitim gibi unsurları içermektedir. Bununla birlikte çocuğun zekâsı çevrenin etkisinden sıyrılabilmektedir (Akboy, 2000: 95).

Zeka en zor tanımlanan kavramlar arasında yer almaktadır. Bu sebepten ötürü de yüzyıllar boyunca zeka ne anlama gelmektedir konusu tartışılmış olup pek çok zeka tanımı yapılmıştır (Titrek, 2010: 5). Arapça kökenli olan zeka kelimesi zihin parıltısı gibi manaları taşımaktadır. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde zeka kavramı; bireyin çevresindeki olayları, tutum ve davranışları bağımsız olarak değerlendirebilme kabiliyeti, yeni durumlara başarılı bir şekilde adapte olabilme şeklinde tanımlanmakla birlikte aynı zamanda "algılama, belleme, imgeleme, çağrışım yapma, yargıda bulunma, soyutlama ve genelleme gibi ruhsal işlevlerin tamamı" olarak da tanımlanmaktadır (Altıntaş, 2009).

Zeka ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde zeka üzerine yapılmış olan genel ve basit bir tanım bulunmamaktadır (Dusek, 1994). Galton, Binet ve Piaget gibi zekanın tek

faktörden meydana geldiğini iddia eden bazı kuramcılara göre zeka genel bir zihni kabiliyettir. Buna karşın zekanın çok faktörlü olduğunu iddia eden Thorndike, Spearman, Guilford, Cattell ve Gardner gibi kuramcılarda insanlardaki bireysel özellikleri ve farklılıkları değerlendirmişlerdir (Gürsoy, 2005).

Zeka birçok boyuttan ele alınan, göreceli manalara gelen, kişinin sahip olduğu bazı özellikleriyle alakalı olarak işleyen bir kavramdır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalara baktığımız zaman zeka ile beyin arasında doğrudan bir ilişki olduğu söz konusudur. 1990'lara dek bilim alanında beyin denildiğinde zihnimizde oluşan ilk kavram sol beyin fonksiyonuydu ve bu sol beynin ise akıl ve zihinsel zekayla alakalı olduğuna dair genel bir görüş vardır. 1995'te "Duygusal Zeka: Neden IQ'dan Daha Önemlidir" isimli eserde Daniel Goleman'a göre insan beyni yalnızca mantıksal süreçler ile alakalı olmayıp aynı zamanda duygusal olarak tanımladığımız süreçler de beyinde gerçekleşmektedir iddiası biyolojik açıdan doğrulanmıştır (Tarhan, 2011a: 31).

Bir çok psikolog zeka kavramını farklı kategorilerde ele alıp incelemiştir. Bu psikologlardan bir kısmı bilişsel, bir kısmı gelişimsel ve kişilik özelliklerini göz önünde bulundurarak, bazıları da psikolojik ve duygusal hususları göz önünde bulundurarak tanımlamalar yapmışlardır. Bu bağlamda Weshler (1959) zekayı bireyin kendi amacına yönelik davranma, mantık çerçevesinde düşünme ve çevresiyle olan ilişkilerde etkili olabilme potansiyelinin tamamı olarak tanımlamıştır. Piaget (1959) ise zekayı bireyin çevresiyle uyumlu olabilme kabiliyeti olarak tanımlamıştır. Thorndike (1961) zekanın pek çok düşüncesele becerilerin karışımı olan bir kavram olduğunu aynı zamanda sosyal, mekanik ve soyut olmak üzere 3 tür zeka olduğunu ifade etmiştir. Binet ise (1961) zekayı neden-sonuç ilişkisi kurabilme, doğru yargıya varma ve bireyin kendini aşma kapasitesi olarak tanımlamıştır (Özdemir, 2015).

Antik Yunan'dan itibaren zeka kavramı ve zekayı meydana getiren unsurlar sürekli olarak tartışılmış olmakla birlikte zekanın sistemsel ölçümüyle ilgili yöntemler ancak 1905'te keşfedilebilmiştir. Zekanın sistemsel ölçümüne ilişkin keşif Fransız psikolog Alfred Binet tarafından gerçekleştirilmiştir. Binet'ten eğitimle ilgili yardıma ihtiyacı olan çocukların teşhis edilmesi talep edilmiş, o da Theodore Simone'la beraber bellek, dikkat ve problem çözme gibi görevleri ölçmek suretiyle akli kabiliyetleri özetleyen "Binet-Simon" ölçeğini geliştirmişlerdir (Benson ve ark., 2012: 304). 20. yüzyılın en önemli psikologları arasında yer alan Raymond

Cattel 1941'de zekaya farklı bir mana kazandırıp hocası İngiliz Psikolog Charles Spearman'ın tüm öğrenme faaliyetlerinin temeli şeklinde tanımladığı "g" faktörünün 2 zeka türünü tanımladığını ifade etmiştir. Zekanın temeli olan "g" genel itibariyle iki bölümden oluşmakta olup bunlar "sıvı" ve "kristal" zekadır. Bunlardan sıvı zeka düşünme ve tümevarım kabiliyetini içermektedir. Cattel, desen tanıma, problem çözme olarak adlandırılan süre zarfında otomatik şekilde kullanılmakta olan sıvı zekanın önemli oranda fizyolojik bir zeka olduğunu, kristal zekanın ise sözel kavrama ve sayısal kabiliyetler gibi becerilerin oluşturduğu yargılama becerilerini içerdiğini ifade etmektedir (Benson ve ark., 2012: 315).

Günümüzün en fazla bilinen ve en yaygın olarak da kabul edilen zeka yaklaşımlarından biri ise Gardner tarafından ileri sürülen "çoklu zeka kuramı" olup bu kuramla birlikte zekanın yalnızca düşünsel ve mantıksal boyutunun bulunmadığı, aynı zamanda duygusal unsurların da ciddi şekilde etkili olduğu görülmüştür. Çoklu zeka kuramına göre "uzamsal", "sözel", "mantıksal-matematiksel", "kinestetik", "müziksel", "içsel", "sosyal", "doğasal", "varoluşsal" olmak üzere 9 alanı bulunmaktadır (Tarhan ve ark., 2014: 112).

Yukarıda belirtilen zeka alanlarına ek olarak Gardner 10. boyut olarak "ahlak zekasının" dahil edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Çoklu zeka kuramı zekayla ilgili olan klasik anlayışların eksi yönleri üzerinde yoğunlaşırken zeka kavramına yeni bir boyut kazandırmıştır. Zekayla ilgili eski ve yeni anlayışlar Tablo 1'deki gibi özetlenebilir (Tarhan ve ark., 2014: 112-113):

Tablo 1. Zekayla ilgili eski ve yeni bakış açıları

Zekâya İlişkin Eski Bakış Açısı	Zekâya İlişkin Yeni Bakış Açısı
Zekâ sabittir.	Zekâ geliştirilebilir.
Zekâ niceliksel olarak ölçülebilir.	Zekâ herhangi bir performansta veya problem çözme sürecinde sergilendiğinden sayısal olarak hesaplanamaz.
Zekâ tekildir.	Zekâ çeşitli yollarla ortaya konulabilir.
Zekâ gerçek yaşamdan soyutlanarak ölçülür.	Zekâ bağlam/gerçek yaşam durumlarında ölçülür.
Zekâ öğrencileri sıralamak ve olası başarılarını kestirmek için kullanılır.	Zekâ bireylerin gizil güçlerini ve onların başarılı olabilecekleri farklı yolları anlamak için kullanılır.

2.2. Duygu Kavramı

Psikoloji ve felsefe alanında duygu kavramıyla ilgili çok sayıda tanım söz konusudur. Genel olarak tanımladığımızda, duygular psikolojik tepkiler, algılar ve bilinci içine alan psikolojik sistemleri koordine eden içsel olaylar şeklinde tanımlanmaktadır (Yaylacı, 2006: 39).

Modern felsefenin kurucularından Descartes'a göre duygular ruhun edilen durumda etkilenmiş olduğu algılardır (Yazıcı, 2006). Hume'a göre duygu, eylemin hareket ettirici nedeni, eylemler arasında ahlaki ayrımlar yapılmasını sağlayan etkenlerden birisidir (Kılıç, 2005). Mark ve Slavovey'e (2004) göre duyguyu bilişsel, fizyolojik, motivasyona dayalı ve deneyimsel psikolojik sistemleri içine alan uyum sağlayıcı organize tepkilerdir. Goleman (1995) ise duyguyu; his ve bu hisse özgü olan psikolojik ve biyolojik durumlar şeklinde bir seri hareket eğilimi olarak tanımlamıştır.

Çeşitlemeleri, karışımları, nüansları ve mutasyonları ile birbirinden çok farklı duygular tanımlanmakta olup tam bir görüş birliğinden söz edilmemektedir. Bununla birlikte bazı kuramcılar tarafından temel duygu kümeleri ileri sürülmüştür. Bu kümelerin başlıcaları aşağıdaki gibidir (Goleman, 1995: 359):

- **Öfke:** Hiddetli olma durumu, kızma, hakaret, içerleme, nefret, kin, düşmanlık, şiddet eğilimini ifade eder.
- **Üzüntü:** Kederli olma, acı hissetme, kendine acıma, yalnızcılık ve terk edilmişlik duygusu ve patolojik olması halinde şiddetli depresyonu ifade eder.
- **Korku:** Devamlı kaygı durumu, kuşku, hayret, kederli ve tasalı olma, huzursuzluk, dehşet, çekinme, ürkme, vicdan azabı, patolojik olması durumunda da fobi ve panik durumunu ifade eder.
- **Zevk:** Mutluluk ve coşku haliyle beraber tatmin olma, rahatlama, heyecan, sevinç ve haz duyma, eğlenme, hoşnutluk ve en uç noktada maniyi ifade eder.
- **İğrenme:** Aşağılama, hor görüme, hoşlanmama, tikslenme, nefret etme, gibi manalara gelir.
- **Utanc:** Suçluluk hissine bağlı pişmanlık, mahcubiyet ve üzülme, küçük düşme, çile anlamına gelir.

Duygular üzerine çalışmalar gerçekleştiren Paul Ekman'a göre duygular çoğunlukla bilinçle algılanmasından çok önce başladığından duygusal durumlar zor kontrol edilir. Ekman bu durumu "duygular kontrolünü kaybetmiş bir tren gibi güçlü ve zordur" şeklinde ifade etmiştir. Ekman 6 temel duygunun varlığından söz etmiş olup bunlar aşağıdaki gibidir (Benson ve ark., 2012: 196-197):

- Öfke
- Tiksinti
- Korku
- Mutluluk
- znt
- şaşkınlık

2.3. Duygusal Zeka

Duygusal zeka en genel haliyle bireyin kendisinin ve başkalarını duygularını algılayabilme, bunları birbirinde ayırabilme becerisi ve duyguları yönetme potansiyel ve kapasitesidir. Bu bağlamda duyguların ifade edilmesi, düzenlenmesi ve sorunların üzümünde kullanılması gibi kavramları içerisine alan bir kavramdır (Yaşlıoğlu, 2013: 193).

Duygusal zekanın altında yatan temel düşünce ise duyguların insanları daha zeki kıldığıdır. Kişiye akılcı olan düşünce yolundan uzaklaştırmaktansa onu şekillendirmeye yardımcı olur (Caruso ve Salovey, 2007: 62).

Goleman'a (1999) göre duygusal zeka, kişinin kendini harekete geçirebilme, karşı karşıya kaldığı zorlu durumlara rağmen yoluna devam edebilme, dürtülerini kontrol etmek suretiyle isteklerini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, karşı karşıya kaldığı sıkıntılı durumların öğrenmeyi engellemesine müsaade etmeme, kendini karşı tarafın yerine koyabilme ve umut beslemedir.

Martinez (1997) duygusal zekayı bireyin yapamadığı ve kavranamayan kabiliyetlerini vrenin belirlediği istek, talep ve baskılarına karşı başa çıkma özelliklerini geliştirmesi ve düzenlemesi şeklinde tanımlamaktadır.

Cooper ve Sawaf (2003) duygusal zekayı duyguların gücünü ve hızlı algılayışını, insan bilgisi, enerjisi, ilişkileri ve etkisinin bir kaynağı şeklinde duyumsamayıp ve kavrayıp çok daha etkin bir şekilde kullanma kabiliyeti olarak tanımlamışlardır.

Duygusal zeka kişinin duygularının farkında olması koşulu ile bunu akıllı bir şekilde kullanıp yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlamak suretiyle profesyonel bir şekilde ilişkiler ağı oluşturmasında son derece etkilidir (Üzel ve Hangül, 2012).

Kendisinin ve başkalarının duygularını anlama ve kontrol etme konusunda iyi ve yüksek duygusal zekaya sahip olanlar profesyonel bireyler kişisel hayatlarında birçok açıdan avantajlı olmanın yanında diğerlerine göre daha mutlu ve üretkendirler (Karabulutlu ve ark., 2011). Duygusal zekası yüksek olanların duygusal zekası düşük olanlara göre işlerinde çok daha başarılı oldukları görülmektedir (Doğan ve Demiral, 2007).

Duygusal zekanın seviyesinin farklılık göstermesinde ve zaman içerisindeki gelişiminde kalıtım, cinsiyet, sosyal yaşam, anne-babanın tutumu ve çevre gibi pek çok faktör etkili olmaktadır. Aynı zamanda duygusal zeka seviyesini iletişim ve problem çözme becerisi, stres ile başa çıkabilme, akademik başarı kabiliyetleri de pozitif ya da negatif yönde etkileyebilmektedir (Özdemir ve Dilekmen, 2014).

Duygusal zekanın çok daha iyi bir düzeye gelebilmesi için 10 önemli unsur belirlenmiştir. Bunlar aşağıdaki gibidir (Tarhan ve ark., 2014: 124):

- Kendini tanıma (Farkındalık)
- Başkalarını tanıma (Empati kurabilme)
- İletişim kabiliyetleri, hayır diyebilme yetisi
- Motivasyon ve gelecek planlaması yapabilme
- Problem çözme kabiliyetleri
- Stres, öfke ve zaman yönetimi
- Hoşgörü ve bağışlayıcı olma
- Sözüne sadık kalma/sebatkarlık
- İşbirliği ve yardımseverlik
- Uzlaşmacılık

Duygusal zeka kıstasları belirlenerek çeşitli duygusal zeka değerlerine vurgu yapılmıştır. Bu duygusal zeka değerleri aşağıdaki gibidir (Tarhan ve ark., 2014: 124):

- Aktivist olmak
- Ümitli olmak
- İyimsel olmak
- Empati kurabilmek
- Cesaretli olmak
- İçsel ve dışsal motivasyon
- Başkalarına inanıp, güvenmek
- Kucaklayıcı olmak
- Mizah kabiliyetine sahip olmak
- Olumsuzdan ziyade olumluyu görmek
- Tutkulu projeye sahip olmak
- Özgüvenli olmak

Tarhan (2011b) duygusal zekanın ilk aşamasının özbilinç, ikinci aşamasının karşıdakinin duygularını tanımlayabilmek ve anlayabilmek, üçüncü aşamasının da ümitli olmak olduğunu ifade etmiştir. Yaşam hakkında olumlu bakış açısına sahip olan insanların duygusal zekalarını geliştirmek amacıyla mutluluk ile huzuru bir arada yaşamayı başarabildiklerini belirtmiştir.

Duygusal zeka ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunda duygusal zeka ile bilişsel zeka arasındaki farklılıklar ortaya konularak bilişsel zeka ve duygusal zekanın birbirlerine karşıt değil, birbirinden ayrı yetiler olduğu ifade edilmiştir (Titrek, 2010: 81-82). Duygusal zekayla bilişsel zeka arasındaki fark Tablo 2'deki gibi özetlenebilir.

Tablo 2. Bilişsel zeka ile duygusal zekanın operasyonel olarak karşılaştırılması

Bilişsel Zekâ (IQ)	Duygusal Zekâ (EQ)	Bilişsel Zekâ (IQ)	Duygusal Zekâ (EQ)
Düşünmek, tartmak	Birleştirmek	Düşünmek	Hissetmek
Bütün verileri toplamak	Yeni fikirler bulmak	Tartarak karar vermek	Anında karar vermek
Anlamını kavramak	Yeni anlam yaratmak	Denemek, kontrol etmek	Verilen kararın doğruluğuna inanmak
Mantıkla karar vermek	Deneme-yanılma yöntemiyle karar vermek	Kelimeler ve sayılar	İnsanlar ve durumlar
Zaman ve sükûnet	Acele ve sabırsızlık	Geçmiş anlamak	Geleceği etkilemek
Beyinle	Karineden	Mantık	Psiko-mantık
Gerçek veriler	Esnek bilgi	Soğuk, kesin	Sıcak ve bulanık
Analitik	Bütüncül	Mesafeli	Yakın ve sıcak
Mantıkla yönetilen	Duygusal	Ben-merkezci	Çoğulcu
Beynin sol yarısı	Beynin sağ yarısı	Yalıtılmış	Bağımlı
"Eğer ve fakat"	"Burada ve şimdi"	Eril	Dişil
Anlayış	Duygu	Eğitim	Yürek

Kaynak: Titrek, 2010: 84

2.3.1. Duygusal Zekânın Tarihçesi

Zekâyla ilgili ilk çalışmalar Amerikalı psikolog Edward Thorndike tarafından gerçekleştirilmiştir. Duygusal zekanın temelleri de bu bağlamda Thorndike tarafından yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Thorndike 1920'li yıllarda "sosyal zekâ" kavramını öne sürmüştür. Thorndike sosyal zekâyı; başkalarını anlayabilme ve yönetme kabiliyeti ve buna ek olarak insan ilişkilerinde akıllı davranabilme şeklinde tanımlamıştır (Stapleton, 2005: 3).

Dönemin diğer önemli psikologları sosyal zekaya karşı şüpheli bir tutumla bunu "başkalarını istediği gibi yönlendirebilme" olarak algılamışlardır. Buna karşın Robert Sternberg daha sistemli bir çalışma yaparak Thorndike'in elde ettiği sonuca ulaşmıştır. Sternberg sosyal zekayı akademik başarıdan bağımsız ve pratik hayatta başarılı olmak için oldukça önemli bir kavram olarak ifade etmiştir (Caruso ve Salovey, 2007: 60).

Wechler 1940 senesinde yapmış olduğu çalışmada genel zekânın entelektüel olmayan özelliklerinin de ölçülebileceğini ifade etmiş ve aslında çalışmada duygusal zeka ve sosyal kavramlarını genel hatlarıyla incelemesine rağmen bu çalışmalar daha sonraları fazla ilgi görmemiştir (Şenocak, 2015). David Wechler ise geliştirmiş olduğu IQ testlerinde genel zekânın entelektüel olmayan bölümlerinin de ölçülebileceğini göstermiştir. Aynı dönemin diğer araştırmacıları da karşılıklı güven, saygı ve açık bir iletişim tarzını benimseyen

liderlerin daha etkili ve başarılı olduklarını ifade etmişlerdir (Yaylacı, 2006: 45). Bu dönemdeki araştırmacıların ortak kanısı Wechler zekâ ölçümlerinin zihinsel olmayan faktörleri kapsamaması halinde toplam zekâsının tahminde bulunamayacağı görüşüne sahip olmalarıdır (Altıntaş, 2009: 18-20).

1983 yılında Howard Gardner "Frames of Mind (Zihin Çerçevesi)" adını vermiş olduğu eserinde tek tip bir zekânın şart olmadığını önemle üstünde durarak IQ görüşüne karşı çıkmıştır (Goleman, 1999: 67). Gardner bu eserinde 7 zeka türünden bahsetmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir (Stapleton, 2005: 3):

- Matematiksel-mantıksal zekâ
- Sözel zekâ
- Uzamsal zekâ
- Devinduyumsal zekâ
- Müzik zekâsı
- Kişilerarası zekâ
- İçsel zekâ

Gardner tarafından öne sürülen "çoklu zekâ" modelinde yer alan son iki zeka türü duygusal zeka bakımından son derece önem arz etmektedir. Gardner'ın kişisel zeka olarak tanımladığı bu zeka türlerinden ilki kişilerarası zekadır. Bu zeka türü insanların çevresinde yaşanan olaylara ve insanlara tepki ve aynı zamanda onlar ile uyumlu bir şekilde başa çıkabilme, üstesinden gelebilme yeteneğini kapsıyorken içsel zeka ise kişinin kendi duygularını değerlendirebilmesi ve hem kendisinin hem başkalarının duygularını tanıması olarak ifade edilmektedir (Shuler, 2004: 2). Yine Gardner yazmış olduğu eserde kişilerarası zekanın 4 ayrı boyutunun olduğundan bahsetmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir (Goleman, 1999: 164):

- **Grupları organize edebilme:** Topluluk ve örgüt içerisindeki insanları harekete geçirerek çabalarını koordine etmeyi ifade eder.
- **Münazara ile çözüm bulma:** Çatışmalara mani olma ve ortaya çıkan anlaşmazlıkları çözüme kavuşturma becerisini ifade eder.
- **Kişisel bağlantı:** Karşıdakiyle empati kurma, iletişime geçme kabiliyetini ifade eder.

- **Sosyal analiz:** İnsanların niyetlerini, hislerini ve sorunlarını anlama kabiliyetini ifade eder.

Duygusal zekayla ilgili kapsamlı ilk kuram John Mayer ve Peter Salovey tarafından 1990 yılında gazetede "Hayal Gücü, Düşünce ve Kişilik" adıyla yayımlanan makalede bu kuramın özünü oluşturmuşlardır. Salovey ve Mayer yaklaşık 7 yıl sonra "Duygusal Gelişim ve Duygusal Zeka" isimli eserlerinde duygusal zekayı bir önceki eserinden çok daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde ele alıp incelemişler ve böylelikle "duygusal zeka modeli" adıyla gelişim görülmüştür (Caruso ve Salovey, 2007: 60). Bu model sosyal zeka üzerine kurulmuş ve bu sosyal zekanın bir alt kümesi olarak tanımlanmış olup sonrasında duygusal zeka üzerine çalışmalar yapan başka araştırmacılara da yol göstermiştir (Seal ve Brown, 2010: 145).

Bir diğer duygusal zeka modeli ise Reuven Bar-On'un geliştirmiş olduğu duygusal zeka modelidir. Bar-On 1988'de hazırladığı "The Development of a Concept of Psychological Well-Being, Coined the Phrase "Emotional Quotient" (Yeni Duygusal Zeka İle Psikolojik Sağlık Kavramının Geliştirilmesi) isimli doktora tezinde duygusal zekanın genel ruh haline yansımalarını incelemiştir. Bar-On "EQ" kavramını tanıtarak ün kazanmış ve daha sonraları da duygusal zeka üzerine yapılan pek çok araştırmada kullanılan EQ-I (Emotional Quotient Inventory) ölçeğini geliştirmiştir (Seal ve ark., 2012: 145).

Duygusal zeka kavramının son dönemlerde bu denli popüler olmasında etkili olan diğer bir isim de Daniel Goleman'dır. Goleman 1996'da yayımladığı "Duygusal Zeka (EQ) Neden IQ'dan Daha Önemlidir?" isimli eserde genel olarak EQ'nun eğitim ve aile hayatındaki öneminden söz ederek IQ'nun yaşam başarısındaki payının maksimum %20 olduğunu öne sürmüştür (Goleman, 1996: 62). Goleman bundan 2 yıl sonra yayımladığı "İşbaşında Duygusal Zeka" isimli eserinde ise duygusal zekanın iş yaşamında ve liderlikteki önemi üzerinde durmuştur. Goleman bu eserde IQ'nun başarıdaki payının %4-25 arasında olduğunu ileri sürmüştür (Goleman, 1998: 29).

2.3.2. Duygusal Zeka Modelleri

Duygusal zekayla ilgili olarak günümüze dek çok sayıda model geliştirilmiştir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda duygusal zekayla ilgili "yetenek" ve karma" modeller olmak üzere 2 temel yaklaşım tanımlanmıştır. Bunlardan "yetenek modeli" Mayer ve Salovey

tarafından geliştirilmiş bir modeldir. Bu modelde duygusal zekanın tanımı dar bir bakış açısıyla ölçülerek değerlendirilmiştir. Yetenek modeli ise çok fazla kullanılan bir model olmamıştır. Daha sonra yine Mayer ve Salovey tarafından çok faktörlü duygusal zeka ölçeği olarak adlandırılan (The Multifactorial Emotional Intelligence Scale=MEİS) geliştirilmiştir. Diğer bir model olan karma model ise zihinsel yetenekle beraber davranışların, sosyal becerilerin ve kişilik özelliklerinin bir bileşimi olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda Goleman, Bar-on ve Cooper-Sawaf tarafından geliştirilen modeller karma model niteliğinde duygusal zeka modelleridir (Ulutaş, 2005).

2.3.2.1. Mayer ve Salovey Modeli

Duygusal zeka becerilerinin kullanılmasında yetenek önemli belirleyiciler arasında yer almakta olup Mayer ve Salovey bu kavram üzerine yoğunlaşarak çalışmalar gerçekleştirmişlerdir (Doğan, 2006). Daha önce de ifade edildiği gibi "Yetenek Modeli" olarak da kabul edilen Mayer ve Salovey tarafından geliştirilen bu duygusal zeka modelinde mutluluk, sıcaklık gibi özellikler yer almamaktadır. Mayer ve Salovey geliştirdikleri bu modelde yeteneğe dayandırılmayan özelliklerin önemi kabul edilmesine karşın bunların duygusal zekadan ayrı olduğu varsayılmakta olup bu açıdan karma modellerden ayrılır (Özden, 2015).

Mayer ve Salovey'e göre duygusal zeka kişinin kendi duygularıyla birlikte karşındakinin duygularını da anlama, ayırt etme ve bu bilgileri hayata geçirerek kullanabilmesi önemlidir(Goleman, 1999). Mayer ve Salovey tarafından oluşturulan bu model aşağıdaki gibi 4 boyuttan meydana gelmektedir:

- **Duyguları algılama, değerlendirme ve ifade etme:** Kişinin duygularını algılaması ve ifade edilebilmesi açısından kendi fiziki durumundaki, hislerindeki ve düşüncelerindeki duyguları tanıması ve ifade edilebilmesinin yanında başkalarının duygularını tanıması ve ifade edebilmesi gerekmektedir ki bu beceri alanı duygusal olarak hissedebilme ve tanıyabilme yeteneğini içermektedir. Duygusal algılama yüz ifadelerindeki, nesneleredeki, hikayelerdeki duyguların algılanmasını gerektirmekte olup duygusal algılama sayesinde kişi duygularını doğru olarak yorumlamasında duygusal etkileşim gerçekleştiğinde

tepki için daha önceden hazırlıklı olmasını sağlar. Duygusal değerlendirme yeteneği sözsüz ifadelerin anlaşılmasını kapsamaktadır (Özden, 2015).

- **Duyguların Kullanımı:** Duygusal zekanın önemi, kişinin dikkatini sorun çözmeye yönelttiğinde anlaşılmaktadır. Duygularını etkin bir şekilde kullanabilenler karşısına çıkan olası durumlarda kendilerinin ve diğerlerinin duygularının daha öncesinden tahmin edebilmekte ya da ilgili duyguyu üretebilmektedir (Demir, 2010).
- **Duyguları Anlama ve Duygular Arasında İlişki Kurma:** Mayer ve Salovey tarafından geliştirilen duygusal zeka modelinin bu boyutunda duyguları adlandırma, duygular arasındaki ilişkileri ve bağlantıları kurma ve kompleks duyguları anlamayı içine almaktadır (Mac-Cann ve ark., 2003).
- **Duyguları Düzenleme ve Yönetme:** Duygusal zekanın en kompleks kısmını teşkil eden bu aşamada kişiler hem kendi hem de başkalarının duygularını yönetme gayreti içerisine girmektedirler. Kişinin kendi duygularına açık olması, kendinin ve diğerlerinin duygularını takip etmesi ve onlarla alakalı kararlar vermesi olumsuz duyguların en aza indirgenmesini sağlarken olumlu duyguları ise azami düzeye çıkarmayı sağlar. Ayrıca duyguların yönetilmesi insanları, amaçları, kendilerini ne düzeyde iyi tanıdıkları ve sosyal bilinçleriyle de alakalıdır (Gürsoy, 2005).

Mayer ve Salovey geliştirdikleri modelde yetenek boyutlarının ölçülebilmesinde ilk olarak 1997'de MEIS (Çok Faktörlü Duygusal Zeka Ölçeği) geliştirilmiştir. 1999'da ise Mayer, Salovey ve Caruso'nun duygusal zekayla ilgili teorik bakış açılarını revize etmeleri üzerine 1997'de MEIS'in yeni versiyonu olan MSCEIT (Mayer-Salovey Cauros Emotional Intelligence Test) yetenek ölçeği geliştirilmiştir. 1999'da geliştirilmiş olan bu ölçek çok sayıda ölçüm aracını içine alan bir duygusal zekâ ölçüm standardıdır. Ölçekle ilgili yapılan deneysel araştırmalarda insanların duygusal zekâ yetenek alanları ve sosyal ilişkileri arasında olumlu bir ilişki olduğu bildirilmiştir (Özden, 2005).

2.3.2.2. Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

İsraili psikolog Bar-On tarafından geliştirilmiş olan bu duygusal zeka modeli karma modellerden birisi olup bu modelde duygusal benlik gibi kabiliyetlere ilaveten başka kişilik özelliklerinden bağımsızlık da söz konusudur (Gürsoy, 2005).

Bar-On tarafından geliştirilen bu modele göre bilişsel olmayan zeka diğer bir deyişle duygusal zeka (EQ) bireyin çevreden gelen baskı ve talepler ile etkin olarak mücadele edebilme becerisi üzerinde etkili olan kişisel, duygusal ve sosyal becerilerin düzenlenmesi ile oluşur (Bar-On, 2006: 13-25).

Bar-On Modeli'nin bazı farklı özellikleri bulunmaktadır. Model yukarıda da ifade edildiği gibi çok faktörlü bir model olup performansın kendisinden çok potansiyeliyle, diğer bir deyişle başarıdan çok başarıma potansiyeli ile ilgilenir. Model aynı zamanda çıktı merkezli olmayıp süreç merkezli bir modeldir (Bar-On, 2006: 14).

Duygusal zekâ Bar-On Modeli aşağıdaki bölümleri ele almaktadır:

Kişisel Farkındalık

Bireyin kendisini tanımak suretiyle duygularını anlayabilme yetisi kişisel farkındalığı ifade etmekte olup gerçekçi özbenlik saygısı, duygusal farkındalık, kendini tanıma ve gerçekleştirme olarak belirlenmektedir (Bar-On, 1997: 110).

Kişilerarası Beceriler

Kişinin karşılıklı ilişkilerdeki durumunu, kapasitesini ve yapmış olduğu faaliyetleri kapsamakta olup olaylara empati ile yaklaşabilme, kişilerarası iyi ilişkiler kurabilme becerisini içermektedir (Mumcuoğlu, 2002).

Stres Yönetimi

Öncelikli olarak iş ortamında kişinin strese karşı toleranslı olabilmesi ve stresi kontrol altında tutabilmesini ifade eder.

Genel Ruh Hali

Pozitif bir ruhi durum içerisinde kişinin kendini ve diğerlerini olduğu gibi kabul etmesiyle yaşamdan doyum elde etme eğilimi olup “optimizm” ve “mutluluk” olarak 2 bileşenden meydana gelmektedir (Özden, 2015).

2.3.2.3. Cooper-Sawaf Modeli

Cooper ve Sawaf tarafından geliştirilen duygusal zeka modelinde duygusal zeka örgüt ortamında irdelenerek bilhassa duygusal zeka ile liderlik ilişkisi üzerinde durulmuştur. Cooper-Sawaf Modeli’nde duygusal zeka duyguları öğrenmek, duygusal zindelik, duygusal derinlik ve duygusal simya şeklinde 4 boyuttan meydana gelmektedir. Duyguları öğrenme boyutu bireyin kendi duygusal potansiyelinin farkında olması ve bu farkındalığı da ilişkilerinde değerlendirmesi üzerine kuruludur. Bunun için birey duygusal dürüstlüğe, duygusal enerjiye, duygusal geri bildirim ve pratik sezgiye sahip olmalıdır. Diğer bir boyut olan duygusal zindeliğin oluşması için kişi öz varlığa, güven çemberine, yapıcı hoşnutsuzluğa, esneklik ve yenilenmeye sahip olmalıdır. Hoşnutsuzluk yaratıcı olarak kullanıldığı zaman farkında olmayı, sorunları açığa çıkarmayı, karşısındakıyla empati kurmayı, katılımı, güveni, yaratıcı işbirliğini, eylemde bulunarak öğrenmeyi, mücadele etmeyi ve sorumluluğu, zamanı en ideal şekilde kullanmayı ve en önemlisi de herkesin memnuniyet duyduğu duruma oranla çalışanların daha dinamik kalmasını temin edebilir. Cooper-Sawaf Modeli’nin üçüncü boyutu olan duygusal derinlik boyutu ise kişinin içsel amaçlarını tam olarak belirlemesi, kendini bu amaçlara adanması ve bunu da örgüt amaçlarıyla koordine etmesi, dürüstlüğü yaşaması ve insanlarda yetkisi olmadan etki uyandırmasına odaklanmaktadır. Modelin dördüncü boyutu duygusal simya ise duygusal zekanın kişinin potansiyelini ve yaratıcılığını artıran özelliğini içermektedir. Duygusal simya aynı zamanda önem verilmeyen duyguların daha değerli hale gelmesiyle ortaya çıkan o duyguların güçlerinden yararlanma sürecini ifade etmektedir (Goleman, 1995: 25).

Cooper-Sawaf Modeli’ni aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Acar, 2001: 29):

1. Duyguları öğrenmek

- Duygusal dürüstlük
- Duygusal enerji
- Duygusal geri bildirim
- Duygusal sezgi

2. Duygusal zindelik

Özvarlık
Güven çemberi
Yapıcı hoşnutsuzluk
Esneklik ve yenilenme

3. Duygusal derinlik

Özgün potansiyel ve amaç
Adanmışlık
Dürüstlüğü yaşamak
Yetki olmadan etki

4. Duygusal simya

Sezgisel akış
Düşünsel zaman değişimi
Fırsatı sezinlemek
Geleceği oluşturmak

2.3.2.4. Goleman Modeli

Daniel Goleman 1995'te yazmış olduğu “Duygusal Zeka: Neden IQ'dan Daha Önemlidir” isimli kitabında ortaya koyduğu modelin temelini duygusal yeterlilik ve performans oluşturmaktadır. Goleman tarafından geliştirilen bu ilk modelde Salover ve Mayer tarafından geliştirilen kavramsal altyapı temel alınarak “özbilinç”, “kendi duygularını yönetme”, “empati”, “motivasyon” ve “sosyal beceri” olmak 5 temel boyutu kapsamaktadır. Bunlardan ilk 3'ü kişisel yeterlilikler kategorisinde diğerleri ise sosyal yeterlilikler kategorisinde yer almaktadır. Goleman daha sonra motivasyon boyutunu sosyal bilinç şeklinde değiştirerek modeli 4 boyutla sınırlandırmıştır. Bu 4 temel boyutta toplam 21 alt boyut vardır (Özdemir, 2015).

Goleman'ın son halini verdiği model Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 3. Goleman'ın Duygusal Zeka Modeli

Kişisel Yeterlikler (Bu Yetiler Kendimizi Nasıl İdare Ettiğimizi Belirler)		Sosyal Yeterlikler (Bu Yetiler İlişkilerimizi Nasıl İdare Ettiğimizi Belirler.)
DUYGULARI ANLAMA	1. Öz bilinç - Duygusal öz bilinç - İsbetli öz değerlendirme - Özgüven	3. Sosyal bilinç - Empati - Hizmet - Örgütsel farkındalık
DUYGULARI DÜZENLEME	2. Kendi duygularını yönetme - Duygusal özdenetim - Güvenilirlik - İyimserlik - Uyumluluk - Başarına dürtüsü - İnisiyatif	4. Sosyal beceriler - Diğerlerini geliştirme - Etkileme - İletişim - Çatışma yönetimi - Esinleyici liderlik - Değişim katalizörü - Bağlar kurma - İşbirliği ve takım çalışması

Kaynak: Özdemir, 2015

2.3.3. Duygusal Zeka Üzerine Yapılan Çalışmalar

2.3.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Duygusal zeka üzerine ülkemizdeki çalışmalar son yıllarda artmaya başlamış olup bu çalışmalardan bazılarını aşağıda değinilmiştir.

Erginsoy (2002), üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada duygusal zekayla kişiler arası ilişki tarzları arasındaki ilişkiyi inceleyerek çeşitli değişkenlere göre duygusal zekanın değişip değişmediğini tespit etmeye çalışmıştır. Yapılan çalışmada duygusal zeka düzeyi ile kişiler arası ilişki düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğrencilerin bulunduğu sınıfın duygusal zekayı kısmen etkilediği, öğrencilerin cinsiyetine ve okudukları bölüme göre duygusal zeka düzeylerinde farklılaşma görüldüğü ve yaşın duygusal zeka üzerinde etkili olmadığı saptanmıştır.

Deniz ve Yılmaz 2004 yılında üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada duygusal zekayla yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada cinsiyet ve bulunulan sınıfa göre duygusal zeka ve yaşam doyum düzeyi açısından farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla 523 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada duygusal zeka alt boyutları ile toplumsal zeka puan ortalamaları arasında pozitif yönlü ve

anlamli bir iliŒki tespit edilmiŒtir. alıŒmanın sonucunda cinsiyet ve sınıfa göre duygusal zeka düzeyi açısından anlamli bir farklılık olmadığı grlmŒtir.

Dicle (2006), ğrencilerin duygusal zeka düzeyleriyle sosyal beceri düzeyleri arasındaki iliŒkiyi incelemek amacıyla niversite öğrencileriyle yapılan alıŒmada öğrencilerin duygusal zeka düzeyleriyle sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamli bir iliŒki olduğunu tespit etmiŒtir.

Deniz ve Yılmaz, niversite ğrencilerinin duygusal zeka seviyelerinin stres ile baŒa çıkma tarzları arasındaki iliŒkiyi tespit etmek amacıyla 2006 yılında yapmış oldukları alıŒma neticesinde öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile duygusal zekanın boyutları olan kiŒisel farkındalık, bireyler arası kabiliyetler, stres ile mücadele edebilme, uyumluluk ve genel ruh hali boyutunun yanı sıra stres ile baŒa çıkma tarzlarından problem odaklı baŒa çıkma alt boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamli bir iliŒki olduğunu sonucuna ulaŒmıŒtır.

Görünmez (2006) Kara Harp Okulu ğrencileri üzerinde gerekleŒtirdiđi alıŒmada öğrencilerin duygusal zeka düzeyleriyle bağlanma stilleri arasındaki iliŒkiyi incelemiŒ ve güvenli bağlanma stilinin toplam duygusal zekayla duygulardan faydalanma ve duyguları düzenleme alt boyutları düzeyini yordadığı ve aynı zamanda güvensiz bağlanma alt boyutu ile duygusal zeka yetenekleri arasında negatif yönlü bir iliŒki olduğu tespit edilmiŒtir.

Kurt (2007), ğrencilere verilen duygusal zeka becerileri eğitiminin empatik beceri düzeyleri üzerindeki etkisini tespit etmeye alıŒmış ve bu amaçla rehberlik ve psikolojik danıŒmanlık bölümü öğrencileriyle yapılan alıŒmada duygusal zeka becerileri eğitimi verilen öğrencilerin empatik beceri düzeylerinde artış olduğu grlmŒtir.

Deniz ve arkadaşları (2007) duygusal zeka ile yaŒam doyumunu arasındaki iliŒkiyi tespit etmek amacıyla okul öncesi öğretmenleriyle yapılan alıŒmada duygusal zeka becerilerinin yaŒam doyumunu anlamli Œekilde yordadığı sonucuna ulaŒmıŒlardır. (Deniz ve ark., 2007).

Erdoğdu (2008) duygusal zeka üzerinde etkili olan faktörleri tespit etmek amacıyla niversite öğrencileriyle yapılan alıŒmada kız öğrencilerin duygusal zeka puanlarının erkek öğrencilere göre anlamli Œekilde daha yüksek olduğunu tespit etmiŒtir.

Kırtıl (2009) duygusal zeka düzeyi ile yaşam doyumu düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek için ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerle yapılan çalışmada duygusal zekayla yaşam doyumu arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ve kız öğrencilerin duygusal zeka düzeyinin erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Aydın (2010) duygusal zeka ve umut düzeyi ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi tespit etmek için üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada duygusal zeka ve umudun psikolojik sağlamlılığın önemli yordayıcıları olduğu görülmüştür.

Ardahan (2012) dağcılık ve doğa yürüyüşü yapan, bisiklet kullananların duygusal zeka düzeyleriyle yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapmış olduğu çalışmada duygusal zeka ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu tespit etmiş olup aynı zamanda dağcılık, doğa yürüyüşü yapanlar ve bisiklet kullananların duygusal zeka ve yaşam doyumları arasında da anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tosun (2013) duygusal zeka ile dil öğrenme becerileri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada duygusal zekanın cinsiyete göre kişiler arası ilişkiler boyutu anlamlı farklılık olmadığını saptamış olup aynı zamanda duygusal zekayla dil başarısı ve okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Kaynak (2013) duygusal zeka düzeyi ile saldırganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla eğitim fakültesi öğrencileriyle yapılan çalışmada duygusal zeka ile saldırganlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kızıllı (2014) duygusal zeka ile örgütsel adanmışlık arasındaki ilişkiyi incelemek için öğretmenler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada duygusal zekanın yaş, cinsiyet, kıdem, okul kademesi ve branş değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiğini tespit etmiştir.

2.3.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Duygusal zeka üzerine yurt dışında pek çok çalışma gerçekleştirilmiş olup bunlardan bazılarını aşağıda kısaca değinilmiştir.

Eğitim alanında duygusal zekayla ilgili çalışmalar arasında en eskilerden birisi 1960 yılında Stanford Üniversitesi kampüsündeki bir yuvada Psikolog Walter Mischel tarafından gerçekleştirilmiştir. Mischel tarafından yapılan bu çalışmada yuvada bulunan çocuklar 4 yaşından başlanıp liseden mezun olana dek takip edilmiş ve "Lokum Testi" ismiyle literatüre geçmiştir. Bu çalışmada, deneyi yapanların geri dönüş süreleri olan 15-20 dakikalık süreyi beklemeleri halinde 2 lokum, beklemedikleri zaman ise çocuklar 1 lokum almışlardır. Çocuklardan bir kısmı anında lokumlarını almışken bir kısmı ise çeşitli şekillerde oyalanarak zaman geçirmeleri sağlanmış ve ödül olarak 2 lokum kazanmışlardır. Çocukların 4 yaşındayken bu dürtü anı ve doyumunu erteleme ile nasıl başa çıktıklarıyla 12-14 yıl sonra izlenmeye devam edilerek liseyi bitirirlerken yeniden değerlendirildikleri zaman ortaya çıkmıştır. Lokumu hemen alan öğrenciler ile sabırlı bir şekilde bekleyip 2 lokumu da alan öğrenciler arasında önemli düzeyde duygusal farklar olduğu gözlenmiştir. İki lokumu da almak için bekleyen öğrencilerin sosyal olarak daha yeterli, stresle başa çıkma potansiyelleri daha yüksek, kendine karşı daha güvenilir ve güvenli, daha soğukkanlı, özgüvenli, sağlam karakterli, hoşgörülü, inisiyatif alabilen kişiler oldukları görülmüştür. Buna karşın beklemeyip bir lokum alan öğrencilerin ise psikolojik olarak daha sorunlu, stres ile başa çıkma kabiliyetleri düşük, mücadele edemeyen, yaşamsal olarak doyumsuz, kendine ve karşısındakilere güven duygusu düşük, kıskançlık ve hasede kapılan, öfkelerini kontrol edemeyen kişiler oldukları gözlenmiştir (Goleman, 1999: 107-109).

Mayer ve arkadaşları (1999) yapmış oldukları çalışmada zekanın bilimsel olarak yasal olabilmesi için bazı gerekli standart kriterlere uyması gerektiğini vurgulamışlardır. 503 yetişkin ve 229 ergen ile gerçekleştirdikleri çalışmada 12 alt boyutu olan duygusal zeka ölçeğini kullanarak veri toplamışlardır. Bu ölçek ile tespit edilen duygusal zekanın klasik zekanın standartları kriterlerine uygun olduğunu tespit etmişlerdir. (Mayer ve ark., 1999).

Morand (2001) yöneticilerin duygusal zekasını incelemek amacıyla 24'ü erkek, 17'si kadın olmak üzere toplam 41 yönetici üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada duygusal zekanın sözlü ifade olmadan da laboratuvar ortamında güvenilir bir şekilde ölçülebildiğini tespit etmiştir.

Mayer ve arkadaşları (2001) duygusal zekanın sosyal ilişkiler üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışma neticesinde duygusal zekası yüksek olan ergenlerin akran ilişkilerinde duygularını daha iyi yönetebildikleri görülmüştür (Mayer ve ark., 1999: akt. Ersanlı, 2003).

Potter (2005) duygusal zeka müdahale programının üniversite 1. sınıfta okuyan öğrenciler üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla 310 öğrenciyle yapılan çalışmada deney grubundaki öğrencilerin duygusal zeka becerilerinde anlamlı bir iyileşme olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Wing ve arkadaşları (2006) pozitif duygusal deneyimleri yazmanın duygusal zeka ve yaşam doyumuna olan etkisini incelemek için 175 yetişkinle yapmış olduğu çalışmada katılımcıların duygusal deneyimlerini yazarak ifade etmelerini istemişlerdir. Duygusal deneyimlerinin duygularını belirli bir sırayla ve düzende yansıtip yazarlarla duygusal deneyimlerini herhangi bir şekilde sıra önceliği vermeden yazarların duygusal zeka ve yaşam doyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. (Wing ve ark., 2006).

Mohzan ve arkadaşları (2013) duygusal zekanın akademik başarı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla 278 öğrenciyle yapmış oldukları çalışmada duygusal zekası yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. (Mohzan ve ark., 2013).

2.4. Benlik Saygısı Kavramı

2.4.1. Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Benlik kavramı William James (1963) ile ortaya çıkmış olup takip eden yüzyıl boyunca da psikoloji alanında en fazla tartışılan konulardan birisidir. James benliğin bireyin vücudu, özellikleri, sahip oldukları, arkadaşları ve ailesi gibi bireyin kendisinin sayabileceği her şeyden meydana geldiğini ifade etmektedir. Benlik en geniş manada bireyin kendisinin ne olduğunu söyleyebileceği her şeyin toplamı olarak tanımlanabilir (Kağıtçıbaşı, 2012: 112). Rogers (1961) benliğin kişinin kendisini algılamasını, kendisinin diğer insanlar ile olan ilişkileriyle ilgili algılarını ve tüm bu algılara vermiş olduğu değerlerini kapsadığını ifade etmektedir. Benlikle ilgili bilgiler "benlik şeması" şeklinde kişinin zihninde bulunduğu bilgiler şeklinde tanımlanmaktadır (Özen ve Gülaçtı, 2010). Benlik şeması kişinin sosyal

yaşantılarındaki benlik ile alakalı olan bilgilerin işlenmesini düzenleyen, yönlendiren ve geçmiş yaşantılarından türetilmiş olan benlikle ilgili genellemeler şeklinde ifade edilebilir. Benlik şeması bireyin kendi hakkındaki benlik bilgisinin işlenmesini ve düzenlenmesini sağlamaktadır. Diğer yandan benlik bilgisi ise bireyin tercihleri, değerleri, güdüleyicileri, hedefleri ve davranışını düzenleme ve kontrol etmesiyle dinamik benliği oluşturmaktadır.

Benlik kavramı Wylie (1968) tarafından "gerçek benlik" ve "ideal benlik" olarak ikiye ayrılmıştır. Bir kişinin gerçek benlik ve ideal benlik kavramları arasında farklılıklar görülmektedir. Gerçek ve ideal benlik kavramları özel ve genel görünümü kapsamaktadır. (Akt. Karabulut, 2014). İdeal benlik kavramının iki alt grubunda bir kişinin ne olmak istediği ve diğer insanların o kişinin ne olmasını istediklerine ilişkin düşüncelerini, fikirlerini içermektedir. Benlik kavramını ideal benlik, benlik imgesi ve özsaygı kavramını içine alan bir çatı olarak düşünebiliriz (Pişkin, 2006: 97).

Benlik kavramının gelişiminde kişinin geçmiş yaşantıları, deneyimleri, çevresiyle etkileşimi önemli olup bunların yorumlanması da kişinin kendi benlik saygısı düzeyini göstermektedir (Pişkin, 2006: 99). Kişinin zihinsel ve fiziksel özelliklerinin toplamı şeklinde ifade edilen benlik, kişinin sahip olduğu nitelikleri kapsayan, tüm özelliklere yönelik olarak kendini değerlendirmesi şeklinde düşünülebilir (Lawrance, 1996: 2).

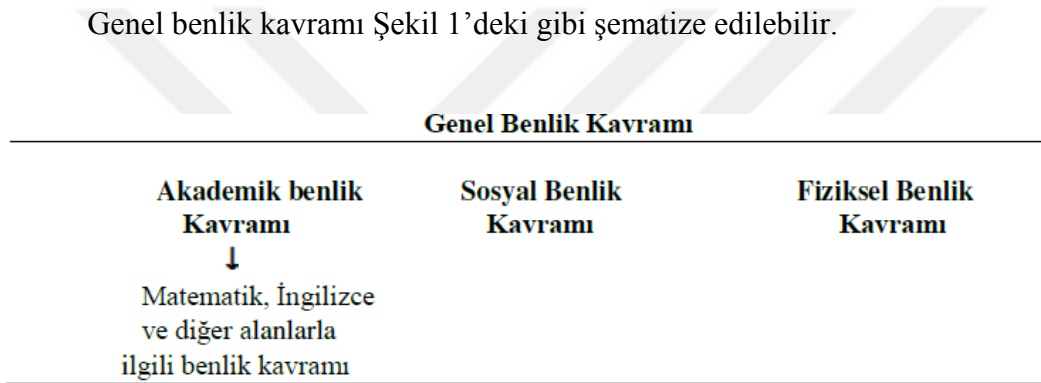
Çağdaş toplum hayatında kişinin toplum tarafından beklenen rolünü gerçekleştiriyorken gerektiği şekilde yerine getirebilmesi, düzenli ve mutlu bir hayata sahip olabilmesi, toplum içerisinde bir anlam kazanabilmesi için sağlıklı bir kişilik gelişimi gerekmektedir (Coşkun ve Altay, 2009: 42).

James ile Rogers'ın benlik kavramına ilişkin açıklamaları ile başlayan ve Wylie ve Markus'un genel benlik ile benlik şemasının ortaya konmasıyla birlikte daha önemli hale gelen benlik kavramıyla ilgili pek çok çalışma gerçekleştirilmesi benlik kavramının ve unsurlarının daha ayrıntılı bir şekilde kavranmasına ve çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenmesine katkı sağlamıştır. Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar, benlik kavramının insanın mutlu bir hayata sahip olabilmesi için son derece önemli olduğunu göstermektedir. Çünkü benlik, kişinin içinde kendini takip eden, yargılayan, değerlendiren ve davranışlarını düzenleyerek kişiyi yöneten bir güç olarak ifade edilmektedir. Kişi hayatı boyunca kendisi için geliştirmiş olduğu benlik algısı ve benlik şemasına göre yaşamakta olup

ortaya çıkan bu benlik düşüncesi ile gerçek yaşantıları arasında bir tutarlılık kurabilmeyi başarabildiği sürece kendini mutlu ve huzurlu hissetmekte ve bununla beraber kendine olan saygısı, güveni ve mutluluğu da gelişim içine girmektedir. (Barış, 2002: 23).

Konu üzerine çalışmalar gerçekleştiren araştırmacılar genel benlik algısının çok boyutlu ve hiyerarşik yapıda olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çok boyutlu ve hiyerarşik yapıya göre genel benlik kavramı temelde akademik, sosyal ve fiziksel benlik algısı şeklinde 3 alt boyuttu kapsamaktadır. Bu yapı içerisinde akademik benlik algısı, matematik, dil gibi özel alanlara; sosyal benlik algısı arkadaş ve aile ilişkilerine; fiziksel benlik algısı da fiziksel kabiliyet ve görünüm gibi alt faktörlere ayrılmaktadır (Bacanlı, 1999; Swan ve ark., 2007).

Genel benlik kavramı Şekil 1'deki gibi şematize edilebilir.

Şekil 1. Benlik kavramı boyutları

Fiziksel benlik kavramı kişinin psikomotor boyutta kendisini algılaması ve değerlendirmesidir. Bir başka ifadeyle kişinin motorsal becerilerinde kendini nasıl gördüğü ve değerlendirdiğini ifade etmektedir. (Aşçı, 2004).

Sosyal benlik kavramı ırksal, kültürel ve dinsel benlikleri kapsamaktadır. Bireyin kişiliğiyle ilgili olarak sosyal yapı arasında bir bağ oluşturmasında ilk olarak ebeveynler sonrasında ise öğretmenler ve arkadaş grupları etken rol oynamaktadır (Kapıkıran, 2001).

Bir diğer benlik boyutu olan akademik benlik ise yetenek, yeteneğini ifade etme yolu olan ilgi ve insanı çalışmaya teşvik eden meslek değerleri olmak üzere 3 temel unsuru kapsamaktadır (Kuzgun, 2000).

En genel manada benlik kavramını tanımlayacak olursak kişinin kendisini herkesten ayrı ve eşsiz bir bütünlük olarak değerlendirmesi, hissetmesi, ve bu durumun bilincinde olmasıdır (Budak, 2003).

2.4.2. Benlik Kuramları

Son dönemlerde psikolojinin birçok dalında benlik kavramı üzerinde daha fazla durulmaya başlanmış olsa da bu kavramın sistemli bir şekilde incelenmesi ilk araştırmacı psikolog William James tarafından gerçekleştirilmiştir. James'in 1890'da yayınladığı "Principles of Psychology" isimli eserinde "benlik bilinci" konusunu ayrıntılı bir şekilde inceleyip yer vererek bu kavram literatüre kazandırılmıştır (Türedi, 2015).

James (1890) özne olarak ben, bilen benlik (I-self) ve nesne olarak ben, bilinen benlik (Me-Self) arasında ayırım yaparak nesne olarak beni "deneysel benlik" olarak ifade etmiştir. James'e göre deneysel benlik kavramının oluşumunda "maddesel benlik", "sosyal benlik" ve "tinsel ben" olarak 3 bileşen vardır. Maddesel benliğin en içteki parçası kişinin bedeni ve bundan sonrasında ise kıyafetler, aile ve ev gelmektedir. Sosyal benlik ise başkalarının algıladığı özellikler ve kişiyle ilgili zihinlerinde canlanan imajlardır. Farklı sosyal ortamlarda kişinin farklı yönleri ortaya çıkmaktadır. Genç bir kişi ailesinin ve öğretmenlerinin yanında ağırbaşlı bir davranış sergilerken yasal olmayan işler yapan arkadaşlarının arasında daha asi bir tutum sergileyebilir. Kişinin çevresindeki insanlar tarafından kabul edilme ve fark edilme isteği doğuştan gelen bir özellik olarak değerlendirilmektedir. Kişinin girdiği ortamda çevresindeki insanlar tarafından hiç kimsenin ilgilenmemesi, sorulan sorular hakkında yanıt verilmemesi kişinin kendisini değersiz olarak algılaması ve hissetmesine yol açabilir. Deneysel benliğin bir parçası da tinsel benliktir. Bu kavram ile bireyin ruhsal ve öznel varlığını, psikik kabiliyetlerini ve eğilimleri somut bir şekilde değerlendirilmektedir. Özetle tinsel benlik, bireyin kendisiyle alakalı olan düşünceleridir. Benlik kavramının ilk incelemeye alındığı bu dönemlerde, yaşanan gelişmelerle birlikte Freud'la beraber psikanalitik kuramda da önemli gelişmeler görülmüştür (Gabay, 1996). Psikanalitik kurama göre kişinin bedeni zihninden çeşitli isteklerde bulunmaktadır. Bunlar cinsellik, kendini koruma, saldırganlık, açlık gibi biyolojik dürtülerlerdir. Belirtilen bu içgüdülerin amacı ise bedensel ihtiyacın yok edilmesi, gerilimin boşaltılması ve haz alınmasıdır. Fakat dürtüler direkt olarak davranışlar ile sonlanmamaktadır (Miller, 2008).

Dürtülerle davranışlar arasında "id", "ego" ve "süperego" olmak üzere 3 temel yapı vardır. Bunlardan id doğuştan getirilmekte olan arzular olup anında tatmin beklemektedir. Dileğin halüsinasyonel şekilde yerine getirilmesi birincil süreçken ego ise ikincil süreç olup algılama, mantıksal düşünce, problem çözme ve bellek gibi akılcı olan zihinsel etkinlikleri kapsamaktadır. İd ve çevreden gelen tehditlerin yoğun anksiyeteye sebep olduğu durumlarda ise savunma mekanizmaları devreye girerek gerçekliğin çarpıtılması görülmekte ve anksiyete kontrol altına alınmaktadır. Süperego ise en son gelişim gösteren yapı olup toplum düzeninin sağlanmasındaki en önemli yollardan birisidir (Miller, 2008).

Anna Freud'a göre (2013) benlik, Freud'un ego (ben) kavramına karşılık gelir. İçsel olgular ile dış dünyanın ihtiyaçları arasında "ben" in aracı rolünü kabul eden analitik kuram, çocuk beninin sağlam kalmasında ve nevrozdan korunmasında çözüm ve çare yol şeklinde gördükleri ifade edilmektedir (Freud, 2013).

Konu üzerine araştırmalar gerçekleştirenlerden birisi de Kohut'tur. Kohut kendiliği benlik ve kendisiyle ilgili simgeler bütünü şeklinde değerlendirmiştir. Kohut'un "kendilik psikolojisi" kuramına baktığımızda çocuğun kaygısının yaygın olmasında çocuğun yaşamındaki anne-baba önemli bir etken olup, benliğinin varlığından ve işleyişinde almış olduğu hazzı onunla paylaşmada bulunmak ve ona yansıtmak amacıyla sürekli olması ve kendine güvenin sağlanması gibi fonksiyonlar son derece önemlidir (Çuhadaroğlu, 2001).

Benliğin sosyal bir yapı olduğunu ifade eden sembolik etkileşimciler ise çocuğun yaşamındaki önemli kişilerin sorumluluğu üzerinde durmaktadır. Onlara göre çocuklar çocukluk çağının başlarında, yaşamındaki önemli olan kişilerin davranışlarını, tutumlarını ve değerlerini kopyalayarak onay ve kabul görmek isteği ile bunları kendi davranışlarına sergileyerek bu önemli kişilerin düşüncelerini benimsemektedir (Harter, 2006).

Cooley'e (1902) göre benliğin oluşumu ve gelişiminde, benliğe ilişkin düşüncelerin ve inançların belirlenmesinde, çevremizdeki diğer insanların hakkımızdaki düşünceleri, fikirleri ve kişinin yaşamında önemli olan kişiler rol almaktadır (Egemen, 2015).

Benlik düşüncesinin üç bileşeni söz konusudur:

- Bireyin görünüşünün diğer insanlardaki imgelemi
- Bu imgeleme ile ilgili yargıların bireyde yarattığı etki

- Başkalarının değerlendirmeleri ile ilgili kişinin çeşitli duyguları.

G. Herbert Mead (1925), kişinin yaşamında önemli olan konuları "genelleştirilmiş öteki" kavramı olarak tanımlamış olup kişinin ait olduğu grupların yani öteki insanların fikirlerini, bakış açılarını içselleştirdiğini ifade etmiştir (Egemen, 2015).

Konuyla ilgili araştırmalar gerçekleştiren bir diğer araştırmacı da Allport'tur. Allport (1955) benlik kavramına "proprium" adı vererek benlik kavramının oluşumunda ve gelişiminde 7 farklı aşama olduğunu belirtmiştir (İnanç ve Yerlikaya, 2014):

1. **Bedensel kendilik duygusu:** Yaşamın ilk yılında bebekler kendileri ve dış dünya arasında ayırım yapamamaktadır. Zamanla kas, eklem ve iç organlardan doğan ve tekrarlayan duyular ile bedensel kendilik duygusu oluşmaktadır.
2. **Öz-kimlik duygusu:** Öz-farkındalık için içsel bir süreklilik ve aynılık duygusunun oluşumuna ihtiyaç vardır. Bu konuda Erikson ile Allport'un aynı fikir de olduğu görülmektedir. Çocuğun adı, benlik sürekliliğini kavraması açısından önemlidir, çünkü çocuk kendisindeki değişikliklere rağmen aynı kişi olduğunu fark etmektedir.
3. **Öz-saygı duygusu:** Öz saygı duygusu çocuğun yaşamının üçüncü yılında ortaya çıkmaktadır. Çocuğun yapmak istediği şeyleri kendi başına bireysel olarak yaptığında ve başarabildiğinde hissettiği gururlanma duygusunu ifade eder. Keşfetme duyguları ebevyn tarafından müdahale edilmeyen, engellenmeyen ve arkadaşlarından onay gören çocukların öz saygısında gelişim görülmektedir.
4. **Öz-uzanım duygusu:** 4-5 yaşlarında çocukların fiziksel varlıklarının kendilerine ait olduğunu fark etmeleriyle birlikte çevrelerindeki insanların, nesnelere ve soyutlamaların bir bölümünü de öz-kavramlarına dahil etmektedir.
5. **Kendilik imajı:** 5-6 yaşlarında, çocuklarda kendilerini değerlendirme kapasitesi görülmekte ve çocuk çevrenin zamanla kendisiyle ilgili

düşüncelerini ve beklentilerini öğrenmeye başlamaktadır. Vicdan tam olarak gelişmemiş olsa da çocuk kendisiyle ilgili “iyi ben” ve “kötü ben” kavramları arasında ayırım yapabilme becerisi oluşmaktadır.

6. **Rasyonel baş edici benlik duygusu:** Çocuklar 6-12 yaşları arasında gerçeklerle aktif olarak başa çıkmak ve yaşamda karşısına çıkan problemlere çözümler aramakta olup bulmak için gerekli olan rasyonel kapasiteye ve güce sahip olduklarının farkına varmalarına rağmen ahlaki değerlendirmelerde halen aileden, dinden ve arkadaş gruplarından bağımsız değildir.
7. **Benlik arayışı:** Ergenlik döneminde çeşitli rol denemeleri ile kendini gösteren ve kimlik arayışının başlaması ile son aşama olan benlik arayışı, yetişkinlikte benliğin tüm yönlerinin pekişmesi ile son bulmaktadır.

Belirtilen bu farklı kuramların dikkat çekici olan yanına değindiğimiz zaman benliğin sosyal bir yapı olması ve değerler sistemiyle olan ilişkisidir. Bundan dolayı benlik, temel psikolojik kavramlardan biri ve evrensel bir yapısı olduğu varsayılsa bile benlik kavramı insanların buldukları farklı kültürel ortamlar açısından bakıldığında farklı şekillerde değerlendirildiği ve anlaşıldığı görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 2012).

Kişinin psikolojik ve sosyal sürecinde benliğin ötekilerle ilişkisinin belirgin, sınırlı ve ayırık olması ya da ilişkili ve akışkan olması son derece önemlidir. Bundan dolayı bireycilik ve toplulukçuluk anlayışında benliğin ilişkisel ve ayrıklı düzeyi kültürler arası araştırmalarda temel bir boyut olarak görülmektedir. Fakat dünyadaki kentleşme ve sosyoekonomik gelişmelerle birlikte aile yapıları ve çocuk yetiştirme tarzları da çağa ayak uyma amacı ile değişmektedir. Baskı uygulamadan ortaya çıkan bu düzeni koruma amaçlı anne ve baba kontrollerinin yoğun görüldüğü ailelerde özerk ve ilişkisel benlik dikkat çekmektedir (Kağıtçıbaşı, 2012).

2.5. Benlik Saygısı

Benlik kavramıyla ilişki olan benlik saygısı bir diğer ifade ile özsaygı kişinin kendi kişiliğine karşı geliştirmiş olduğu pozitif tutumu ifade etmektedir (Ulusoy, 2013).

Lawrance (1996) benlik saygısını kişinin kendisiyle ilgili olan bilgilerinin değerlendirilebilir bir unsur olarak belirtmiştir. Benlik saygısı benliğin duygusal tarafını kapsamakta olup kişinin kendisini beğenme düzeyini ifade etmektedir (Hökelekli, 2008: 172).

Benlik saygısının oluşumunda ise etkili olan iki kaynak vardır. Bunlardan biri kişilerin bilişsel açıdan ne olmak istedikleriyle ne oldukları arasındaki kıyaslamayı içermektedir. İkincisi ise kişilerin sosyal etkileşim içinde buldukları ve aynı zamanda kendileri için önemli olan kişilerden gelen bildirimler, dönütler ve değerlendirmelerdir (Knightleya ve Whitelock, 2007: 219). Kişinin kendisini değerlendirmesi sonucunda vardığı ve benlik kavramını onaylamasından kaynaklı benlik durumu (Koç ve ark., 2003), kendini olduğundan aşağıda veya olduğundan daha üstün görmeksizin kendinden memnun olma durumunu ifade etmektedir. Benlik saygısı kişinin ne olduğu ile ne olmak istediği arasındaki farka yönelik oluşan duyguları içermektedir. Aynı zamanda insanların birey olarak kendi değerleri hakkında ulaştıkları kanıdır (Yavuzer, 2006: 90).

Düşük ve Yüksek Benlik Saygısı

Benlik saygısı üzerinde yapmış oldukları çalışmalar ile bu kavramın birçok araştırmaya konu olmasına katkıda bulunan James, Mead ve Cooley, düşük ve yüksek benlik saygısının kökenlerini ilk tartışan araştırmacılarıdır. Gerçek ve ideal benlik kavramı arasındaki farkın oluşumunu ve düzeyini belirleyen etmen kişinin düşük veya yüksek benlik saygısından hangisine sahip olduğunu göstermesidir. Kişinin ideal benliği ile gerçek benliği arasındaki fark kişinin benlik saygısını düşürerek bireyin kendini başarısız, yetersiz ve değersiz bulmasına neden olmaktadır (Çankaya, 2007).

Düşük benlik saygısı kişinin kendine olan güveninin ve saygısının düşük olduğu, kendisini eksik ve yetersiz gördüğü, değer ve saygı görmeye layık olmadığı düşüncesi iken yüksek benlik saygısı ise kişinin eksik taraflarının farkında olarak kendini sevmeye ve önemsenmeye layık bulmasıdır (Plumber, 2005: akt. Uzel, 2015).

Lewin'e göre yaşam bir sahne olup benlik saygısı ise kişinin oynamış olduğu rolden kaynaklı memnuniyet düzeyini ifade eder (Temel ve ark., 2010). Kendi rolünü beğendikçe kişinin benlik saygısında artış görülmekte ve kişi bu şekilde mutlu olarak rolünü yerine getirmeye devam etmektedir. Kişi rolünü beğenmediğinde ise benlik saygısında düşüş

gerçekleşir ve kişide farklı rol arayışları görülür. Fakat kişi gerçek benliğine son derece uzak bir ideal arayışı içindeyse kişinin kendi iç dengesinde ve sosyal hayata ayak uydurmasında ve uyum sağlamasında başından geçen olumsuz olaylar gözlenebilir. Kişiler ideal benliklerini gerçekleştirdikleri düzeyde yüksek ya da düşük benlik algısına sahip olurlar. Yüksek benlik saygısına sahip olan kişiler doğal olarak kendine güvenen, başarıya isteği yüksek, iyimser ve zorluklardan yılmayan kişilerdir. Bu kişilerde kendilerini saygıdeğer, önemli ve faydalı görme eğilimine sahip olup yeniliklere açık, başarılı iletişim kuran, aktif, rahat, girişimci ve yaratıcı kişilerdir. Aynı zamanda düşük benlik saygısına sahip kişiler ise diğer insanlara güvenmeyen ya da güvenemeyen, yaşama karşı umutsuz olan ve toplumda uyum sağlama konusunda zorluk çeken ve bununla birlikte devamlı suçluluk ve utanma duygusuna sahip olan kişilerdir (Cehver ve Buluş, 2007).

Yüksek ve düşük benlik saygısına sahip olan kişiler arasındaki farklar Tablo 4'de görülmektedir (Tufan ve Yıldız, 1993).

Tablo 4. Yüksek ve düşük benlik saygısı arasındaki farklar

Yüksek Benlik Algısına Sahip Olanlar	Düşük Benlik Algısına Sahip Olanlar
Kendilerine saygı duyulmasını isterler	İnsanlardan eleştirmelerini beklerler
Gözlemlendiklerinde de eşit performans sergilerler.	Gözlemlendiklerinde daha düşük bir performans sergilerler.
Eleştirildikleri zaman savunmaya geçmezler ve atılgan davranırlar	Eleştirildiklerinde savunmaya geçerler ve pasif davranırlar
İltifatları kolaylıkla kabul ederler	İltifatları kabullenmekte zorlanırlar.
Performanslarını gerçekçi bir şekilde değerlendirebilirler	Performanslarını gerçekçi bir biçimde değerlendiremezler
Kurumlarında aktiftirler	Kurumlarında pasiftirler ya da sınırlı hareket ederler
Otorite figürlerine karşı rahattırlar	Otorite figürlerine karşı rahat değildirlar
Genel olarak hayatlarından memnundurlar	Genel olarak hayatlarından memnun değildirlar
Güçlü bir sosyal destek sistemleri vardır	Zayıf bir sosyal destek sistemleri vardır
Kendilerini kontrol edebilirler.	Dışarıdan kontrol edilirler

2.5.1. Benlik Saygısının Gelişimi

Benlik saygısı benlik kavramını kullanmasıyla ortaya çıkan öznel beğeni durumunu ifade etmekte olup kişinin benlik saygısının yüksek olması için çocuğun içinde bulunduğu aile ortamının önemli olduğunun, özgüveni olan, birbirleriyle ve çocukla sağlıklı iletişim kurabilen, çocuğa güven verici, esnek ve hoşgörülü bir yaklaşım tarzına sahip bireylerden

oluşması gerektiği ifade edilmiştir. Ailenin çocuğun iç denetim mekanizmasını geliştirmemesi, aşırı baskılı ve otoriter bir tutum sergilemesi gibi durumlar da benlik saygısını olumsuz yönde etkileyerek azaltmakta ya da tamamen ortadan kalkmasına neden olmaktadır (Örgün, 2000).

Miller (1985) kişinin sağlıklı bir benliğe sahip olabilmesi için benliğin oluşumunda etkili olan duyguların deneyimlenmesinin önemini ve gerekliliğini ifade etmiştir. Çocukta olumlu benlik oluşumunu çevresince kabul edilmesi, katılımcı davranışlar sergileyen, olumlu ilişkiler kurabilen insanların desteğiyle söz konusu olabilir ki bu tür yaklaşım tarzları yerine gelmediği zaman çocukta benliğin oluşumunu sağlayan duygular da hissedilemeyecek ve çocuk bu bağlamda içselleştirme yapmada zorlanacaktır. Böyle bir durumda çocuk gerçek benliğini de yaşayamadığı için gerçek benliğin yerini sahte benliğin alması gibi bir risk söz konusu olacaktır (Aydoğan, 2010).

Plummer (2007) sağlıklı benlik saygısının oluşmasını sağlayan etmenleri 7 ana madde de açıklamıştır (Türedi, 2015):

- Kişinin kendini tanıması
- Kişinin kendisi ve başkalarıyla olan iletişimi
- Kişinin kendini kabullenmesi
- Kişinin bireysel yeterliliği
- Kişinin kendini ifade etmesi
- Kişinin özgüvene sahip olması
- Kişinin kendinin farkında olması

Benlik saygısının oluşumu ve gelişiminde bulunulan aile ortamının yanı sıra okul ve benzeri eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin, herhangi bir grup ya da topluluk içerisinde lider rolünde bulunanların, yakın arkadaş çevresinin ve toplum tarafından değer verilen kişilerin de önemli bir payı vardır.

2.5.2. Benlik Saygısının Bileşenleri

Yüksek benlik saygısına sahip olan kişilerin kendi kapasiteleriyle ilgili beklentileri de yüksek olarak görülmektedir. Bundan dolayı kendileriyle ilgili bu olumlu tutumlarından ve

elde etmiş oldukları başarılarını baz alarak kendi görüşlerini kabul ederler. Aynı zamanda kişinin benlik saygısı çevreden olumlu veya olumsuz yönde etkilenebilmektedir (Dilek ve Aksoy, 2013: 96).

Benlik saygısının çeşitli bileşenleri söz konusu olup bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Uzel, 2015: 19-20):

- Başkalarının saygısı
- Yeterlik
- Kendilik

2.5.2.1. Başkalarının Saygısı

Yüksek benlik saygısına sahip olanlarda kendine güven, iyimserlik, başarıma isteği, zorluklardan yılmama gibi olumlu ruhsal özellikler söz konusu iken düşük benlik saygısına sahip olanların ise kendilerine olan güveni azdır. Bu şekildeki kişiler çok kolay umutsuzluğa kapılan kişiler olup bu kişilerde ruhsal belirtiler gelişme riski de çok daha yüksektir. Yüksek benlik saygısına sahip olan kişiler ise kendilerini saygı ve kabul edilmeye değer olarak görür, yararlı ve önemli kişiler olarak algılanma eğiliminde olurlar (Taşgit, 2012: 16).

2.5.2.2. Yeterlik

Psikolojik danışma ve psikoloji alanlarında en fazla araştırılmış değişkenler arasında yer alan benlik saygısı Rosenberg (1965) tarafından kişinin kendisine karşı olumlu veya olumsuz tutumu şeklinde açıklanmakta olup yüksek ve düşük benlik saygısı şeklinde iki boyutta ele alınmaktadır. Yüksek benlik saygısına sahip olanlar kendilerini değerli ve saygıdeğer kişiler olarak hissetmektedirler. Diğer taraftan düşük benlik saygısına sahip olanlar ise kendilerinden memnun olmayan, kendi benliklerini reddeden kişiler olarak tanımlanmaktadır (Güloğlu ve Kararımak, 2010: 76).

2.5.2.3. Kendilik

Kimlik, kişiyi diğer insanlardan ayıran özellikler olup bireyin kim olduğu, kişilik özellikleri, rolleri ve neler yapabildiği gibi durumlar kimlikle ilişkilidir. Buna ilişkin olarak

kimlik kişinin kendini sosyal yaşamında nasıl tanımladığını ve nasıl konumlandığını kapsamaktadır (Türedi, 2015: 8).

2.5.3. Benlik Saygısı Üzerine Yapılan Çalışmalar

2.5.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Benlik saygısı üzerinde ülkemizde yapılan çalışmalar oldukça sınırlı sayıda olup bunlardan bazılarına aşağıda değinilmiştir.

Kaya ve Saçkes (2005) benlik saygısı geliştirme programının öğrencilerin benlik saygısına olan etkisini incelemek amacıyla 24 öğrenci ile çalışmışlardır. Bu çalışmada 12'si deney, 12'si kontrol olmak üzere iki grup oluşturmuşlardır. Benlik saygısını geliştirmek amacıyla 8 oturum düzenlenmiş olup uygulanan program öncesi ve sonrasında benlik saygısı ölçeği kullanılarak benlik saygısı düzeyleri ölçülmüştür. Düşük benlik saygısına sahip olan 8. sınıf öğrencilerinin bu programın ardından benlik saygısı düzeylerinin anlamlı şekilde arttığı tespit edilmiştir.

Çetinkaya ve arkadaşları (2006) sosyo-ekonomik açıdan farklı düzeydeki 3 ilköğretim okulu öğrencilerinin benlik saygısını incelemek amacıyla Sivas ilinde 5-8 sınıflarda okuyan toplam 521 öğrenci üzerinde çalışma gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük okullardaki öğrencilerin benlik saygısının anlamlı şekilde daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş, sınıf, baba öğrenim durumu, baba mesleği, ailenin sosyo-ekonomik durumu, kardeş sayısı ile benlik saygısı arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup benlik saygısının yaş, kardeş sayısı ve sosyo-ekonomik durumdan bağımsız olarak etkilendiği saptanmıştır.

Çankaya (2007) lise birinci ve ikinci sınıfta okuyan öğrencilerle çalışmış ve benlik saygısının çeşitli değişkenlere göre ilişkisini incelemek amacıyla Ankara ili Çankaya ve Keçiören ilçelerindeki liselerde okuyan 500 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri çalışma neticesinde cinsiyet ile benlik saygısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını, benlik saygısıyla sosyal kaygı ve akademik başarı arasında ise anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Hamarta ve Demirbaş (2009) lise ğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygılarının fonksiyonel olmayan tutumlarını incelemek amacıyla 259'u kız ve 239'u erkek olmak üzere toplam 498 öğrenciyle gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda utangaçlık ve benlik saygısı arasında negatif yönlü ve anlamlı, utangaçlı ve fonksiyonel olmayan tutumların onaylanma alt boyutuyla ise pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Oktan ve şahin (2010) kız ergenlerde beden imajıyla benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla lisede okuyan 300 kız öğrenciyle yapılan çalışmada beden imajıyla benlik saygısı düzeyi arasında pozitif yönlü, kuvvetli ve anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Akpınar (2013), yetiştirme yurdundaki ergenler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada umutsuzluk düzeyi ve benlik saygısını artırmak için uygulanan yapılandırılmış eğitim programının olumlu etkiye sahip olduğunu ve bu eğitimin benlik saygısı, umutsuzluk düzeyi ve intihar riskleri üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir.

Kurt (2013), anne ve babası boşanmış olan ergenler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada erkeklerin kızlara göre yılmazlıklarının daha düşük, benlik saygılarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

etin (2015), kentte ve kırsalda yetişmiş olan ortaokul ğrencilerinin benlik saygılarıyla saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve benlik saygısı ile saldırganlık düzeyi üzerinde etkili olan faktörleri saptamak için 212'si kız, 205'i erkek olmak üzere toplam 417 kişiyle yapılan çalışmada benlik saygısı ile yaş açısından kentte yetişmiş olan öğrencilerde anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma neticesinde aynı zamanda cinsiyet, baba ve anne eğitim durumu, kardeş sayısı ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür.

2.5.3.2. Yurt Dışında Yapılan alışmalar

Benlik saygısı üzerinde yurt dışında yapılan çalışmalardan bazılarına aşağıda değinilmiştir.

Heppner ve arkadaşları (1983) kişisel problem çözme becerisiyle bilişsel değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi için bir çalışma gerçekleştirmiş olup bu çalışmada kendini

etkili bir şekilde problem çözücü olarak nitelendiren, problem çözme becerilerine güvenenlerin de daha yüksek benlik algısına sahip olduklarını tespit etmişlerdir (Heppner ve ark., 1983: akt. Ünüvar, 2003).

Lackovic ve arkadaşları (1994) ergenlik dönemindeki kadınlar üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada ergenlik döneminde anneyle kurulan nitelikli etkileşimlerin benlik saygısını olumlu şekilde etkilediğini tespit etmişlerdir. Zimmerman ve arkadaşları (1997) yapmış oldukları çalışmada kızların yaşla birlikte benlik saygısının düştüğünü, erkeklerde ise orta ve yüksek seviyede görüldüğünü tespit etmişlerdir. Çalışmada aynı zamanda benlik saygısı yüksek olan öğrencilerin kişiler arası ilişkilerde daha az sorun yaşadıkları, akademik başarılarının da daha yüksek olduğu saptanmıştır. Chuub ve Fertman (1997) yapmış oldukları çalışmada ise 9-12 sınıf düzeyindeki 174 öğrencinin benlik saygısını 4 yıl boyunca incelemiş olup erkeklerin benlik saygısının kızlara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir (Çiğdemoğlu, 2006).

Gross ve John (1997), lise öğrencilerinde benlik saygısıyla depresyon belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapmış oldukları çalışmada ise benlik saygısıyla depresyon arasında anlamlı bir ilişki olduğu neticesine ulaşmışlardır (Avşaroğlu ve Üre, 2007: 46).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı üniversitede okuyan öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir. Çalışmanın diğer amaçları ise duygusal zeka ve benlik saygısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

3.2. Yöntem

Bu çalışmaya dahil edilenleri ifade eden evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin istatistiksel analiziyle ilgili bilgiler aşağıda başlıklar halinde verilmiştir.

3.2.1. Evren ve Örneklem

Yapmış olduğumuz çalışmanın evrenini Gaziantep Üniversitesi'nde farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya 123'ü (%61.8) kadın, 76'sı (%38.2) erkek olmak üzere toplam 199 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir.

3.2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Hazırlanan anket 3 bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin çeşitli demografik özellikleri hakkında bilgi edinmeye yönelik 10 adet soru bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümü öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu bağlamda Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin benlik saygısını ölçmek için ise Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği

Çalışmada öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini tespit etmek için Acar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan 88 maddelik Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği kullanılmıştır. Orjinal hali 133 maddeden oluşmakta olup Acar tarafından 88 maddeye

indirgenmiştir. Çalışmada kullanılan Duygusal Zeka ölçeği toplam 5 boyut ve bu boyutlar altındaki toplam 15 alt boyuttan meydana gelmektedir. Ölçeğin boyutları ve alt boyutları aşağıdaki gibidir:

Boyutlar	Altboyutlar	Maddeler
KİŞİSEL FARKINDALIK	Öz saygı	10, 14, 26, 44, 55, 69
	Duygusal öz farkındalık	2, 38, 53, 8, 84
	İddialılık	7, 9, 13, 20, 27, 39, 86
	Bağımsızlık	22, 24, 47, 64, 73
	Kendini gerçekleştirme	15, 17, 19, 21, 28, 35
KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER	Empati	25, 30, 49, 77, 81
	Sosyal sorumluluk	34, 43, 45, 48, 59, 79
	Bireyler arası ilişkiler	16, 32, 42, 46, 57, 62, 67
STRES YÖNETİMİ	Strese dayanıklılık	3, 6, 60, 63, 68, 75, 80
	Dürtü kontrolü	11, 29, 36, 41, 66, 70
UYUM YETENEĞİ	Esneklik	18, 50, 58, 61, 71
	Gerçekçilik	4, 12, 52, 56, 82
	Problem Çözme	1, 23, 33, 51, 87
GENEL RUH HALİ	İyimserlik	5, 31, 76, 78, 85
	Mutluluk	37, 40, 54, 65, 72, 74, 83

Ölçekteki sorulardan 3, 6, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 21, 22, 24, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 44, 47, 51, 56, 58, 59, 60, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 73, 77, 79, 80, 82, 83, 85 ve 86. sorular olumsuz sorular olup ters puanlama yapılmaktadır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin benlik saygısı düzeylerini saptamak için kullanmış olduğumuz Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. 1986 yılında ise Çuhadaroğlu tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. 63 soru ve 12 alt kategoriden oluşmakta olup ilk 10 madde benlik saygısını ölçmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu bağlamda istatistiksel analizlerde ilk 10 maddeden elde edilen veriler dikkate alınmıştır. Bu maddelerden 1, 2, 4, 6 ve 7. maddeler olumlu kendilik değerlendirmesini sorgulamakta olup 3'den 0'a doğru puanlama yapılmıştır. Geri kalan maddeler ise olumsuz kendilik değerlendirmesini sorgulamakta olup 0'dan 3'e doğru puanlanmıştır. Ölçekten elde edilebilecek maksimum puan 30 olup 15-25 arasında elde edilen puan benlik saygısının yeterli olduğunu, 15 puanın altında elde edilen puan ise düşük benlik saygısı olduğunu göstermektedir (Uzel, 2015).

3.2.3. Verilerin Analizi

Yapmış olduğumuz çalışma neticesinde toplanan veriler SPSS 16.0 for Windows programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada ortalama, \pm standart sapma ve yüzde (%) dağılımlar tanımlayıcı istatistikler olarak verilmiştir. Parametrik olmayan ikili değişkenlere ilişkin karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, parametrik olan çoklu değişkenlerle ilgili karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Sayısal veriler arasındaki ilişkilerin (korelasyon) tespitinde ise Pearson Korelasyon Analizi uygulanmış olup elde edilen sonuçlar %95 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

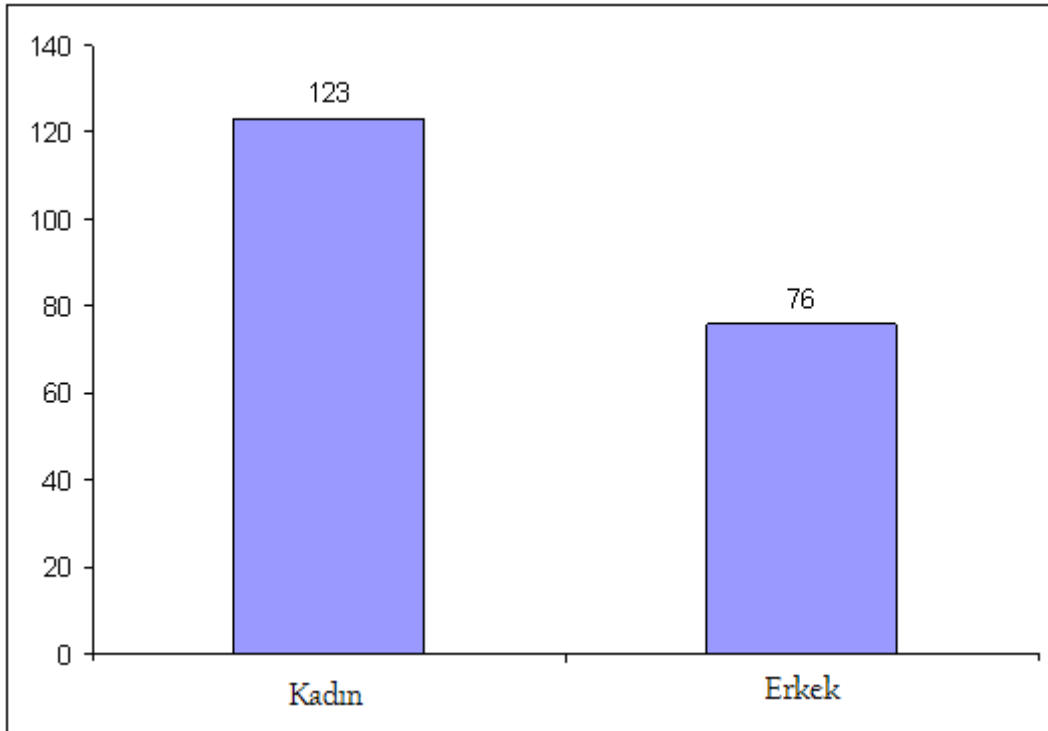
Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular tablo ve grafikler halinde verilmiştir.

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Çalışmaya dahil edilen 199 katılımcıdan 123'ü (%61.8) kadın iken geri kalan 76'sı ise (%38.2) erkekti (Tablo 5; Grafik 1).

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyetine göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	123	61.8
	Erkek	76	38.2
	Toplam	199	100.0

Grafik 1. Katılımcıların cinsiyetine göre dağılımı

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen katılımcıların yaşları 16-36 arasında değişmekte olup ortalama yaş ise 21.3198 ± 2.52422 olarak hesaplanmıştır (Tablo 6).

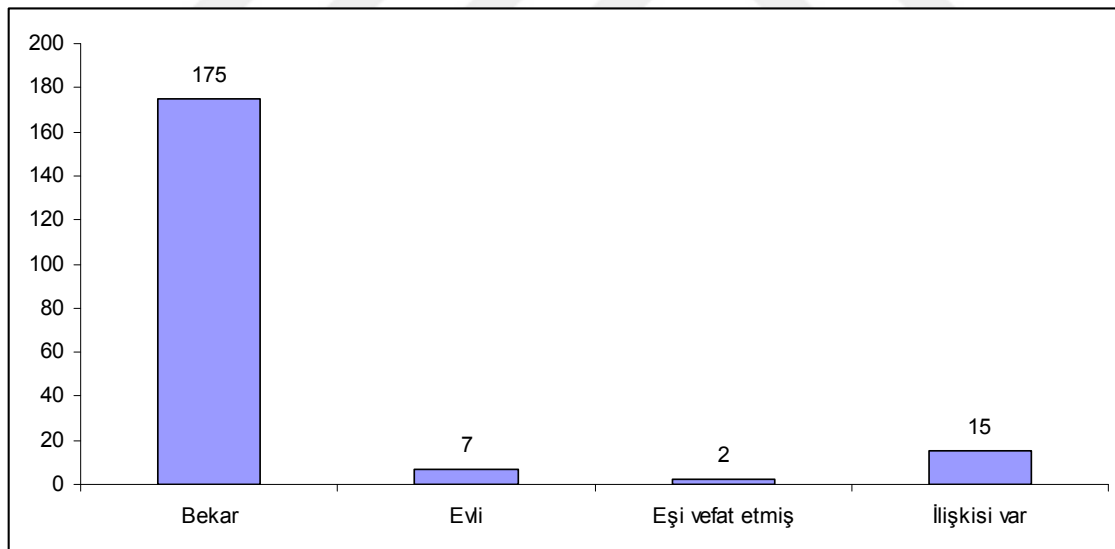
Tablo 2. Katılımcıların yaş ortalaması

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Ss (±)
Yaş	197	16.00	36.00	21.3198	2.52422

Çalışmaya dahil edilen katılımcılardan 175'i (%87.9) bekar, 7'si (%3.5) evli iken 2'sinin (%1) eşi vefat etmiş, 15'inin (%7.5) ise ilişkisi vardı (Tablo 7; Grafik 2).

Tablo 3. Katılımcıların medeni durumuna göre dağılımı

	N	Yüzde (%)
Bekar	175	87.9
Evli	7	3.5
Eşi vefat etmiş	2	1.0
İlişkisi var	15	7.5
Toplam	199	100.0

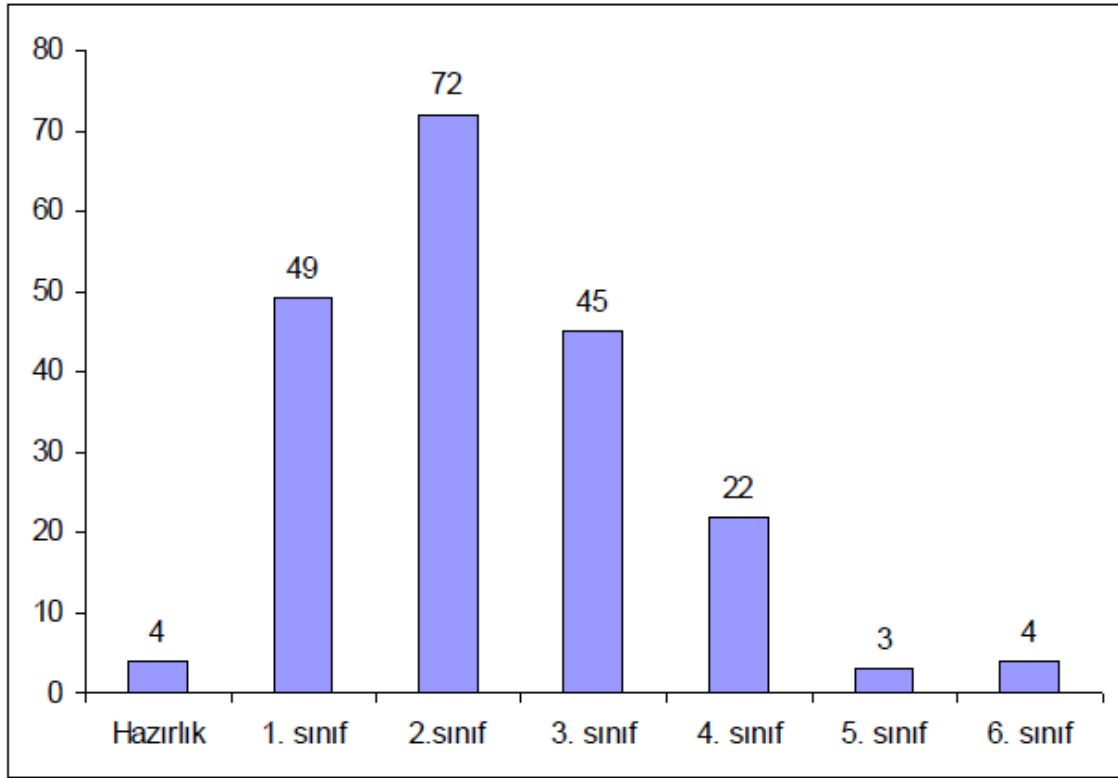

Grafik 2. Katılımcıların medeni durumuna göre dağılımı

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilenlerden 72'si (%36.2) üniversite 2. sınıf öğrencisi iken 49'u (%24.6) 1. sınıf, 45'i (%22.6) 3. sınıf, 22'si (%11.1) 4. sınıf, 4'ü (%2) 6. sınıf, 4'ü (%2) hazırlık sınıfı ve 3'ü de (%1.5) 5. sınıf öğrencisiydi (Tablo 8; Grafik 3).

Tablo 4. Katılımcıların buldukları sınıfa göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Sınıf	Hazırlık	4	2.0
	1	49	24.6
	2	72	36.2
	3	45	22.6
	4	22	11.1
	5	3	1.5
	6	4	2.0
	Toplam	199	100.0

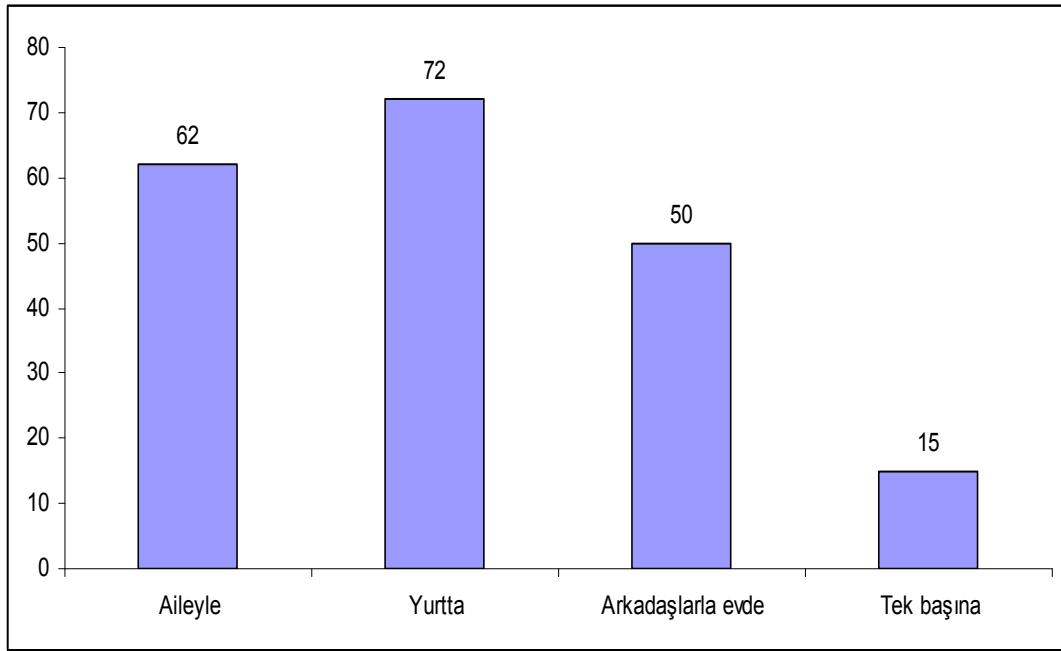

Grafik 3. Katılımcıların buldukları sınıfa göre dağılımı

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen katılımcılardan 72'si (%36.2) üniversite hayatını yurttan geçirmekte iken 62'si (%31.2) ailesiyle birlikte, 50'si (%25.1) arkadaşlarıyla evde, 15'i (%7.5) de tek başına kalmaktaydı (Tablo 9; Grafik 4).

Tablo 5. Katılımcıların üniversitede yaşadıkları yere göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Üniversite Yaşanılan Yer	Aileyle	62	31.2
	Yurtta	72	36.2
	Arkadaşlarla evde	50	25.1
	Tek başına	15	7.5
	Toplam	199	100.0

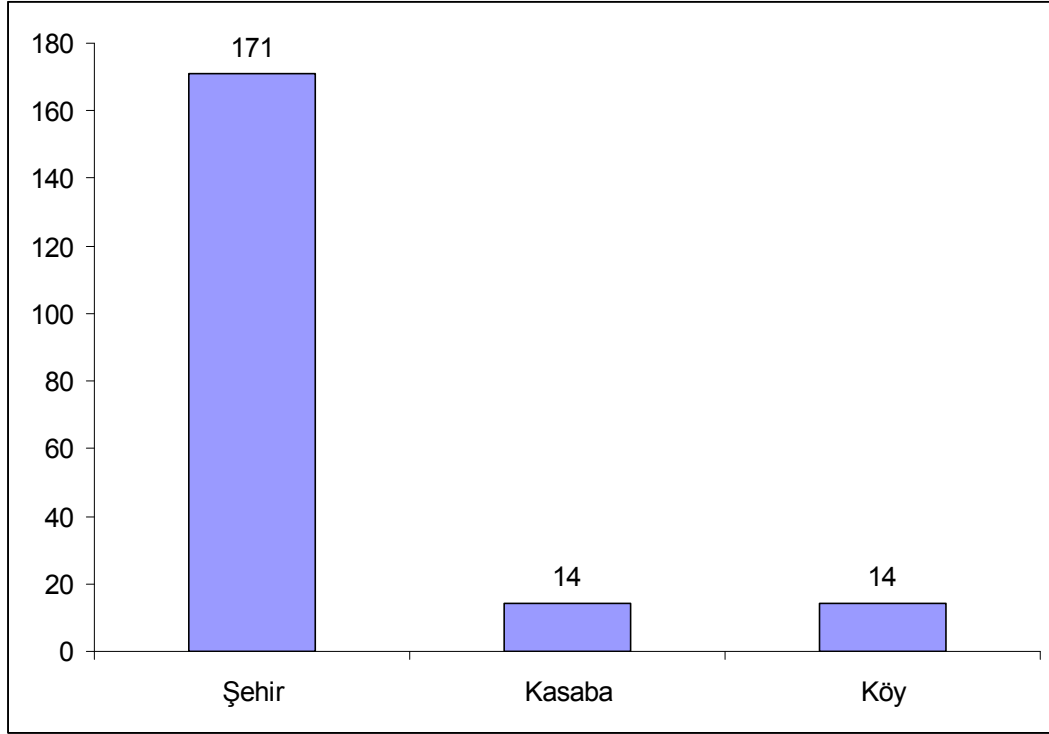

Grafik 4. Katılımcıların üniversitede yaşadıkları yere göre dağılımı

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerden 171'i (%85.9) üniversiteye başlamadan önce şehirde yaşamakta iken 14'ü (%7) köyde, 14'ü de (%7) kasabada yaşamaktaydı (Tablo 10, Grafik 5).

Tablo 6. Katılımcıların üniversite öncesi yaşadıkları yere göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Üniversite Öncesi Yaşanılan Yer	Şehir	171	85.9
	Kasaba	14	7.0
	Köy	14	7.0
	Toplam	199	100.0

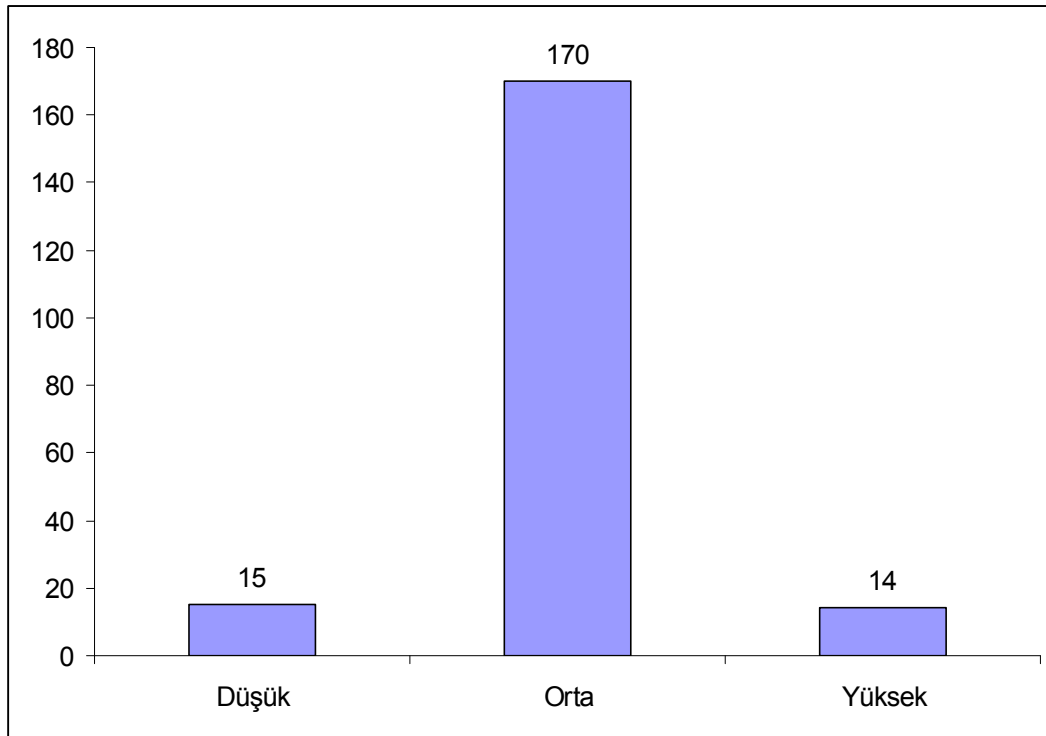

Grafik 5. Katılımcıların üniversite öncesi yaşadıkları yere göre dağılımı

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerden 170'inin (%85.4) ailesinin ekonomik durumu orta iken 15'inin (%7.5) düşük, 14'ünün (%7) ise yüksekti (Tablo 11, Grafik 6).

Tablo 7. Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumuna göre dağılımı

		n	Yüzde (%)
Ailenin Ekonomik Durumu	Düşük	15	7.5
	Orta	170	85.4
	Yüksek	14	7.0
	Toplam	199	100.0

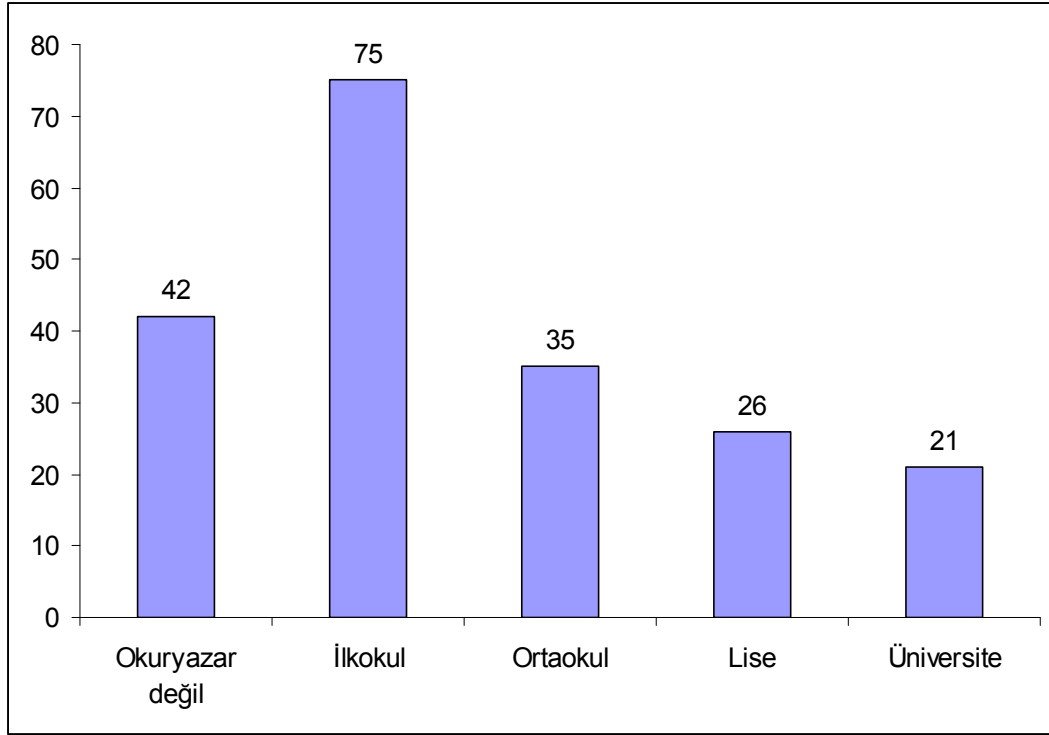

Grafik 6. Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumuna göre dağılımı

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerden 75'inin (%37.7) annesi ilkokul mezunu iken 42'si (%21.1) okur-yazar değil, 35'i (%17.6) ortaokul mezunu, 26'sı (%13.1) lise ve 21'i de (%10.6) üniversite mezunuydu (Tablo 12; Grafik 7).

Tablo 8. Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar değil	42	21.1
	İlkokul Mezunu	75	37.7
	Ortaokul Mezunu	35	17.6
	Lise Mezunu	26	13.1
	Üniversite Mezunu	21	10.6
	Toplam	199	100.0

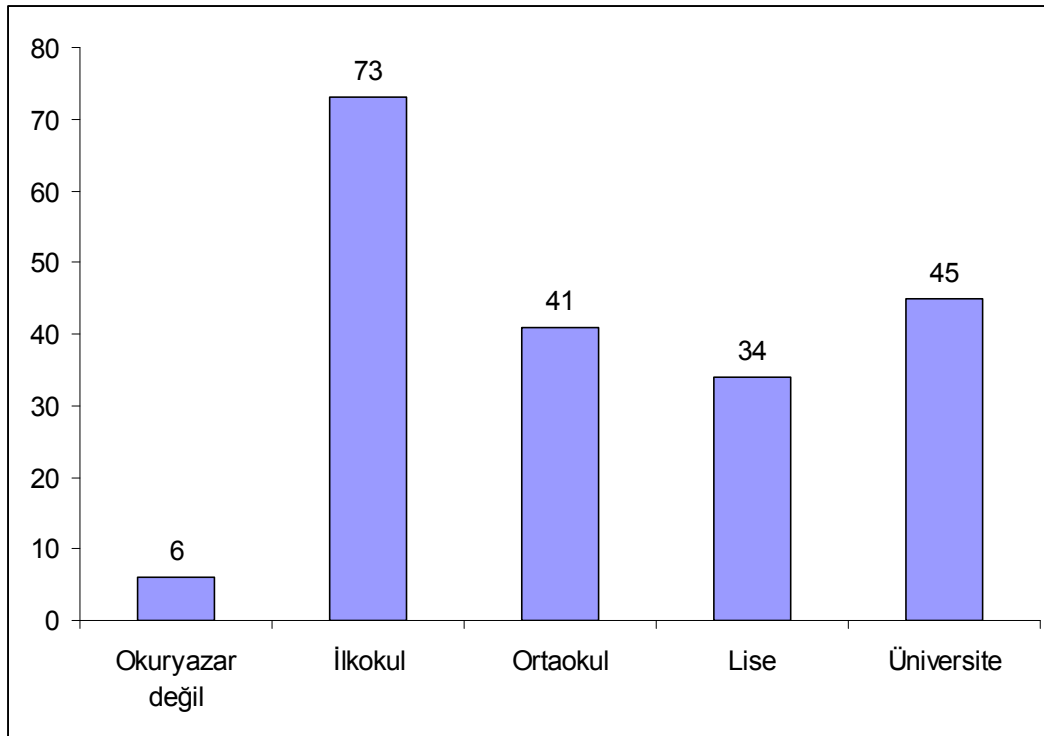

Grafik 7. Katılımcıların annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerden 73'ünün (%36.7) babası ilkokul mezunu iken 45'inin (%22.6) üniversite mezunu, 41'inin (%20.6) ortaokul, 34'ünün (%17.1) lise mezunuydu. Çalışmaya dahil edilen öğrencilerden 6'sının (%3) babası ise okuryazar değildi (Tablo 13; Grafik 8).

Tablo 9. Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre dağılımı

		N	Yüzde (%)
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar değil	6	3.0
	İlkokul Mezunu	73	36.7
	Ortaokul Mezunu	41	20.6
	Lise Mezunu	34	17.1
	Üniversite Mezunu	45	22.6
	Toplam	199	100.0

Grafik 8. Katılımcıların babalarının eğitim durumuna göre dağılımı

4.2. Duygusal Zekaya İlişkin Bulgular

Duygusal zekayı belirlemek için kullanılan ölçekte duygusal zekânın 5 ana boyutu ve bu ana boyutların altındaki toplam 15 alt boyuta ait maddelere verilen yanıtların; en düşük, en yüksek, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 14'de görülmektedir. Buna göre katılımcılar tüm ana boyutlardan ve bu ana boyutların alt boyutlarından genel itibariyle ortalamanın üzerinde puan elde etmişlerdir. Yalnızca "dürtü kontrolü" alt boyutundan elde edilen ortalama puan 3'ün altındadır. Bu da katılımcıların duygusal zeka düzeylerinin genel hatlarıyla ortalamanın biraz üzerinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 10. Duygusal zeka ölçeğinden elde edilen puanlar

	n	Minimum	Maksimum	Ortalama	Ss (\pm)
KİŞİSEL FARKINDALIK	199	1.78	4.97	3.6237	.57217
Özsaygı	199	1.50	5.00	3.8032	.74323
Duygusal Öz Farkındalık	199	1.40	5.00	3.6734	.68582
İddialılık	199	1.29	5.00	3.4580	.68681
Bağımsızlık	199	1.00	5.00	3.4201	.82902
Kendini Gerçekleştirme	199	1.50	5.00	3.7638	.72575

KİŞİLER ARASI BECERİLER	199	1.34	5.00	3.9229	.61045
Empati	199	1.00	5.00	3.9799	.74264
Sosyal Sorumluluk	199	1.17	5.00	3.9028	.72883
Bireyler Arası İlişkiler	199	1.57	5.00	3.8859	.66651
STRES YÖNETİMİ	199	1.52	4.61	3.0009	.54199
Strese Dayanıklılık	199	1.29	5.00	3.0646	.65460
Dürtü Kontrolü	199	1.00	4.67	2.9372	.71507
UYUM YETENEĞİ	199	2.07	4.73	3.4754	.47700
Esneklik	199	2.00	5.00	3.2955	.59960
Gerçekçilik	199	1.40	5.00	3.3206	.70376
Problem Çözme	199	1.40	5.00	3.8101	.69537
GENEL RUH HALİ	199	1.70	5.00	3.7220	.64689
İyimserlik	199	1.40	5.00	3.6995	.73412
Mutluluk	199	1.86	5.00	3.7444	.71782
GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ	199	1.33	4.67	3.2944	.70630

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetine göre duygusal zeka boyutlarından "kişisel farkındalık" ve bu boyutun alt boyutlarından elde etmiş oldukları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda Tablo 15'deki gibidir. Tablo incelendiğinde kadınların "kişisel farkındalık" düzeylerinin yanı sıra özsaygı/kendine saygı, duygusal öz farkındalık/duygusal benlik bilinci ve kendini gerçekleştirme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek, erkeklerin ise iddialılık/kendine güven ve bağımsızlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu, buna karşın gruplar arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 11. Cinsiyete göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	N	Sıra Ortalama	U	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Kadın	123	102.57	4357.500	.423
	Erkek	76	95.84		
Özsaygı	Kadın	123	102.56	4359.000	.423
	Erkek	76	95.86		
Duygusal öz farkındalık	Kadın	123	103.55	4237.500	.267
	Erkek	76	94.26		
İddialılık	Kadın	123	96.61	4257.000	.290
	Erkek	76	105.49		
Bağımsızlık	Kadın	123	99.58	4622.500	.896

	Erkek	76	100.68		
Kendini gerçekleştirme	Kadın	123	104.04	4177.000	.206
	Erkek	76	93.46		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetine göre duygusal zekanın kişiler arası ilişkiler boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından aldıkları puanların farklılık arz edip etmediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi neticesinde Tablo 16'daki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere kadınlar "kişiler arası ilişkiler/beceriler" boyutu ile "empati" ve "sosyal sorumluluk" alt boyutlarından anlamlı şekilde daha yüksek puan ($p<0.05$) elde etmişlerdir.

Tablo 12. Cinsiyete göre duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	N	Sıra Ortalama	U	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Kadın	123	110.04	3439.500	.002*
	Erkek	76	83.76		
Empati	Kadın	123	106.83	3834.500	.032*
	Erkek	76	88.95		
Sosyal sorumluluk	Kadın	123	112.33	3158.000	.000*
	Erkek	76	80.05		
Bireyler arası ilişkiler	Kadın	123	105.12	4044.000	.109
	Erkek	76	91.71		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetine göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi neticesinde Tablo 17'deki gibidir. Tablo incelendiğinde erkeklerin strese dayanıklılık alt boyutundan anlamlı şekilde daha yüksek puan elde ettikleri ($p<0.05$) görülmektedir. Diğer bir ifadeyle erkek öğrencilerin strese dayanıklılık düzeyleri kız öğrencilere göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Tablo 13. Cinsiyete göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	n	Sıra Ortalama	U	P
--	--------------	---	---------------	---	---

STRES YÖNETİMİ	Kadın	123	94.64	4014.500	.095
	Erkek	76	108.68		
Strese dayanıklılık	Kadın	123	92.96	3808.500	.028*
	Erkek	76	111.39		
Dürtü kontrolü	Kadın	123	98.75	4520.000	.696
	Erkek	76	102.03		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetine göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi neticesinde Tablo 18'deki gibidir. Tablo incelendiğinde kadın ve erkekler arasında ilgili değişkenler açısından anlamlı farklılık olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Tablo 14. Cinsiyete göre uyum yeteneği boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	n	Sıra Ortalama	U	P
UYUM YETENEĞİ	Kadın	123	97.40	4354.500	.418
	Erkek	76	104.20		
Esneklik	Kadın	123	96.10	4194.500	.222
	Erkek	76	106.31		
Gerçekçilik	Kadın	123	99.07	4560.000	.772
	Erkek	76	101.50		
Problem çözme	Kadın	123	100.85	4570.000	.791
	Erkek	76	98.63		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetine göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi neticesinde Tablo 19'da görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablo incelendiğinde kadın ve erkekler arasında ilgili değişkenler açısından anlamlı farklılık olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Tablo 15. Cinsiyete göre genel ruh hali boyutu ve alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	n	Sıra Ortalama	U	P
GENEL RUH HALİ	Kadın	123	100.09	4663.000	.978
	Erkek	76	99.86		
İyimserlik	Kadın	123	97.51	4367.500	.435
	Erkek	76	104.03		
Mutluluk	Kadın	123	103.17	4284.000	.322
	Erkek	76	94.87		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların ölçeğin genelinden elde ettikleri ortalama puanların cinsiyetlerine göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi neticesinde Tablo 20'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere her ne kadar kadınların duygusal zeka düzeyi erkeklerden daha yüksek olsa da bu farklılık istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 16. Cinsiyete göre genel olarak duygusal zeka düzeyi ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz	n	Sıra Ortalama	U	P
GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ	Kadın	123	101.39	4502.500	.664
	Erkek	76	97.74		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson Korelasyon analizi neticesinde Tablo 21'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından iddialılık, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme alt boyutları arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki ($p<0.05$) vardır.

Tablo 17. Yaş ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

Yaş	KİŞİSEL FARKINDALIK	Özsaygı	Duygusal öz farkındalık	İddialılık	Bağımsızlık	Kendini gerçekleştirme
r	.209**	.103	.063	.179*	.246**	.207**
p	.003	.147	.373	.011	.000	.003

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış olup yapılan analizden elde edilen sonuçlar Tablo 22'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile ilgili değişkenler arasındaki ilişki anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 18. Yaş ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

Yaş	KİŞİLER ARASI BECERİLER	Empati	Sosyal sorumluluk	Bireyler arası ilişkiler
r	.005	-.039	-.067	.130
p	.948	.586	.344	.067

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış olup yapılan analizden elde edilen sonuçlar Tablo 23'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile strese dayanıklılık alt boyutu arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki ($p<0.05$) vardır.

Tablo 19. Yaş ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

Yaş	STRES YÖNETİMİ	Strese dayanıklılık	Dürtü kontrolü
R	.121	.163*	.033
P	.090	.021	.639

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış olup yapılan analizden elde edilen sonuçlar Tablo 24'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından esneklik ve problem çözme alt boyutları arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki ($p<0.05$) söz konusudur.

Tablo 20. Yaş ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

	Yaş	UYUM YETENEĞİ	Esneklik	Gerçekçilik	Problem çözme
Yaş	R	.196**	.191**	.080	.158*
	P	.006	.007	.263	.026

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış olup yapılan analizden elde edilen sonuçlar Tablo 25'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile genel ruh hali ve bu boyutun tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki ($p<0.05$) vardır.

Tablo 21. Yaş ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ile bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

	Yaş	GENEL RUH HALİ	İyimserlik	Mutluluk
Yaş	r	.166*	.146*	.150*
	p	.019	.039	.034

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanlar, diğer bir ifadeyle genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 26'da görülmektedir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile duygusal zeka düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 22. Yaş ile genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişki

		Yaş	GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ
Yaş	r	1	.037
	p		.604

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 27'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere medeni duruma göre ilgili değişkenler arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$). Diğer bir ifadeyle medeni durum kişisel farkındalık, özsaygı, duygusal öz farkındalık, iddialılık, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 23. Medeni duruma göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		N	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Bekar	175	3.5984	.58100	1.562	.200
	Evli	7	3.7854	.50849		
	Eşi vefat etmiş	2	3.3090	.37376		
	İlişkisi var	15	3.8855	.45307		
Özsaygı	Bekar	175	3.7705	.75821	1.557	.201
	Evli	7	3.9762	.65566		
	Eşi vefat etmiş	2	3.4167	.58926		
	İlişkisi var	15	4.1556	.52503		
Duygusal öz farkındalık	Bekar	175	3.6640	.71665	.748	.525
	Evli	7	3.8571	.37796		
	Eşi vefat etmiş	2	3.1000	.70711		
	İlişkisi var	15	3.7733	.31045		
İddialılık	Bekar	175	3.4441	.70144	.842	.472
	Evli	7	3.5510	.64115		
	Eşi vefat etmiş	2	2.9286	.10102		
	İlişkisi var	15	3.6476	.54228		

Bağımsızlık	Bekar	175	3.3886	.79646	.762	.517
	Evli	7	3.5429	1.18161		
	Eşi vefat etmiş	2	3.6000	.00000		
	İlişkisi var	15	3.7067	1.06064		
Kendini gerçekleştirme	Bekar	175	3.7248	.73995	1.905	.130
	Evli	7	4.0000	.62361		
	Eşi vefat etmiş	2	3.5000	.47140		
	İlişkisi var	15	4.1444	.49947		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre duygusal zekanın kişiler arası ilişkiler boyutu ve bu boyutun altboyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 28'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere medeni duruma göre ilgili değişkenler arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$). Diğer bir ifadeyle medeni durum kişiler arası ilişkiler, sosyal sorumluluk ve bireyler arası ilişkiler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 24. Medeni duruma göre duygusal zekanın kişiler arası ilişkiler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		N	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Bekar	175	3.9135	.61708	.697	.555
	Evli	7	4.0730	.43815		
	Eşi vefat etmiş	2	3.4476	1.20994		
	İlişkisi var	15	4.0256	.54293		
Sosyal sorumluluk	Bekar	175	3.8952	.73705	.395	.757
	Evli	7	3.9048	.71270		
	Eşi vefat etmiş	2	3.5000	.94281		
	İlişkisi var	15	4.0444	.65908		
Bireyler arası ilişkiler	Bekar	175	3.8841	.66433	.946	.419
	Evli	7	4.0000	.31944		
	Eşi vefat etmiş	2	3.1429	1.41421		
	İlişkisi var	15	3.9524	.72173		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 29'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere medeni duruma göre ilgili değişkenler arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$). Diğer bir ifadeyle medeni durum stres yönetimi, strese dayanıklılık ve dürtü kontrolü üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 25. Medeni duruma göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		N	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
STRES YÖNETİMİ	Bekar	175	3.0149	.54841	.334	.801
	Evli	7	2.9065	.61042		
	Eşi vefat etmiş	2	2.8214	.72394		
	İlişkisi var	15	2.9056	.44524		
	Bekar	175	3.0784	.66208		
Strese dayanıklılık	Evli	7	3.1224	.68228	.518	.670
	Eşi vefat etmiş	2	2.6429	.50508		
	İlişkisi var	15	2.9333	.58869		
	Bekar	175	2.9514	.72716		
	Evli	7	2.6905	.76636		
Dürtü kontrolü	Eşi vefat etmiş	2	3.0000	.94281	.337	.799
	İlişkisi var	15	2.8778	.55444		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 30'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere medeni duruma göre ilgili değişkenler arasında anlamlı bir farklılık yoktur

($p>0.05$). Diğer bir ifadeyle medeni durum uyum yeteneği, empati, esneklik, gerçekçilik ve problem çözme üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 26. Medeni duruma göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		N	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
UYUM YETENEĞİ	Bekar	175	3.4606	.48134	1.214	.306
	Evli	7	3.7333	.20000		
	Eşi vefat etmiş	2	3.1667	.32998		
	İlişkisi var	15	3.5689	.50450		
Empati	Bekar	175	3.9611	.74977	.693	.558
	Evli	7	4.3143	.52735		
	Eşi vefat etmiş	2	3.7000	1.27279		
	İlişkisi var	15	4.0800	.70427		
Esneklik	Bekar	175	3.2789	.60264	.475	.700
	Evli	7	3.4000	.30551		
	Eşi vefat etmiş	2	3.2000	.28284		
	İlişkisi var	15	3.4533	.69884		
Gerçekçilik	Bekar	175	3.3223	.71913	.900	.442
	Evli	7	3.6286	.43861		
	Eşi vefat etmiş	2	2.8000	.56569		
	İlişkisi var	15	3.2267	.61350		
Problem çözme	Bekar	175	3.7806	.66874	1.360	.256
	Evli	7	4.1714	.63696		
	Eşi vefat etmiş	2	3.5000	.70711		
	İlişkisi var	15	4.0267	.96471		

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 31'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere medeni duruma göre ilgili değişkenler arasında anlamlı bir farklılık yoktur

($p>0.05$). Diğer bir ifadeyle medeni durum genel ruh hali, iyimserlik ve mutluluk üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 27. Medeni duruma göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		N	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
GENEL RUH HALİ	Bekar	175	3.7033	.65471	1.186	.316
	Evli	7	3.8020	.46958		
	Eşi vefat etmiş	2	3.2357	1.08086		
	İlişkisi var	15	3.9676	.55403		
İyimserlik	Bekar	175	3.6629	.75502	1.669	.175
	Evli	7	3.9714	.46803		
	Eşi vefat etmiş	2	3.4000	.84853		
	İlişkisi var	15	4.0400	.44849		
Mutluluk	Bekar	175	3.7437	.71401	.862	.462
	Evli	7	3.6327	.64869		
	Eşi vefat etmiş	2	3.0714	1.31320		
	İlişkisi var	15	3.8952	.74322		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin medeni durumuna göre ölçeğin tamamından (genel duygusal zeka düzeyi) elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 32'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere medeni durum katılımcıların genel duygusal zeka düzeylerinde anlamlı bir farklılığa neden olmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 28. Medeni duruma göre genel olarak duygusal zeka düzeyi ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

		N	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
GENEL DUYGUSAL ZEK DÜZEYİ	Bekar	175	3.2879	.71741	.085	.968
	Evli	7	3.2906	.83180		
	Eşi vefat etmiş	2	3.2273	.69104		

İlişkisi var	15	3.3811	.56463
--------------	----	--------	--------

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfı ile kişisel farkındalık boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış ve analiz neticesinde elde edilen puanlar Tablo 33'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde sınıf ile kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından bağımsızlık alt boyutu arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki ($p < 0.05$) vardır.

Tablo 29. Sınıf ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

Sınıf	KİŞİSEL FARKINDALIK	Özsaygı	Duygusal öz farkındalık	İddialılık	Bağımsızlık	Kendini gerçekleştirme
r	.139*	.098	.061	.089	.160*	.124
p	.050	.170	.393	.211	.024	.081

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfı ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış ve analiz neticesi Tablo 34'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde sınıf ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p > 0.05$).

Tablo 30. Sınıf ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

Sınıf	KİŞİLER ARASI BECERİLER	Empati	Sosyal sorumluluk	Bireyler arası ilişkiler
r	.014	-.006	-.041	.090
p	.843	.930	.568	.205

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfı ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış ve analiz neticesi Tablo 35'de verilmiştir.

Tablo incelendiğinde sınıf ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 31. Sınıf ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		Sınıf	STRES YÖNETİMİ	Strese dayanıklılık	Dürtü kontrolü
Sınıf	r	1	.052	.116	-.027
	p		.462	.102	.705

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfı ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış ve analiz neticesinde Tablo 36'da görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablo incelendiğinde sınıf ile uyum yeteneği arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$).

Tablo 32. Sınıf ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		Sınıf	UYUM YETENEĞİ	Esneklik	Gerçekçilik	Problem çözme
Sınıf	r	1	.147*	.066	.128	.117
	p		.038	.351	.073	.101

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfı ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla Pearson Korelasyon analizi uygulanmış ve analiz neticesi Tablo 37'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde sınıf ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 33. Sınıf ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		Sınıf	GENEL RUH HALİ	İyimserlik	Mutluluk
Sınıf	r	1	.107	.122	.067
	p		.134	.086	.347

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri ortalama puan ile sınıfı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi neticesinde sınıf ile genel duygusal zeka düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ($p>0.05$) görülmüştür (Tablo 38).

Tablo 34. Sınıf ile genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişki

Sınıf		GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ
Sınıf	R	-.029
	P	.682

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 39'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversite kaldıkları yere göre kişisel farkındalık, özsaygı, duygusal öz farkındalık, iddialılık, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 35. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Aileyle	62	3.5066	.62504	1.354	.258
	Yurtta	72	3.6683	.58364		
	Arkadaşlarla evde	50	3.7050	.47240		
	Tek başına	15	3.6225	.56993		
Özsaygı	Aileyle	62	3.6801	.81889	1.279	.283
	Yurtta	72	3.8356	.67221		
	Arkadaşlarla evde	50	3.9400	.72120		
	Tek başına	15	3.7000	.79232		
Duygusal öz farkındalık	Aileyle	62	3.5806	.71123	1.313	.271
	Yurtta	72	3.7333	.68956		
	Arkadaşlarla evde	50	3.7640	.63463		
	Tek başına	15	3.4667	.70373		
İddialılık	Aileyle	62	3.3848	.72317	.407	.748

	Yurtta	72	3.4921	.74670		
	Arkadaşlarla evde	50	3.5114	.53692		
	Tek başına	15	3.4190	.71727		
	Aileyle	62	3.2774	.91426		
Bağımsızlık	Yurtta	72	3.4611	.79480	1.899	.131
	Arkadaşlarla evde	50	3.4160	.79472		
	Tek başına	15	3.8267	.62274		
	Aileyle	62	3.6102	.77937		
Kendini gerçekleştirme	Yurtta	72	3.8194	.72013	1.652	.179
	Arkadaşlarla evde	50	3.8933	.66476		
	Tek başına	15	3.7000	.66428		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 40'daki gibidir. Tablo incelendiğinde kişiler arası beceriler boyutu ile bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların üniversitede kalınan yere göre anlamlı şekilde farklılaştığı ($p < 0.05$) görülmektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post-Hoc (Tukey HSD) testi neticesinde kişiler arası beceriler boyutundaki farklılığın tek başına kalanlarla yurttaki kalanlar ve arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında ve aynı zamanda ailesiyle birlikte kalanlar ile yurttaki kalanlar arasında olduğu; empati alt boyutundaki farklılığın tek başına kalanlar ile yurttaki kalanlar arasında olduğu; sosyal sorumluluk alt boyutundaki farklılığın tek başına kalanlar ile yurttaki kalanlar ve arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında ve aynı zamanda ailesiyle birlikte kalanlarla arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında olduğu; bireyler arası ilişkiler alt boyutundaki farklılığın da ailesiyle birlikte kalanlar ile arkadaşlarıyla birlikte evde kalanlar ve aynı zamanda tek başına kalanlarla arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 36. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Aileyle	62	3.7378	.69345		
	Yurtta	72	4.0307	.54255	4.166	.007*
	Arkadaşlarla evde	50	4.0551	.56746		

Empati	Tek başına	15	3.7297	.49122	3.020	.031*
	Aileyle	62	3.7871	.82967		
	Yurtta	72	4.1194	.63215		
	Arkadaşlarla evde	50	4.0800	.79385		
Sosyal sorumluluk	Tek başına	15	3.7733	.47127	3.648	.014*
	Aileyle	62	3.7258	.87210		
	Yurtta	72	4.0301	.62444		
	Arkadaşlarla evde	50	4.0367	.64531		
Bireyler arası ilişkiler	Tek başına	15	3.5778	.60378	2.870	.038*
	Aileyle	62	3.7005	.63241		
	Yurtta	72	3.9425	.69394		
	Arkadaşlarla evde	50	4.0486	.62411		
	Tek başına	15	3.8381	.68484		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 41'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversite kaldıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 37. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
STRES YÖNETİMİ	Aileyle	62	2.9537	.53572	.562	.641
	Yurtta	72	3.0147	.53807		
	Arkadaşlarla evde	50	3.0671	.55074		
	Tek başına	15	2.9087	.58185		
Strese dayanıklılık	Aileyle	62	3.0876	.62423	.134	.940
	Yurtta	72	3.0317	.58201		
	Arkadaşlarla evde	50	3.0943	.69244		
	Tek başına	15	3.0286	.97670		
Dürtü kontrolü	Aileyle	62	2.8199	.71689	1.293	.278

Yurtta	72	2.9977	.71508
Arkadaşlarla evde	50	3.0400	.70675
Tek başına	15	2.7889	.71399

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 42'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversite kaldıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 38. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
UYUM YETENEĞİ	Aileyle	62	3.4151	.50519	.526	.665
	Yurtta	72	3.5093	.45206		
	Arkadaşlarla evde	50	3.5067	.49816		
	Tek başına	15	3.4578	.41851		
Esneklik	Aileyle	62	3.2355	.56513	.981	.403
	Yurtta	72	3.3306	.60436		
	Arkadaşlarla evde	50	3.2560	.58976		
	Tek başına	15	3.5067	.74014		
Gerçekçilik	Aileyle	62	3.3000	.67045	.206	.892
	Yurtta	72	3.3722	.67911		
	Arkadaşlarla evde	50	3.2840	.77311		
	Tek başına	15	3.2800	.77016		
Problem çözme	Aileyle	62	3.7097	.73567	1.982	.118
	Yurtta	72	3.8250	.70566		
	Arkadaşlarla evde	50	3.9800	.63019		

Tek başına	15	3.5867	.60222
------------	----	--------	--------

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 43'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversite kaldıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 39. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
GENEL RUH HALİ	Aileyle	62	3.5836	.67823	2.127	.098
	Yurtta	72	3.7863	.64690		
	Arkadaşlarla evde	50	3.8471	.62560		
	Tek başına	15	3.5676	.48414		
İyimserlik	Aileyle	62	3.5774	.77087	2.006	.114
	Yurtta	72	3.7611	.72822		
	Arkadaşlarla evde	50	3.8400	.73845		
	Tek başına	15	3.4400	.45482		
Mutluluk	Aileyle	62	3.5899	.73642	1.596	.192
	Yurtta	72	3.8115	.69978		
	Arkadaşlarla evde	50	3.8543	.69537		
	Tek başına	15	3.6952	.75760		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 44'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversite kaldıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 40. Üniversitede kalınan yere göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ	Aileyle	62	3.2368	.74823	.457	.713
	Yurtta	72	3.2715	.70401		
	Arkadaşlarla evde	50	3.3641	.71336		
	Tek başına	15	3.4106	.52172		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun altboyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 45'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 41. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Şehir	171	3.6026	.58555	1.354	.260
	Kasaba	14	3.8632	.55097		
	Köy	14	3.6418	.36194		
Özsaygı	Şehir	171	3.7563	.75087	2.451	.089
	Kasaba	14	4.0833	.75885		
	Köy	14	4.0952	.50937		
Duygusal öz farkındalık	Şehir	171	3.6515	.70639	.692	.502
	Kasaba	14	3.8571	.58404		
	Köy	14	3.7571	.49725		
İddialılık	Şehir	171	3.4411	.70547	.366	.694
	Kasaba	14	3.5612	.58356		
	Köy	14	3.5612	.55601		
Bağımsızlık	Şehir	171	3.4234	.83196	1.518	.222
	Kasaba	14	3.6714	.94984		
	Köy	14	3.1286	.59540		
Kendini gerçekleştirme	Şehir	171	3.7407	.73634	2.146	.120

Kasaba	14	4.1429	.62312
Köy	14	3.6667	.60975

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 46'daki gibidir. Tablo incelendiğinde empati alt boyutundan elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post-Hoc (Tukey HSD) testi neticesinde farklılığın şehirde yaşayanlar ile köyde yaşayanlar arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 42. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Şehir	171	3.8914	.63111		
	Kasaba	14	4.0415	.55241	1.838	.162
	Köy	14	4.1890	.23963		
Empati	Şehir	171	3.9251	.75833		
	Kasaba	14	4.1143	.59596	4.470	.013*
	Köy	14	4.5143	.39780		
Sosyal sorumluluk	Şehir	171	3.8801	.76425		
	Kasaba	14	4.0000	.57735	.634	.531
	Köy	14	4.0833	.25944		
Bireyler arası ilişkiler	Şehir	171	3.8688	.68449		
	Kasaba	14	4.0102	.64246	.407	.660
	Köy	14	3.9694	.44538		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 47'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p > 0.05$).

Tablo 43. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
STRES YÖNETİMİ	Şehir	171	3.0062	.55545	.058	.944
	Kasaba	14	2.9711	.45216		
	Köy	14	2.9660	.48213		
Strese dayanıklılık	Şehir	171	3.0718	.65747	1.179	.310
	Kasaba	14	3.2041	.58154		
	Köy	14	2.8367	.67672		
Dürtü kontrolü	Şehir	171	2.9405	.71984	.885	.144
	Kasaba	14	2.7381	.71227		
	Köy	14	3.0952	.65930		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 48'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 44. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
UYUM YETENEĞİ	Şehir	171	3.4702	.48632	.100	.905
	Kasaba	14	3.5286	.52913		
	Köy	14	3.4857	.29863		
Esneklik	Şehir	171	3.2994	.59818	1.593	.206
	Kasaba	14	3.4714	.69992		
	Köy	14	3.0714	.46810		
Gerçekçilik	Şehir	171	3.3310	.69834	.597	.551
	Kasaba	14	3.1286	.86862		
	Köy	14	3.3857	.60492		
Problem çözme	Şehir	171	3.7801	.70749	1.129	.325
	Kasaba	14	3.9857	.75433		

Köy	14	4.0000	.40762
-----	----	--------	--------

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 49'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre ilgili değişkenlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 45. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
GENEL RUH HALİ	Şehir	171	3.7112	.66287	.284	.753
	Kasaba	14	3.8469	.62036		
	Köy	14	3.7286	.47370		
İyimselik	Şehir	171	3.6947	.74969	.109	.896
	Kasaba	14	3.7857	.71668		
	Köy	14	3.6714	.57969		
Mutluluk	Şehir	171	3.7277	.72930	.432	.650
	Kasaba	14	3.9082	.70790		
	Köy	14	3.7857	.59761		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 50'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yere göre ölçeğin genelinden elde ettikleri puanlar arasında anlamlı farklılık yoktur ($p>0.05$).

Tablo 46. Üniversite öncesinde yaşanan yere göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
GENEL DUYGUSAL ZEK DÜZEYİ	Şehir	171	3.2843	.70822	1.045	.354
	Kasaba	14	3.1753	.87865		
	Köy	14	3.5373	.43215		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 51'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından özsaygı ve duygusal öz farkındalık alt boyutlarında gruplar arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post-Hoc (Tukey HSD) testi neticesinde kişisel farkındalık boyutundaki farklılığın ailesinin ekonomik düzeyi düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında; özsaygı alt boyutundaki farklılığın ailesinin ekonomik durumu düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında; duygusal öz farkındalık alt boyutundaki farklılığın da ailesinin ekonomik durumu düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 47. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Düşük	15	3.3240	.50619	3.154	.045*
	Orta	170	3.6322	.57294		
	Yüksek	14	3.8410	.53621		
Özsaygı	Düşük	15	3.3444	.58577	3.645	.028*
	Orta	170	3.8255	.76318		
	Yüksek	14	4.0238	.41271		
Duygusal öz farkındalık	Düşük	15	3.2267	.60882	4.062	.019*
	Orta	170	3.6953	.68187		
	Yüksek	14	3.8857	.65967		
İddialılık	Düşük	15	3.3333	.52257	1.013	.365
	Orta	170	3.4504	.70141		

	Yüksek	14	3.6837	.64906		
	Düşük	15	3.2933	.77410		
Bağımsızlık	Orta	170	3.4165	.82288	.504	.605
	Yüksek	14	3.6000	.98293		
	Düşük	15	3.4222	.78393		
Kendini gerçekleştirme	Orta	170	3.7735	.71417	2.533	.082
	Yüksek	14	4.0119	.72638		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 52'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 48. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Düşük	15	3.7206	.59397		
	Orta	170	3.9309	.62688	1.106	.333
	Yüksek	14	4.0422	.35149		
Empati	Düşük	15	3.6667	.83381		
	Orta	170	3.9929	.74767	1.773	.173
	Yüksek	14	4.1571	.48471		
Sosyal sorumluluk	Düşük	15	3.7333	.61978		
	Orta	170	3.9216	.74672	.487	.615
	Yüksek	14	3.8571	.62312		
Bireyler arası ilişkiler	Düşük	15	3.7619	.67151		
	Orta	170	3.8782	.68356	1.079	.342
	Yüksek	14	4.1122	.36391		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar

Tablo 53'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 49. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
STRES YÖNETİMİ	Düşük	15	2.9405	.51735	.196	.822
	Orta	170	3.0008	.54038		
	Yüksek	14	3.0672	.61701		
Strese dayanıklılık	Düşük	15	2.9810	.47030	.395	.674
	Orta	170	3.0613	.64692		
	Yüksek	14	3.1939	.90630		
Dürtü kontrolü	Düşük	15	2.9000	.75803	.022	.979
	Orta	170	2.9402	.70561		
	Yüksek	14	2.9405	.83361		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 54'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 50. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
UYUM YETENEĞİ	Düşük	15	3.3956	.50801	.390	.677
	Orta	170	3.4761	.47442		
	Yüksek	14	3.5524	.49781		
Esneklik	Düşük	15	3.1867	.36619	.404	.668
	Orta	170	3.2976	.60500		
	Yüksek	14	3.3857	.74199		
Gerçekçilik	Düşük	15	3.2000	.85189	.247	.781
	Orta	170	3.3282	.70988		
	Yüksek	14	3.3571	.43803		

Problem çözme	Düşük	15	3.8000	.66762	.168	.846
	Orta	170	3.8024	.69894		
	Yüksek	14	3.9143	.72202		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 55'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 51. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarında elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
GENEL RUH HALİ	Düşük	15	3.6048	.52818	1.405	.248
	Orta	170	3.7109	.66871		
	Yüksek	14	3.9816	.41208		
İyimserlik	Düşük	15	3.7333	.63095	.444	.642
	Orta	170	3.6824	.76106		
	Yüksek	14	3.8714	.46148		
Mutluluk	Düşük	15	3.4762	.59313	2.738	.067
	Orta	170	3.7395	.73262		
	Yüksek	14	4.0918	.52745		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyine göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 56'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyi ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 52. Ailenin ekonomik durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde edilen puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ	Düşük	15	3.3235	.56368	.915	.402
	Orta	170	3.2720	.71934		
	Yüksek	14	3.5357	.67737		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 57'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 53. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Okuryazar değil	42	3.6469	.47940	1.170	.325
	İlkokul	75	3.5175	.59228		
	Ortaokul	35	3.6770	.56206		
	Lise	26	3.7340	.61538		
	Üniversite	21	3.7311	.62066		
Özsaygı	Okuryazar değil	42	3.8175	.68847	1.588	.179
	İlkokul	75	3.6689	.73649		
	Ortaokul	35	4.0238	.73780		
	Lise	26	3.9167	.83566		
	Üniversite	21	3.7460	.71999		
Duygusal öz farkındalık	Okuryazar değil	42	3.7286	.59563	.324	.862
	İlkokul	75	3.6107	.72700		
	Ortaokul	35	3.6571	.73014		
	Lise	26	3.7385	.63187		
	Üniversite	21	3.7333	.73303		

	Okuryazar değil	42	3.4116	.54577		
İddialılık	İlkokul	75	3.3714	.78773	.836	.504
	Ortaokul	35	3.5918	.62859		
	Lise	26	3.5330	.69817		
	Üniversite	21	3.5442	.63506		
Bağımsızlık	Okuryazar değil	42	3.5190	.74841	2.015	.094
	İlkokul	75	3.2720	.86095		
	Ortaokul	35	3.3029	.83929		
	Lise	26	3.5846	.85402		
	Üniversite	21	3.7429	.72977		
Kendini gerçekleştirme	Okuryazar değil	42	3.7579	.55850	.759	.553
	İlkokul	75	3.6644	.76646		
	Ortaokul	35	3.8095	.76070		
	Lise	26	3.8974	.69774		
	Üniversite	21	3.8889	.85364		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası ilişkiler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 58'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 54. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Okuryazar değil	42	3.9025	.47869		
	İlkokul	75	3.8828	.66091		
	Ortaokul	35	3.9961	.68236	.241	.915
	Lise	26	3.9575	.62556		
	Üniversite	21	3.9417	.55167		
Empati	Okuryazar değil	42	4.0381	.56437	.241	.915

	İlkokul	75	3.9147	.81484		
	Ortaokul	35	4.0000	.87984		
	Lise	26	4.0154	.62718		
	Üniversite	21	4.0190	.71807		
	Okuryazar değil	42	3.8532	.57641		
Sosyal sorumluluk	İlkokul	75	3.8556	.81573		
	Ortaokul	35	4.0333	.75494	.450	.772
	Lise	26	3.9615	.77790		
	Üniversite	21	3.8810	.58486		
	Okuryazar değil	42	3.8163	.57946		
Bireyler arası ilişkiler	İlkokul	75	3.8781	.65663		
	Ortaokul	35	3.9551	.66083	.227	.923
	Lise	26	3.8956	.82071		
	Üniversite	21	3.9252	.71374		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 59'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 55. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
STRES YÖNETİMİ	Okuryazar değil	42	2.9538	.58986	.295	.881
	İlkokul	75	3.0022	.49803		
	Ortaokul	35	2.9738	.45740		
	Lise	26	3.0939	.62894		

	Üniversite	21	3.0204	.63988		
	Okuryazar değil	42	2.9354	.64292		
	İlkokul	75	3.0667	.56382		
Strese dayanıklılık	Ortaokul	35	3.1429	.50804	.616	.651
	Lise	26	3.1044	.92366		
	Üniversite	21	3.1361	.81250		
	Okuryazar değil	42	2.9722	.70798		
	İlkokul	75	2.9378	.69413		
Dürtü kontrolü	Ortaokul	35	2.8048	.78433	.603	.661
	Lise	26	3.0833	.72150		
	Üniversite	21	2.9048	.70232		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 60'daki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 56. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
	Okuryazar değil	42	3.5397	.45995		
	İlkokul	75	3.4267	.49563		
UYUM YETENEĞİ	Ortaokul	35	3.5314	.44177	.568	.686
	Lise	26	3.4282	.46920		
	Üniversite	21	3.4857	.52626		
	Okuryazar değil	42	3.3524	.53156		
Esneklik	İlkokul	75	3.2213	.59145	.552	.697

	Ortaokul	35	3.3371	.54831		
	Lise	26	3.2846	.70919		
	Üniversite	21	3.3905	.71127		
	Okuryazar değil	42	3.3476	.66268		
	İlkokul	75	3.3440	.73416		
Gerçekçilik	Ortaokul	35	3.2914	.74414	.160	.958
	Lise	26	3.2308	.69211		
	Üniversite	21	3.3429	.67273		
	Okuryazar değil	42	3.9190	.62790		
	İlkokul	75	3.7147	.73461		
Problem çözme	Ortaokul	35	3.9657	.55410	1.156	.332
	Lise	26	3.7692	.76460		
	Üniversite	21	3.7238	.78607		

Yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 61'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 57. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
GENEL RUH HALİ	Okuryazar değil	42	3.7296	.57006		
	İlkokul	75	3.6760	.71040		
	Ortaokul	35	3.8531	.60893	.507	.730
	Lise	26	3.6615	.58641		
	Üniversite	21	3.7272	.71152		
İyimserlik	Okuryazar değil	42	3.7619	.63282		
	İlkokul	75	3.6720	.81183	.661	.620
	Ortaokul	35	3.8286	.60028		

	Lise	26	3.5538	.72731		
	Üniversite	21	3.6381	.85468		
	Okuryazar değil	42	3.6973	.65443		
	İlkokul	75	3.6800	.77068		
Mutluluk	Ortaokul	35	3.8776	.74565	.553	.697
	Lise	26	3.7692	.63255		
	Üniversite	21	3.8163	.72301		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 62'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin annelerinin eğitim durumu genel duygusal zeka düzeyi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 58. Anne eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
	Okuryazar değil	42	3.1434	.80362		
	İlkokul	75	3.2200	.66745		
GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ	Ortaokul	35	3.4136	.72721	2.003	.096
	Lise	26	3.5743	.56464		
	Üniversite	21	3.3171	.68780		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 63'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin babalarının eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 59. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
KİŞİSEL FARKINDALIK	Okuryazar değil	6	3.6560	.47158	1.258	.288
	İlkokul	73	3.5273	.54003		

	Ortaokul	41	3.7158	.62319		
	Lise	34	3.5720	.54645		
	Üniversite	45	3.7308	.59705		
	Okuryazar değil	6	4.0000	.91287		
	İlkokul	73	3.7055	.71120		
Özsaygı	Ortaokul	41	3.9309	.82325	.767	.548
	Lise	34	3.8529	.72098		
	Üniversite	45	3.7815	.72022		
	Okuryazar değil	6	3.8333	.77374		
	İlkokul	73	3.5808	.71815		
Duygusal öz farkındalık	Ortaokul	41	3.8049	.71202	1.018	.399
	Lise	34	3.5941	.62568		
	Üniversite	45	3.7422	.63764		
	Okuryazar değil	6	3.2857	.36140		
	İlkokul	73	3.3777	.64566		
İddialılık	Ortaokul	41	3.5784	.75926	1.061	.377
	Lise	34	3.3739	.77213		
	Üniversite	45	3.5651	.63957		
	Okuryazar değil	6	3.4667	.82624		
	İlkokul	73	3.2877	.83132		
Bağımsızlık	Ortaokul	41	3.4439	.83368	1.473	.212
	Lise	34	3.3529	.81807		
	Üniversite	45	3.6578	.81198		
	Okuryazar değil	6	3.6944	.59082		
	İlkokul	73	3.6849	.70468		
Kendini gerçekleştirme	Ortaokul	41	3.8211	.80138	.828	.509
	Lise	34	3.6863	.65875		
	Üniversite	45	3.9074	.75424		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası ilişkiler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 64'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin babalarının eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 60. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
KİŞİLER ARASI BECERİLER	Okuryazar değil	6	3.9926	.56970		
	İlkokul	73	3.8518	.60192		
	Ortaokul	41	4.1038	.68682	1.235	.297
	Lise	34	3.8812	.61573		
	Üniversite	45	3.8955	.54068		
Empati	Okuryazar değil	6	4.3667	.40825		
	İlkokul	73	3.9315	.75072		
	Ortaokul	41	4.0976	.86847	.995	.411
	Lise	34	3.8529	.62921		
	Üniversite	45	3.9956	.71285		
Sosyal sorumluluk	Okuryazar değil	6	3.7778	.87348		
	İlkokul	73	3.8059	.71038		
	Ortaokul	41	4.1545	.71238	1.652	.163
	Lise	34	3.8578	.87245		
	Üniversite	45	3.8815	.60576		
Bireyler arası ilişkiler	Okuryazar değil	6	3.8333	.62868		
	İlkokul	73	3.8180	.61825		
	Ortaokul	41	4.0592	.74913	1.084	.366
	Lise	34	3.9328	.69028		
	Üniversite	45	3.8095	.64610		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 65'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere öğrencilerin babalarının eğitim durumu ilgili değişkenler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 61. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
STRES YÖNETİMİ	Okuryazar değil	6	2.6290	.54505	1.958	.102

	İlkokul	73	2.9216	.50753		
	Ortaokul	41	3.1109	.49635		
	Lise	34	2.9727	.45077		
	Üniversite	45	3.1003	.66254		
	Okuryazar değil	6	2.6190	.64944		
Strese dayanıklılık	İlkokul	73	3.0098	.58965		
	Ortaokul	41	3.1080	.59657	1.585	.180
	Lise	34	3.0042	.66309		
	Üniversite	45	3.2190	.77268		
	Okuryazar değil	6	2.6389	.61839		
Dürtü kontrolü	İlkokul	73	2.8333	.66725		
	Ortaokul	41	3.1138	.69865	1.323	.263
	Lise	34	2.9412	.75421		
	Üniversite	45	2.9815	.77298		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 66'daki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere problem çözme alt boyutunda gruplar arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post-Hoc (Tukey HSD) testi neticesinde lise mezunları ile okuryazar olmayanlar arasında ve aynı zamanda ilkokul mezunları ile okuryazar olmayanlar arasında olduğu görülmüştür.

Tablo 62. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
UYUM YETENEĞİ	Okuryazar değil	6	3.4111	.52395	.431	.786
	İlkokul	73	3.4447	.47167		
	Ortaokul	41	3.5431	.51371		
	Lise	34	3.4294	.48636		

	Üniversite	45	3.5067	.44978		
	Okuryazar değil	6	3.0333	.46332		
Esneklik	İlkokul	73	3.2411	.55873		
	Ortaokul	41	3.3366	.70490	1.006	.406
	Lise	34	3.4412	.59651		
	Üniversite	45	3.2711	.57549		
Gerçekçilik	Okuryazar değil	6	2.9000	.91869		
	İlkokul	73	3.3562	.67762		
	Ortaokul	41	3.3415	.63913	.624	.646
	Lise	34	3.2765	.79241		
Problem çözme	Üniversite	45	3.3333	.71478		
	Okuryazar değil	6	4.3000	.50200		
	İlkokul	73	3.7370	.67237		
	Ortaokul	41	3.9512	.64928	2.728	.031*
	Lise	34	3.5706	.72719		
	Üniversite	45	3.9156	.71540		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 67'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere baba eğitim durumu genel ruh hali ve alt boyutları olan iyimserlik ve mutluluk üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 63. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutlarından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
GENEL RUH HALİ	Okuryazar değil	6	3.8905	.46350		
	İlkokul	73	3.6521	.66484		
	Ortaokul	41	3.9474	.65553	1.921	.109
	Lise	34	3.5975	.61440		
İyimserlik	Üniversite	45	3.7016	.62442		
	Okuryazar değil	6	4.0667	.32660		
	İlkokul	73	3.6329	.75573		
	Ortaokul	41	3.9366	.66699	2.243	.066
	Lise	34	3.5059	.69672		
	Üniversite	45	3.6889	.77642		

	Okuryazar değil	6	3.7143	.65776		
	İlkokul	73	3.6712	.71018		
Mutluluk	Ortaokul	41	3.9582	.78522	1.176	.323
	Lise	34	3.6891	.70555		
	Üniversite	45	3.7143	.67489		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri puanların babalarının eğitim durumuna göre farklılık arz edip etmediğini tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) neticesinde Tablo 68'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere baba eğitim durumu öğrencilerin genel duygusal zeka düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($p>0.05$).

Tablo 64. Baba eğitim durumuna göre katılımcıların duygusal zeka ölçeğinin tamamından elde ettikleri puanların karşılaştırılması

		n	Ortalama	Ss (±)	F	P
	Okuryazar değil	6	3.3352	.76816		
	İlkokul	73	3.1940	.70385		
GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ	Ortaokul	41	3.2688	.80749	.889	.471
	Lise	34	3.4502	.53332		
	Üniversite	45	3.3576	.72156		

4.3. Benlik Saygısına İlişkin Bulgular

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama değerler Tablo 69'da görülmektedir. Tablodan da görüleceği üzere katılımcıların puanları 13-27 arasında değişmekte olup ortalama puan ise 19.2965 ± 2.01448 olarak hesaplanmıştır. Benlik saygısı ölçeğinde toplam puan 0-30 arasında olup 15-25 arası alınan puan benlik saygısının yeterli olduğunu, 15 puanın altı ise düşük benlik saygısını göstermektedir. Yapmış olduğumuz çalışmadan elde edilen ortalama puan dikkate alındığında çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yeterli benlik saygısına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 65. Benlik saygısı ölçeğinden elde edilen ortalama puanlar

	n	Minimum	Maksimum	Ortalama	Ss (\pm)
BENLİK SAYGISI	199	13.00	27.00	19.2965	2.01448

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin cinsiyetine göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri puanlar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi neticesinde Tablo 70'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablo incelendiğinde kadınların benlik saygısının erkeklerden daha yüksek olduğu ancak farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Tablo 66. Cinsiyete göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Sıra Ortalama	U	P
BENLİK SAYGISI	Kadın	123	100.18	4652.000	.955
	Erkek	76	99.71		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaşı ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi neticesinde Tablo 71'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere yaş ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ($r = -.058$) ancak anlamlı olmayan ($p>0.05$) bir ilişki söz konusudur.

Tablo 67. Yaş ile benlik saygısı arasındaki ilişki

	Yaş	BENLİK SAYGISI
Yaş	R	1
	P	-.058
		.414

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların medeni durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 72'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere eşi vefat etmiş olanların benlik saygısı en

düşük, evli olanların ise en yüksek olmasına karşın gruplar arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 68. Medeni duruma göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
Bekar	175	19.3200	1.98280		
Evli	7	20.1429	1.67616	.914	.435
Eşi vefat etmiş	2	18.5000	2.12132		
İlişkisi var	15	18.7333	2.49189		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfı ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi neticesinde Tablo 73'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere sınıf ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ($r = -.029$) ancak anlamlı olmayan ($p>0.05$) bir ilişki söz konusudur.

Tablo 69. Sınıf ile benlik saygısı arasındaki ilişki

	Sınıf	BENLİK SAYGISI
Sınıf	R	1
	P	-.029
		.683

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversitede yaşadıkları yere göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 74'deki gibidir. Tablo incelendiğinde tek başına kalanların benlik saygısının diğerlerinden daha düşük olduğu, ailesiyle birlikte, yurtda ve arkadaşlarıyla evde kalanların ise birbirleriyle hemen hemen aynı benlik saygısına sahip oldukları görülmektedir. Yapılan analiz neticesinde gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 70. Üniversitede kalınan yere göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	n	Ortalama	Ss (±)	F	P
Aileyle	62	19.8065	2.09479		
Yurtta	72	19.0694	1.63006	2.133	.097
Arkadaşlarla evde	50	19.1600	2.18865		
Tek başına	15	18.7333	2.49189		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin üniversiteye başlamadan önce kaldıkları yaşadıkları yere göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 75'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere gruplar birbirine oldukça yakın puanlar elde etmiş olup aralarında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p>0.05$).

Tablo 71. Üniversite öncesinde kalınan yere göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	n	Ortalama	Ss (±)	F	P
Şehir	171	19.3450	2.04457		
Kasaba	14	19.3571	1.44686	.791	.455
Köy	14	18.6429	2.13423		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 76'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere her ne kadar ekonomik durum yükseldikçe benlik saygısında bir artış olsa da gruplar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 72. Ailenin ekonomik durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
Düşük	15	19.2667	2.21897		
Orta	170	19.2765	2.04969	.139	.870
Yüksek	14	19.5714	1.34246		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 77'deki gibidir. Tablodan da görüleceği gruplar birbiriyle hemen hemen aynı puanı elde etmişlerdir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 73. Anne eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	n	Ortalama	Ss (\pm)	F	P
Okuryazar değil	42	19.2143	1.74657		
İlkokul	75	19.3600	2.23389		
Ortaokul	35	19.0571	2.38800	.235	.918
Lise	26	19.3846	1.49872		
Üniversite	21	19.5238	1.66190		

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar Tablo 78'deki gibidir. Tablodan da görüleceği gruplar birbiriyle hemen hemen aynı puanı elde etmişlerdir. Yapılan analizi sonucunda gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 74. Baba eğitim durumuna göre benlik saygısı ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılması

	n	Ortalama	Ss (±)	F	P
Okuryazar değil	6	18.5000	2.42899		
İlkokul	73	19.3288	1.42453		
Ortaokul	41	18.9756	2.76123	.709	.587
Lise	34	19.4118	2.25788		
Üniversite	45	19.5556	1.80348		

4.4. Duygusal Zeka ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin duygusal zeka ve benlik saygısı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan analizlerden elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi neticesinde Tablo 79'da görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablo incelendiğinde benlik saygısı ile kişisel farkındalık, kişisel farkındalığın alt boyutlarından özsaygı, iddialılık/kendine güven ve bağımsızlık alt boyutları arasında negatif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p < 0.05$).

Tablo 75. Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

	BENLİK SAYGIS I	KİŞİSEL FARKINDALI K	Özsaygı ı	Duygusal öz farkındalı k	İddialılı k	Bağımsızlı k	Kendini gerçekleştirm e
BENLİK SAYGIS I r	1	-.180*	-.199**	-.065	-.212**	-.146*	-.078
BENLİK SAYGIS I p		.011	.005	.363	.003	.039	.274

Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 80'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere benlik saygısı ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 76. Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		BENLİK SAYGISI	KİŞİLER ARASI BECERİLER	Empati	Sosyal sorumluluk	Bireyler arası ilişkiler
BENLİK SAYGISI	R	1	-.065	-.069	-.015	-.084
	P		.364	.333	.831	.237

Benlik saygısı ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 81'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere benlik saygısı ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 77. Benlik saygısı ile duygusal zekanın stres yönetimi boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		BENLİK SAYGISI	STRES YÖNETİMİ	Strese dayanıklılık	Dürtü kontrolü
BENLİK SAYGISI	r	1	-.102	-.132	-.034
	p		.153	.064	.636

Benlik saygısı ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 82'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere benlik saygısı ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 78. Benlik saygısı ile duygusal zekanın uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		BENLİK SAYGISI	UYUM YETENEĞİ	Esneklik	Gerçekçilik	Problem çözme
BENLİK SAYGISI	r	1	-.088	-.052	-.037	-.099
	p		.215	.466	.599	.165

Benlik saygısı ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson korelasyon analizi neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 83'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere benlik saygısı ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 79. Benlik saygısı ile duygusal zekanın genel ruh hali boyutu ve bu boyutun alt boyutları arasındaki ilişki

		BENLİK SAYGISI	GENEL RUH HALİ	İyimserlik	Mutluluk
BENLİK SAYGISI	r	1	-.125	-.127	-.097
	p		.078	.075	.175

Benlik saygısı ile öğrencilerin genel duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılan Pearson Korelasyon analizi neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 84'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere benlik saygısı ile genel duygusal zeka düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 80. Benlik saygısı ile genel duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişki

		BENLİK SAYGISI	GENEL DUYGUSAL ZEKA DÜZEYİ
BENLİK SAYGISI	r	1	-.114
	p		.110

BÖLÜM IV

TARTIŞMA

Bu çalışma duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla 199 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Duygusal zeka ve alt boyutları ve benlik saygısı demografik değişkenler açısından farklılıklar göstermektedir. Araştırmada saptanan sonuçlara göre öğrencilerin cinsiyetine, yaşa, buldukları sınıfa, üniversitede kalınan ve üniversite öncesinde yaşanan yere, ailenin ekonomik durumuna, baba eğitim durumuna göre duygusal zeka ve alt boyutları arasında farklılık olduğu gözlenmiştir. Benlik saygısı ile duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun özsaygı, iddialılık/kendine güven ve bağımsızlık alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu saptanmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin duygusal zeka düzeyi genel itibarıyla ortalamanın üzerinde bulunmuştur. Çalışmada kadınların genel duygusal zeka düzeyi erkeklerden daha yüksek bulunmasına rağmen gruplar arasındaki fark anlamlı değildir ancak alt boyutlarına göre farklılıklar göstermektedir. Kadınların duygusal zekanın kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun empati ve sosyal sorumluluk alt boyutlarından anlamlı şekilde daha yüksek, erkeklerin ise duygusal zekası stres yönetimi boyutunun strese dayanıklılık alt boyutundan anlamlı şekilde daha yüksek puan elde ettiği görülmüştür. Bu sonucun literatür ile paralellik arz ettiği görülmektedir. Goleman (1998), duygusal zekanın alt boyutları olarak nitelendirilen özelliklerin cinsiyete göre farklılık arz ettiğini, kadınların erkeklere kıyasla başkalarının duygularının anlama ve iletişim becerilerinin, erkeklerin ise duyguları yönetme ve kendilerini motive etme becerilerinin daha iyi olduğunu ifade etmiştir. Stresle başa çıkma yeteneği yüksek olan kişiler, umutsuzluğa düşmeden duygularını yönetip kontrolü elden bırakmayarak, stresle daha kolay başa çıkabilmektedirler (Deniz ve Yılmaz, 2006). Benzer sonuca sahip diğer araştırmalar ise Erdoğan (2008) ve Kırtıl (2009) yapmış oldukları çalışmalarda kızların erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek duygusal zekaya sahip olduğunu saptamışlardır. Malak (2011) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirmiş olduğu çalışmada kız öğrencilerin duygusal zekâ seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mayer, Caruso ve Salovey (1999) çalışmalarında da kızların duygusal zeka seviyesinin erkeklere oranla daha yüksek olduklarını tespit etmişlerdir. Erdoğan (2008) bazı değişkenler bakımından duygusal zekayı incelediği araştırmasında ise kızların duygusal zeka düzeyi erkeklere göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini saptamıştır. Soykan (2015) ise mühendislik, mimarlık ve psikoloji eğitimi gören öğrencilerin duygusal zekanın alt boyutlarından

alınan puanları incelendiğinde cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir sonuç çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin yaşı ile duygusal zeka boyutlarından kişisel farkındalık ve bu boyutun iddialılık, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme alt boyutları arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki; yaş ile kişiler arası beceriler boyutu ve bu boyutun alt boyutları ile stres yönetimi boyutu ve bu boyutun strese dayanıklılık alt boyutu hariç diğer alt boyutları arasında anlamlı ilişki olmadığı; yaş ile uyum yeteneği boyutu ve bu boyutun esneklik ve problem çözme alt boyutları arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki olduğu; yaş ile genel ruh hali ve bu boyutun tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki olduğu; yaş ile genel duygusal zeka düzeyi arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamızın bu şekilde sonuçlanması, araştırmacı tarafından, üniversite de eğitim gören öğrencilerin yaş dağılımı arasındaki farkın birbirine yakın olması ve dolayısıyla geniş bir yaş kitlesine ulaşılmamasından kaynaklı olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Konuyla ilgili olarak ise Kızıl (2014) yapmış olduğu araştırmasında yaş ile duygusal zeka arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu bildirmiştir. Bu sonuç yaş ile duygusal zekanın anlamlı farklılık gösteren alt boyutları hariç bizim sonucumuzu destekleyen nitelikte değildir. Araştırmamızla örtüşen bir çalışma ise Özcan (2012), tarafından hemşirelerle gerçekleştirdiği çalışma olup yaş ile empati eğilimi ve becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucudur.

Sınıf ile duygusal zekanın boyutları arasında kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun bağımsızlık alt boyutu ve uyum yeteneği boyutuyla pozitif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki tespit edilmişken diğer boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmada sınıf ile genel duygusal zeka arasında negatif yönlü ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar literatürle çelişki göstermektedir. Potter (2005) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin okudukları sınıf arttıkça duygusal zeka düzeylerinin de arttığını bildirmiştir. Dicle (2006) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin duygusal zeka seviyeleriyle kaçınıcı sınıfta oldukları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erginsoy (2002) ise sınıfın duygusal zekayı kısmen etkilediğini tespit etmiştir. Ancak araştırmamızı anlamlı çıkan alt boyutlar haricinde destekleyen çalışmalar ise Cerit (2012) hemşirelik bölümü öğrencileriyle gerçekleştirdiği bir çalışma da sınıf ile duygusal zekâ seviyesi arasında anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Kocabaş (2016) okulda geçirilen sene ile empati, iyimserlik, duygu değerlendirme ve duygu kullanımı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında

gruplar arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Soykan (2015) ise mühendislik, mimarlık ve psikoloji bölümünde okuyan öğrencilerin kaçınıcı sınıfta oldukları ile duygusal zeka ve alt boyutları arasında sınıf değişkeni bakımından çıkan sonuçta anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Aydın (2010) da üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin kaçınıcı sınıfta oldukları ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediğinde anlamlı bir farka ulaşamamıştır.

Öğrencilerin üniversitede kaldıkları yere göre kişiler arası beceriler boyutunda ve bu boyutun empati, sosyal sorumluluk ve bireyler arası ilişkiler alt boyutlarında gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Keskin (2010) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada empati becerilerinin yüksek olduğu öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kişiler arası beceriler boyutundaki farklılığın tek başına kalanlarla yurttan ve arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında ve ailesiyle birlikte kalanlar ile yurttan kalanlar arasında olduğu; sosyal sorumluluk alt boyutundaki farklılığın tek başına kalanlar ile yurttan ve arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında ve ailesiyle birlikte kalanlarla arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında olduğu; bireyler arası ilişkiler alt boyutundaki farklılığın da ailesiyle birlikte kalanlar ile arkadaşlarıyla birlikte evde kalanlar ve tek başına kalanlarla arkadaşlarıyla evde kalanlar arasında empati alt boyutundaki farklılığın ise tek başına kalanlarla yurttan kalanlar arasında olduğu görülmüştür. Bu da bize öğrencilerin karşılıklı iyi ilişkiler kurmada ve sorumluluk almada tek başına yaşamakla, bir toplulukla birlikte yaşamak arasında farklılıklar olduğunu göstermiş olup aynı zaman da öğrencilerin kişiler arası beceriler ve sorumluluk almak da aileyle birlikte yaşamak ve ailesinin dışında bir toplulukla birlikte yaşamak arasında da farklar olduğunu göstermiştir. Kocabaş (2016) sosyal bilimler ve fen lisesi öğrencileriyle yaptığı çalışma sonucunda evde kalanlar ile yurttan kalanlar arasında empati, iyimserlik, duygu değerlendirme ve duygu kullanımı puanları sonucu anlamlı bir farklılığa ulaşmamıştır.

Öğrencilerden üniversiteye başlamadan önce köyde yaşadığını ifade edenlerin empati alt boyutundan şehirde yaşayanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. Şehirde yaşayanlar köyde yaşayanlara göre çok daha fazla imkana sahip olup pek çok şeyi ellerinin altında hazır olarak bulabilmeleri çevresindeki insanlara karşı daha az duyarlı olmalarında etkili olduğunu düşündürürken köyde yaşayanların ise daha zor koşullar da olduğu ve istedikleri şeyleri elde etmek uğruna çok daha fazla çaba sarf etmeleri, çevresindeki insanlara karşı daha duyarlı olduklarını düşündürmektedir. Bu durumun da köyde yaşamış olanların duygusal zeka düzeylerinin daha yüksek olmasında etkili olduğu kanaatindeyiz.

Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarına göre duygusal zeka boyutlarından kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun özsaygı ve duygusal öz farkındalık/duygusal benlik bilinci alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kişisel farkındalık boyutundaki farklılığın ailesinin ekonomik durumu düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında; özsaygı ve duygusal öz farkındalık alt boyutlarındaki farklılığın ise ekonomik durumu düşük olanlar ile ekonomik durumu orta ve yüksek olanlar arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırmacı tarafından günümüzde çevremizdeki insanların daha değerli olarak gördüğü şeyleri göz önüne aldığımızda maddiyatı maneviyattan daha etkili veya baskın olarak algıladıkları durumlarda özsaygıyı ve duygusal öz farkındalığı etkilemesi bir neden olarak düşünülmektedir. Ekonomik duruma göre duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutunda etkili olmasını başka bir bakış açısıyla değerlendirecek olursak refah seviyesi daha iyi olanların daha çok sosyal ve aktif olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda bunun da özsaygı ve duygusal öz farkındalığı etkilediğini düşünmekteyiz. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarına göre duygusal zeka boyutlarından kişisel farkındalık boyutu ve alt boyutları anlamlı farklılık göstermişken diğer duygusal zeka ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu sonucumuzu destekleyen bir araştırma ise Cerit (2012)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin anne-baba gelir durumu ile duygusal zekâ seviyesi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sonucunda anlamlı bir fark bulunmadığıdır. Diğer bir bu sonucu destekleyen araştırma Malak (2011) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada gelir durumuna bağlı olarak duygusal zekâ seviyesinde farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamıza paralel olan diğer bir çalışma Göçet (2006)'ın üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada gelir durumları ve duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucudur. Bu sonuçla örtüşmeyen araştırma ise Tekin (2014)'nin üniversite öğrencilerinin gelir düzeylerinin duygusal zeka üzerindeki etkisini incelediği çalışmada duygusal zeka seviyelerinin gelir düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmasıdır. Kavcar (2011) öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin ailelerinin gelir durumundan etkilendiği sonucunu saptamıştır. Bu sonuç araştırma sonuçlarımızla duygusal zekanın kişisel farkındalık boyutu ve bu boyutun alt boyutları ve ekonomik durumu arasındaki ilişki hariç, paralellik göstermemektedir.

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre duygusal zeka düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmamış iken baba eğitim durumuna göre ise babası okuryazar olmayanlar ile lise mezunu olan öğrenciler arasında duygusal zekanın "problem çözme" alt

boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmişken diğer alt boyutlarda farklılık saptanmamıştır. Bu durum araştırmacı tarafından ailede eğitim seviyesi daha yüksek olan kişinin sorunlarla başa çıkmada kişiyi daha olumlu yönde etkilediği veya iyi örnek olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Bu sonucumuzu destekleyen araştırma ise hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerle gerçekleştirilen bir araştırma olup anne-baba eğitim durumu ve duygusal zeka seviyesi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sonucunda anlamlı bir fark bulunmamıştır (Cerit, 2012). Kocabaş (2016) yaptığı araştırmada ise iyimserlik ruh hali alt boyutunda öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeylerine göre puanlarının değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Lise ve üniversite mezunu ile ilkokul ve ortaokul mezunu aileler arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur. Tekin (2014)'in yapmış olduğu araştırma sonucu bizim araştırmamızı destekler niteliktedir. Öğrencilerin ailelerinin eğitim durumlarına göre duygusal zeka düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını incelemiş ve analizler sonucunda, üniversite öğrencilerinin anne ve baba eğitim durumlarına göre duygusal zeka seviyelerinin anlamlı bir farklılaşma göstermediğini tespit etmiştir.

Yapılan araştırmalara baktığımız zaman yapmış olduğumuz çalışmaya dahil edilen öğrenciler benlik saygısı ölçeğinden 19.2965 ± 2.01448 ortalama puan elde etmişlerdir. Bu puan dikkate alındığında öğrencilerin benlik saygılarının yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Odacı (1994), üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerini incelediği çalışmasında genel benlik saygı düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kız öğrencilerin benlik saygılarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu ancak gruplar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde birbiriyle çelişkili sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Chuub ve Fertman (1997), Kurt (2013) ve Erol (2014) yapmış oldukları çalışmalarda erkeklerin kızlara göre benlik saygılarının daha yüksek olduğunu bildirmiş iken Çankaya (2007) ise yapmış olduğu çalışmada cinsiyetin benlik saygısı üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığını bildirmiştir. Maşrabacı (1994) üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemiş ve kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı seviyeleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Eryılmaz (2012) ise yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve cinsiyet arasındaki ilişki değerlendirildiğinde anlamlı bir fark bulmuştur. Araştırma sonucuna göre üniversitede eğitim gören kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre benlik saygılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma sonucunda yaş ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Araştırmacı tarafından bu sonuç üniversitede eğitim gören öğrencilerin yaş aralıklarının yakın olması benlik saygısı seviyesinin birbirine benzer sonuçlarla karşılaşmamızda etkili olduğu kanaatindeyiz. Konuyla ilgili olarak Çetin (2015) tarafından yapılan çalışma bu sonuçla örtüşmekte olup öğrencilerin yaşlarıyla benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Paralellik gösteren bir diğer çalışma ise Eryılmaz (2012) üniversite öğrencilerinin yaşa göre benlik saygısı düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir fark bulamamıştır.

Medeni duruma göre eşi vefat etmiş olanların benlik saygısı en düşük, evli olanların ise en yüksek olmasına karşın gruplar arasındaki fark anlamlı çıkmamıştır. Medeni durum dağılımının sayıca birbirinden farklı olması ve çoğunluğunun bekar olması bu sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin buldukları mevcut sınıf ile benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Araştırma sonucu ile kısmen paralellik gösteren bir çalışma ise Özdemir (2004)'in yaptığı araştırma sonucunda eğitim fakültesinde okuyan üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ve alt boyut ortalamalarının sınıf düzeyleri bakımından karşılaştırılması neticesinde sosyallik ve duygusallık alt boyutlarında anlamlı bir farka ulaşmazken diğer boyutların hepsinde anlamlı bir fark çıkmıştır. Çetinkaya ve arkadaşları (2006) ise yapmış oldukları çalışma sonucunda benlik saygısı ile sınıf arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmişlerdir.

Çalışma neticesinde her ne kadar öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumundaki artışa bağlı olarak öğrencilerin benlik saygı düzeylerinin arttığı gözlenmiş olsa da gruplar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Çetinkaya ve arkadaşlarının (2006) yapmış oldukları araştırma bu çalışmayla örtüşmemekte olup ekonomik durumun benlik saygısı üzerinde etkili olduğunu bildirmişlerdir. Harter (1993) standartların ve refah seviyesinin iyi olmasının öz farkındalığı olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmış olup benlik saygısı düzeyi ve ekonomik durum arasındaki ilişkiyi incelediğinde ekonomik düzeyi iyi olanlarda benlik saygısının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bulgular değerlendirildiğinde anne ve baba eğitim seviyesinin yüksek veya düşük olmasının benlik saygılarında farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada ise anne eğitim seviyesi yüksek-orta olan öğrencilerin benlik

saygılarının, eğitim seviyesi düşük olan anne ve babaya göre yüksek olduğu saptanmıştır (Güngör, 1989). Özdemir (2016), çalışmasında öğrencilerin baba eğitim seviyesine göre benlik saygısı üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çetin (2015) yapmış olduğu çalışma da ise anne ve baba eğitim durumunun öğrencilerin benlik saygısı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını tespit etmiştir.

Benlik saygısı ile duygusal zeka boyutlarından kişisel farkındalık boyutu arasında negatif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki olduğu; özsaygı, iddialılık/kendine güven ve bağımsızlık alt boyutları ile benlik saygısı arasında negatif yönlü, düşük kuvvette ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Erol (2004) üstün yetenekli çocuklarda duygusal zeka ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapmış olduğu çalışmada ise benlik saygısı ile duygusal zeka arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma Gaziantep Üniversitesinde farklı bölümlerde eğitim gören ve gönüllü olarak katılan üniversite öğrencileriyle yapılmıştır. Yapmış olduğumuz çalışmadan elde edilen bulgular dikkate alındığında üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ortalama iken duygusal zeka seviyesi ise ortalamanın üstünde çıkmıştır. Duygusal zeka ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Ancak yapmış olduğumuz çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde duygusal zekanın alt boyutlarına göre benlik saygısı arasındaki ilişkilerde farklılıklar olduğu görülmektedir. Aynı zamanda çıkan sonuçlar incelendiğinde demografik bilgilerle benlik saygısı ve duygusal zekanın alt boyutları arasındaki ilişkilerde farklılıklar görülmektedir. Günümüzde her alanda önemli olan duygusal zekanın rolünü göz önünde bulundurduğumuz da insanların duygusal zeka konusunda bilinçlendirilmesi ve duygusal zeka düzeylerinin gelişimine katkı sağlayacak nitelikte eğitimlerin yapılması önerilmektedir. Benlik saygısının ise oluşumunda çocukluk çağının öneminin, çocukluktan başlayarak geliştiğinin ve yaşamımızdaki önemli faktörlerle artabilen ve azalabilen bir olgu olduğunun fark edilmesi için özellikle ebeveynlere yönelik benlik saygısının gelişimi hakkında eğitimlerin yoğunlaştırılması gerektiği söylenebilir. Aynı zamanda duygusal zeka ile benlik saygısı üzerinde ülkemizdeki bilimsel çalışma sayısı oldukça az olduğundan ülkenin genel durumuna dair yeterli veri de elimizde yoktur. Bu yüzden duygusal zeka ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik çok daha fazla ve daha kapsamlı çalışma yapılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir, farklı yaş gruplarının çalışmanın sonucunu üzerindeki etkisini incelemek amacıyla daha geniş kitleye ulaşılması hedeflenerek farklı bir örneklem ve farklı bir duygusal zeka ölçeği seçilerek de duygusal zekanın benlik saygısı üzerindeki etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, F.T. (2001). *Duygusal Zeka Yeteneğinin Göreve ve İnsana Yönelik Liderlik Davranışı İle İlişkisi: Banka Şube Müdürleri Üzerine Bir Alan Araştırması*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Akboy, R. (2000). *Eğitim Psikolojisi*. Konya: Mikro Yayınları.
- Akpınar, Ş. (2013). *Yetiştirme Yurdunda Kalan Erkek Ergenlere Uygulanan Yapılandırılmış Eğitimin Benlik Saygısı Umutsuzluk Düzeyi ve İntihar Olasılığı Üzerine Etkisi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aksoy, Cerit, A. (1992). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Özsaygı ve Denetim Odağını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altıntaş, Ö.C. (2009). *Duygusal Zeka Elemanlarının Liderlik Tarzları ve Örgütsel Sonuçlar Üzerindeki Etkisi: Isparta İli İlk Öğretim Okullarında Bir Uygulama*, Doktora Tezi, T.C. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Ardahan, F. (2012). Duygusal Zekâ ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Doğa Sporları Yapanlar Örneğinde İncelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(3), 20-33.
- Arıca, O. T. (1995). *Üniversite Öğrencilerinde Saldırganlık, Benlik -Saygısı ve Denetim Odağı İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aşçı, F. H. (2004) Fiziksel Benlik Algısının Cinsiyete ve Fiziksel Aktivite Düzeyine Göre Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 39- 48.
- Avşaroğlu, S. ve Üre, Ö. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stilllerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 85-100.
- Aydın, B. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve Umut Düzeyleri ile Psikolojik Sağlamlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Aydoğan, S. (2010). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Umut ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal İlişkilerde Benlik: Kendini Ayarlamının Psikolojisi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bar-On R. (1997). *Development of the Bar-On EQ-i: A Measure of Emotional and Social Intelligence*. Paper Presented at the 105 Annual Convention of The American Psychological Association Chicago.

- Bar-On, R. (2006). The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI). *Psicothema*, 18, 13-25.
- Barış, D. (2002). *Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Benlik Tasarımı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Başkara, S. V. (2002). *Özsaygının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baymur, F. (1994). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkilap Kitapevi.
- Benson, N., Ginsburg, J., Grand, V., Lazyan, M., Weeks, M. ve Collin, C. (2012). *Psikoloji Kitabı*. (E. Lakşe, Çev.). İstanbul: Alfa.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Caruso, D. R. ve Salovey, P. (2007). *Yönetimde Duygusal Zeka*. İstanbul: Crea Yayıncılık.
- Cerit, E. (2012). *Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Cevher, F. N. ve Buluş, M. (2007). Benlik kavramı ve Benlik Saygısı: Önemi ve Geliştirilmesi. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2, 52-64
- Cooper, R. K. ve Sawaf, A. (2003). *Liderlikte Duygusal Zeka, Yönetim ve Organizasyonlarda Duygusal Zeka*. (1. Basım). (Z. B. Ayman ve B. Sancar, Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Coşkun Y. ve Altay A.C. (2009). Lise Öğrencilerinde Yabancılaşma ve Benlik Algısı İlişkisi *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29,41.
- Çankaya, B. (2007). *Lise I. Lise II. Öğrencilerinin Algılanan Benlik Saygısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çetin, B. (2015). *Kentte ve Kırsalda Yetişmiş Ortaokul Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Çetinkaya, S., Arslan, S., Nur, N., Özdemir, D., Demir, Ö. F. ve Sümer, H. (2006). Sivas İli Merkezinde Sosyoekonomik Düzeyi Farklı Üç İlköğretim Okulu Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeyi. *Klinik Psikiyatri*, 1, 116-122.
- Çiğdemoğlu, S. (2006). *Lise I. Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı ve Dışadönüklük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çuhadaroğlu, F. (2001). Kendilik Patolojisi Belirtisi Olarak Kimlik Kargaşası. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12, 309-314.

- Demir, M. (2010). Örgütsel Çatışma Yönetiminde Duygusal Zekanın Etkisi: Konaklama İşletmelerinde İşgörenlerin Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(2), 199-211.
- Deniz, M. E. ve Yılmaz, E. (2004). *Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zeka Yetenekleri ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Deniz, M. E. ve Yılmaz, E. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve Stresle Başa Çıkma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 17-26.
- Deniz, M. E., Öztürk, A. ve Hamarta, E. (2007). Duygusal Zekanın Yaşam Doyumunu Yordama Gücü. *Uluslararası Duygusal Zeka ve İletişim Sempozyumu Kitabı*, 593-601.
- Dicle, A. N. (2006). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ve Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Dilek, H. ve Aksoy, A. B. (2013). Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(3), 95-109.
- Doğan S. (2006). *Personel Güçlendirme Rekabette Başarının Anahtarı*. İstanbul: Kare Yayınları.
- Doğan, S. ve Demiral, Ö. (2007). Kurumların Başarısında Duygusal Zekânın Rolü ve Önemi. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(1), 209-230.
- Dusek, J. ve Danko, M. (1994). Adolescent Coping Styles and Perceptions of Parental Child Rearing. *Journal of Adolescent Research*, 9(4) , 412-426.
- Egemen, P. (2015). *Anksiyete Bozukluğu Olan Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı, Bağlanma, Öğrenilmiş Çaresizlik ve Benlik Kavramı*. Yüksek Lisans Tezi, Gediz Üniversitesi, İzmir.
- Erdoğan, M.Y. (2008). Duygusal Zekâ'nın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Erginsoy, D. (2002). *Duygusal Zekâ ve Kişiler Arası İlişkiler Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Erol, B. (2004). *Üstün Yeteneklerde Duygusal Zeka ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlığı Yordamada, Yaşam Doyumu, Benlik Saygısı, İyimserlik ve Kontrol Odağının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

- Freud, A. (2013). *Çocuklukta Normallik ve Patoloji*. (2. Baskı). (A. N. Babaoğlu, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Gabay, R. (1996). *Çocuklarda Benlik Sisteminin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Goleman, D. (1995). *Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (1998). *İşbaşında Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (1999). *Duygusal Zeka: Neden IQ'dan Daha Önemlidir?*. (12.Basım). (B.S. Yüksel, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökalp, Z. (2009). *Lise Öğrencilerinde Anne ve Baba İle İlişkilerinin Benlik Saygısını Yordamada Gücü ve Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Görünmez, M. (2006). *Bağlanma Stilleri ve Duygusal Zekâ Yetenekleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Psikolojik Sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73-88.
- Güngör, A. (1989). *Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gürsoy, A. (2005). *Liderlikte Duygusal Zeka (Liderlik Özellikleri İle Duygusal Zekalı Liderlere Ulaşılması) Türk Silahlı Kuvvetlerinde Örnek Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Hamarta, E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerindeki Bazı Değişkenlerin (Benlik Saygısı, Depresyon ve Saplantılı Düşünme) Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Hamarta, E. ve Demirbaş, E. (2009). Lise Öğrencilerinin Utangaçlık ve Benlik Saygılarının Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 240-247.
- Harter, S. (1993). Causes and Consequences of Low Self-esteem in Children and Adolescents. In R.F. Baumeister (Ed.), *Self-esteem: The puzzle of low self-regard*. New York: Plenum Press.
- Harter, S. (2006). The self. *Handbook of Child Psychology*. (6. Baskı). 505-571.
- Hökelekli, H. (2008). *Psikolojiye Giriş*. Bursa: Düşünce Kitabevi Yayıncılık.
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E.E. (2014). *Kişilik Kuramları*. (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (2012). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi: Kültürel Psikoloji*. (3. Baskı). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kapıkıran, N.A. (2001). İdeal ve Gerçek Benlik Kavramı Ölçeğinin Güvenirliği ve Geçerliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 14- 25.
- Karabulutlu, Y. E., Yılmaz, S. ve Yurttaş, A. (2011). The Relationship Between Emotional Intelligence Levels of Students and Problem Solving Skills. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(2), 75-79.
- Kaya, A. ve Saçkes, M. (2005). Benlik Saygısı Geliştirme Programının İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi. *Türk Psikoloji Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 21, 49-56.
- Kaynak, A. (2013). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Keskin, D. D. (2010). *Hemşirelik Yüksekokulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Empati Becerileri Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç Y. (2005). Hume'un Ahlak Görüşünde Duygunun Yeri. *Uludağ Üniversitesi Felsefe Dergisi*, 4, 126-138.
- Kırtıl, S. (2009). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Kızıl, Ş. (2014). *Öğretmenlerin Duygusal Zekaları ile Örgütsel Adanmışlıkları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Knightleya, W. M. ve Whitelock, D. M. (2007). Assessing the Self-esteem of Female Undergraduate Students: An Issue of Methodology. *Educational Studies*, 33(2), 217-231.
- Kocabaş, Ş. B. (2016) *Sosyal Bilimler Lisesi ve Fen Bilimleri Lisesi Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Empati Düzeylerinin Karşılaştırılması: Kesitsel Bir Çalışma* Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Koç, M., Tutkun Ö.F., Öztürk, H. ve Çalışkan M. (2003). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Anı yayınları.
- Kurt, G. (2007). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümü Öğrencilerine Verilen Duygusal Zeka Düşünme Becerileri Eğitiminin Empatik Beceri Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Kurt, T. (2013). *Ebeveynleri Boşanmış Ergenlerin Yılmazlık, Benlik Saygısı, Başa Çıkma ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yılmazlığın Aracı Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Gelişimi ve Danışmanlığı* (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lackovic, G., Dekovic, M. ve Opacic, G. (1994). Pubertal Status, Interaction with Significant Others And Self-Esteem of Adolescent Girls, *Adolescence*, 29, 670-691.
- Lawrence, D. (1996). *Enhancing Self-Esteem in the Classroom*. (2. Baskı), Paul Chapman Publishing Ltd. London.
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=871730>. 11.07.2016
- Mac-Cann, C., Matthews, G., Moshe, Z. ve Roberts, R. (2003). Psychological Assessment of Emotional Intelligence: A Review of Self Report and Performance-Based Testing. *International Journal of Organization Analysis*, 11(2), 247-274.
- Martinez, M. N. (1997). The Smarts that Count, *HR Magazine*, 42(11), 72-78.
- Maşrabacı, T.S. (1994). *Hacettepe Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R. ve Salovey, P. (1999). Emotional Intelligence Meets Traditional Standards for an Intelligence. *Intelligence*, 27(4), 267-298.
- Mayer, J. D., Perkins, D. M., Caruso, D. R. ve Salovey, P. (2001). Emotional Intelligence and Giftedness. *Roeper Review*, 23(3), 131-137.
- Miller, P.H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları*. (Z. Gültekin, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Mohzan Mohd, M. A., Hassan, N. ve Halil, N.A. (2013). The Influence of Emotional Intelligence on Academic Achievement. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 90, 303-312.
- Morand, D.A. (2001). The Emotional Intelligence of Managers: Assessing the Construct Validity of a Nonverbal Measure of 'People Skills. *Journal of Business and Psychology*, 16(1), 21-33.
- Mumcuoğlu, Ö. (2002). *Bar-On Duygusal Zekâ Testi'nin Türkçe Dilsel Eşdeğerlik, Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Odacı, H. (1994). *Fatih Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yalnızlık, Benlik Saygısı ve Yakın İlişkiler Kurabilme Düzeylerinin ve Bu Düzeyler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Oktan, V. ve Şahin, M. (2010). Kız Ergenlerde Beden İmajı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2, 544-556.

- Otacıoğlu, S. (2009). M¼zik Öğretmeni Adaylarının Duygusal Zeka ve Akademik ve Çalgı Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 85-96.
- Örg¼n, K.S. (2000). *Ana-Baba Tutumları ile 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ile Atılganlıkları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özcan, H. (2012). Hemşirelerin Empatik Eğilim ve Empatik Becerileri: G¼m¼şhane Örneği. *G¼m¼şhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 60-68.
- Özdemir, B.A. *Lise Öğrencilerinde Benlik Saygısı ile Psikolojik Yardım Alma Tutumu ve Problem Çözme Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsk¼dar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼, İstanbul.
- Özdemir, M. (2015). *Eğitim Fak¼ltesi Öğrencilerinin Duygusal Zekaları İle Yaşam Doyumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atat¼rk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstit¼s¼, Erzurum.
- Özdemir, M. ve Dilekmen, M. (2014). *Eğitim Fak¼ltesi İlköğretim Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Duygusal Zeka Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yıldız Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Sosyal Bilimler Konferansında Sunulan Bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Özden, B. (2015). *Yönetim Bilimi Açısından Üstün Yetenekli Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Özen Y. ve G¼laçtı F. (2010). Benlik Kavramı ve Benliğin Gelişimi Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı? *Erzincan Eğitim Fak¼ltesi Dergisi*, 12(2), 21-37.
- Pişkin, M. (2006). *Öz Saygıyı Geliştirme Eğitimi İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Potter, G.R. (2005). *The Impact of an Emotional Intelligence Intervention Program on Freshmen at A South Texas Higher Education Institution*. Doctoral Dissertation. The College of Graduate Studies Texas A&M University.
- Malak, K. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Kendini Toparlama Gücü ile Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Mayer, J. D. ve Salovey, P. (1990). Emotional Intelligence Imagination. *Cognition and Personality*, 9, 185-211.
- Salovey, P., Mare, A. B. ve Mayer, J. D. (2004). *Emotional Intelligence (Key Readings on the Mayer and Salovey Model)* (2. Baskı). Dude Publishing, USD.
- Seal, R. C. ve Brown, A. A. (2010). An Integrative Model of Emotional Intelligence: Emotional Ability as a Moderator of the Mediated Relationship of Emotional Quotient And Emotional Competence. *Organization Management Journal*, 7(2), 143-152.

- Seal, R. C., Sass, D. M., Bailey, R. Y. ve Troth L. M. (2012). Integrating the Emotional Intelligence Construct: The Relationship Between Emotional Ability and Emotional Competence. *Organization Management Journal*, 6(4), 204-2014
- Shuler, N. C. (2004). *An Analysis of The Emotional Quotient Inventory: Youth Version as A Measure of Emotional Intelligence In Children and Adolescents*. Phd Thesis, Florida State University, Florida.
- Stapleton, M. S. (2005). Assessing Emotional Intelligence in Children and Adolescents: Reliability and Validity of the Emotional Quotient Inventory: Youth Version. *ProQuest LLC*.
- Swan, W. B., Chang-Schneider, C. ve Larsen, McClarty, K. (2007). Do People's Self-views Matter? Self-concept and Self-esteem in Everyday Life. *American Psychologist*, 62, 84-94.
- Şenocak, M. (2015). *Duygusal Zeka ve Liderlik Tarzlarının Çalışan Verimliliği Üzerine Etkileri ve Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Tarhan, N.(2011a). *Duyguların Psikolojisi*. İstanbul: Timaş.
- Tarhan, N. (2011b). *Var mı Beni Anlamak İsteyen*. İstanbul: Timaş.
- Tarhan, N., Gümüşel, O. ve Sayım, A. (2014) *Pozitif Psikoloji: Çoklu Zeka Uygulamaları*. İstanbul: Timaş.
- Taşgıt, M. S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Tekin, E. .G. (2014) *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Duygusal Zeka ve Sosyal İyi Olma Düzeyleri Arasındaki İlişkilerinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Temel, Z., Fulya, B. ve Aksoy, A. (2010). *Ergen ve Gelişimi* (3.Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Titrek, O. (2010). *IQ'dan EQ'ya: Duyguları Zekice Yönetme*, (2. Basım). Ankara: Pegem.
- Tosun, M. (2013). *On the Relationship between Emotional Intelligence and Foreign Language Skills in Efl*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Tufan, B. ve Yıldız, S. (1993). *Geri Dönüş Sürecinde İkinci Kuşak: Almanya'dan Dönen Öğrencilerin Benlik Saygıları ve Ruhsal Belirtileri*. Ankara: Hacettepe Yayınları.
- Türedi, E. (2015). *Özyeterlik, Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeyi İlişkisi: Cinsiyet ve Deneyim Süresi Açısından Resmi Okul ve Özel Okul Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi, Mersin.

- Ullman, C. ve Tatar, M. (2001). Psychological Adjustment Among Israeli Adolescent Immigrants: A Report on Life Satisfaction, Self-Concept, and Self-Esteem. *Journal of Youth and Adolescence*, 30 (4), 449-463.
- Ulusoy, A. (2013). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. (7.baskı). İstanbul: İdefix Yayınları.
- Ulutaş, İ. (2005). *Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Duygusal Zekalarına Duygusal Zeka Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uzel, A. (2015). *Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünüvar, A. (2003). *Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15-18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisine Ve Benlik Saygısına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya.
- Üzel, D. ve Hangül, T. (2012). *Duygusal Zeka ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki*. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde.
- Wing, C. F., Schutte, S. N. ve Byrne, B. (2006). The Effect of Positive Writing on Emotional Intelligence and Life Satisfaction University of New England. *Journal of Clinical Psychology*, 62(10), 1291–1302.
- Yaşlıoğlu, M., Pekdemir I. ve Toplu, D. (2013). Duygusal Zeka ve Çatışma Yönetimi Yöntemleri Arasındaki İlişki ve Bu İlişkide Lider Üye Etkileşiminin Rolü, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(22), 191-220.
- Yaylacı, G. Ö. (2006). *Kariyer Yaşamında Duygusal Zeka ve İletişim Yeteneği*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Yazıcı, A. (2006). William James'in Descartes'in Duygu Kuramına Eleştirisi, *Felsefe Dünyası*, 2, 146-158.
- Yelsma, P. ve Yelsma,J. (1998). Self-Esteem and Social Respect with in The High School, *Journal of Social Psychogy*, Vol.4: 138.
- Yüksekkaya, Y. (1995). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Zimmermann, P. ve Becker Stoll, F. (2002). Stability of Attachment Representations During Adolescence: The Influence of Ego-Identity Status. *Journal of Adolescence*, 25, 107-124.
- Türk Dil Kurumu. (2016). *Zekanın tanımı*. <http://www.tdk.org.tr/TR/sozbul.11.07.2016>

EK 1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Bilgileriniz gizli kalacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

DERYA DELİKOYUN

1- Yaşınız : _____

2- Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

3- Medeni haliniz: Bekar () Evli () Boşanmış () Eşi vefat etmiş () İlişkisi var ()

4- Öğrenim Görmekte Olduğunuz Fakülte/Bölüm?

5- Sınıfınız?

Hazırlık () 1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf () 5. Sınıf () 6. Sınıf ()

6- Üniversite Öğreniminiz Esnasında (Şu Anda) Yaşadığınız Yer?

Aile Yanında () Yurtta () Arkadaşlarla Evde () Tek Başına () Diğer:

7- Üniversite öğrenciliğinden önceki yaşadığınız yer: Şehir () Kasaba () Köy ()

8- Ailenizin Sosyo-Ekonomik Durumu: Düşük () Orta () Yüksek ()

9- Annenizin eğitimi:

Okuma yazma bilmiyor () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Üniversite ()

10- Babanızın eğitimi:

Okuma yazma bilmiyor () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Üniversite ()

EK 2 BAR-ON DUYGUSAL ZEKÂ ÖLÇEĞİ

Sayın katılımcı, aşağıdaki ifadelere vereceğiniz cevapları 1'den 5'e kadar sıralanan

1- Tamamen katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılmıyorum, 5- Kesinlikle katılmıyorum

açıklamalarından birini seçerek (X) işareti ile belirtmeniz gerekiyor. İfadelerin doğru veya yanlışlığı yoktur. Bu nedenle ifadeyi okuduğunuzda aklınıza gelen ilk cevap sizin tutumunuzu en iyi yansıtan olacaktır.

	1	2	3	4	5
1. Zorluklarla baş edebilme yaklaşımım adım adım ilerlemektir.					
2. Duygularımı göstermek benim için oldukça kolaydır.					
3. Çok fazla strese dayanamam.					
4. Hayallerimden çok çabuk sıyrılabilir ve o anki durumun gerçekliğine kolayca dönebilirim.					
5. Zaman zaman ortaya çıkan tersliklere rağmen, genellikle işlerin düzeleceğine inanırım.					
6. Üzücü olaylarla yüz yüze gelmek benim için zordur.					
7. Biriyle aynı fikirde olmadığımda bunu ona söyleyebilirim.					
8. Kendimi kötü hissettiğimde beni neyin üzdüğünü bilirim.					
9. Başkaları benim iddiasız biri olduğumu düşünürler.					
10. Çoğu durumda kendimden eminimdir.					
11. Huysuz bir insanımdır.					
12. Çevremde olup bitenlerin farkında değilimdir.					
13. Derin duygularımı başkaları ile kolayca paylaşamam.					
14. İyi ve kötü yanlarıma baktığım zaman kendimi iyi hissederim.					
15. Yaşamımı elimden geldiğince anlamlı hale getirmeye çalışırım.					
16. Sevgimi belli edemem.					
17. Tam olarak hangi konularda iyi olduğumu bilmiyorum.					
18. Eski alışkanlıklarımı değiştirebilirim.					
19. Hoşuma giden şeyleri elimden geldiğince sonuna kadar öğrenmeye çalışırım.					
20. Başkalarına kızdığımda bunu onlara söyleyebilirim.					
21. Hayatta neler yapmak istediğime dair kesin bir fikrim yok.					
22. Yapacaklarımın bana sık sık söylendiği bir işte çalışmayı tercih ederim.					
23. Bir problemi çözerken her bir olasılığı inceler, daha sonra en iyisine karar veririm.					
24. Bir liderden çok, takipçiyimdir.					

25. Doğrudan ifade etmeseler de, başkalarının duygularını çok iyi anlarım.					
26. Fiziksel görüntümden memnunum.					
27. İnsanlara ne düşündüğümü kolayca söyleyebilirim.					
28. İlgimi çeken şeyleri yapmaktan hoşlanırım.					
29. Sabırsız bir insanım.					
30. Diğer insanların duygularını incitmemeye özen gösteririm.					
31. İşler gittikçe zorlaşsa da genellikle devam etmek için motivasyonum vardır					
32. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurarım.					
33. Güç bir durumla karşılaştığımda konuyla ilgili olabildiğince çok bilgi toplamayı isterim.					
34. İnsanlara yardım etmekten hoşlanırım.					
35. Son birkaç yılda çok az başarı elde ettim.					
36. Öfkemi kontrol etmem zordur.					
	1	2	3	4	5
37. Hayattan zevk almıyorum.					
38. Duygularımı tanımlamak benim için zordur.					
39. Haklarımı savunamam.					
40. Oldukça neşeli bir insanımdır.					
41. Düşünmeden hareket edişim problemler yaratır.					
42. İnsanlar benim sosyal olduğumu düşünürler.					
43. Kurallara uyan bir vatandaş olmak çok önemlidir.					
44. Kendimi olduğum gibi kabul etmek bana zor geliyor.					
45. Aynı anda başka bir yerde bulunmak zorunda olsam da, ağlayan bir çocuğun anne ve babasını bulmasına yardım ederim.					
46. Arkadaşlarım bana özel şeylerini anlatabilirler.					
47. Kendi başıma karar veremem.					
48. Başka insanlara saygı duyarım.					
49. Başkalarına neler olduğunu önemserim.					
50. Bazı şeyler hakkında fikrimi değiştirmem zordur.					
51. Problemlerin çözümüne ilişkin farklı çözüm yolları düşünmeye çalışınca genellikle tıkanır kalırım.					
52. Fanteziler ya da hayaller kurmadan her şeyi gerçekte olduğu gibi görmeye çalışırım.					
53. Neler hissettiğimi bilirim.					
54. Benimle birlikte olmak eğlencelidir.					
55. Sahip olduğum kişilik tarzından memnunum.					
56. Hayal ve fantezilerime kendimi kaptırırım.					
57. Yakın ilişkilerim benim ve arkadaşlarım için çok önemlidir					

58. Yeni şeylere başlamak benim için zordur.					
59. Eğer yasaları çiğnemem gerekirse, bunu yaparım.					
60. Endişeliyimdir.					
61. Yeni şartlara ayak uydurmak benim için kolaydır.					
62. Kolayca arkadaş edinebilirim.					
63. Can sıkıcı problemlerle nasıl baş edebileceğimi bilirim.					
64. Başkaları ile çalışırken kendi fikirlerimden çok onlarınkine güvenirim.					
65. Kendimi çok sık, kötü hissedirim.					
66. Konuşmaya başlayınca zor susarım					
67. Çevremdekilerle iyi geçinemem.					
68. Zor şartlarda serin kanlılığımı nasıl koruyacağımı bilirim.					
69. Kendimi takdir ederim.					
70. İnsanlarla tartışırken, bana sesimi alçaltmamı söylerler.					
71. Tarzımı değiştirmem zordur.					
72. Hayatımdan memnunum.					
73. Başkalarının bana ihtiyaç duymalarından çok, ben başkalarına ihtiyaç duyarım.					
74. Hafta sonlarını ve tatilleri severim.					
75. Çok sinirlenmeden stresle baş edebilirim.					
76. Çok zor durumların üstesinden geleceğime inanıyorum.					
77. Acı çeken insanların farkına varamam.					
78. Genellikle en iyisini ümit ederim.					
79. Başkalarına göre, bana güvenmek zordur.					
80. Endişemi kontrol etmemin zor olduğunu biliyorum.					
81. Başkalarının duygusal ihtiyaçlarını, kolaylıkla fark ederim.					
82. Abartmayı severim.					
83. Gülümsemek benim için zordur.					
84. Uygun bir zamanda negatif duygularıyla yüzleşir, onları gözden geçiririm.					
	1	2	3	4	5
85. Yeni bir şeylere başlamadan önce genellikle başarısız olacağım hissine kapılırım.					
86. İstedğim zaman “hayır” demek benim için zordur.					
87. Bir problemle karşılaştığımda önce durur ve düşünürüm.					
88. Yukarıdaki ifadelere samimi bir şekilde cevap verdim.					

EK 3 ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

- 1.** Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 2.** Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 3.** Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 4.** Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 5.** Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 6.** Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 7.** Genel olarak kendimden memnunum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 8.** Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 9.** Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
- 10.** Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ